

CUPRINS

PREAMBUL

1. FISCALITATEA ȘI BUGETUL
2. ECONOMIA ȘI MEDIUL DE AFACERI
3. ENERGIA
4. ADMINISTRAȚIA CENTRALĂ ȘI LOCALĂ
5. JUSTIȚIA
6. EDUCAȚIA
7. SĂNĂTATEA
8. SISTEMUL DE PENSII
9. MUNCA ȘI COEZIUNEA SOCIALĂ
10. AGRICULTURA ȘI DEZVOLTAREA RURALĂ
11. INFRASTRUCTURA ȘI TRANSPORTURILE
12. MEDIUL
13. APĂRAREA NAȚIONALĂ
14. RELAȚIILE EXTERNE ȘI AFACERILE EUROPENE

Partidul Național Liberal asumă opțiunea pentru statul liberal

Programul liberal pentru România intitulat „Pentru o nouă economie” exprimă opțiunea fermă pentru statul liberal. Amploarea crizei economice din România, care nu poate fi explicată doar prin consecințele crizei mondiale, arată că societatea românească se află la un moment de răscruce.

Este nevoie în acest moment de o opțiune fundamentală: ne păstrăm în limitele unui iluzoriu stat social, care și-a atins limitele, sau asumăm trecerea către statul liberal.

Mulți dintre noi au crezut că tranziția către capitalism și către o societate deschisă s-a încheiat odată cu aderarea României la NATO și, mai ales, odată cu integrarea în Uniunea Europeană. Criza actuală ne-a demonstrat, însă, că economia românească este deosebit de vulnerabilă și lipsită de resurse interne pentru a-și atenua dezechilibrele. Iată că astăzi, în numele statului social și al binelui public, așa cum l-a definit acesta, după mai mult de douăzeci de ani de tranziție am ajuns la punctul de plecare: în loc de a evolua prin paradigma dezvoltării, am involuat prin întoarcerea la combaterea sărăciei. Această întoarcere este efectul aplicării inconsecvente, distorsionate și populiste a principiilor statului social. Una dintre marile probleme ale tranziției din România a fost chiar cea a statului: cu cât acesta tindea să se modernizeze, cu atât el își restrângea baza socială, ceea ce a pus în fața partidelor politice, mai ales în condițiile aglomerării competițiilor electorale, o dilemă greu de depășit: modernizarea statului cu riscul pierderii puterii politice, ori reîntoarcerea la populism, cu câștig electoral garantat?

Impostura în care se află astăzi statul social este evidentă. Nu se poate redistribui prin politici publice sustenabile decât ceea ce o societate matură, dezvoltată creează prin acumulare de avuție. Aceasta este, de fapt, ceea ce își propune statul liberal, prin atributele sale.

În condițiile unei evoluții organice a societății noastre, între statul social și statul liberal nu ar fi trebuit să existe diferențe atât de dramatice. În fapt, datorită condițiilor istorice și culturale, diferențele sunt majore. Starea de deficit în care se află societatea românească este o consecință a predilecției obsesive pentru statul social. Deficitele sunt variate și cronice: deficit de democrație, deficite instituționale, deficite economice și deficite culturale.

Ieșirea din starea de deficit a societății necesită trecerea de la statul social la statul liberal.

Ideea că manifestarea unei viziuni liberale asupra statului este eminent economică este o eroare. Statul liberal abordează, prin atributele sale, complexitatea lumii pe care o trăim, fără a ignora dimensiunea socială și culturală a tranziției.

Această dificultate istorică în care se găsește România era, într-un anume fel, inevitabilă. Era, practic, imposibil să se poată trece de la statul socialist direct la statul liberal. Trecerea de la economie centralizată la economia de piață și de la dictatură la democrație nu se putea face fără o perioadă de tranziție. Din păcate, această perioadă de tranziție a fost marcată de numeroase ambiguități, de tergiversări și de jumătăți de măsură.

Utilizarea „binefacerilor” statului social a fost o manevră propagandistică utilizată încă din debutul anilor '90 de către Frontul Salvării Naționale și, ulterior, de către partidele ce s-au desprins din acesta, Partidul Social Democrat și Partidul Democrat.

Sub umbrela statului social, „noii democrați” au invocat interesele celor defavorizați, însă nu pentru a le deschide calea către emanciparea individuală, ci pentru a câștiga

timp în scopul consolidării propriei puteri politice.

Iată de ce, în contextul de mai sus, conceptul de „A doua modernizare a României”, lansat de către PNL pentru a identifica noul obiectiv postaderare al țării noastre anume acela de europenizare, devine compatibil cu opțiunea pentru statul liberal în care binele public reprezintă suma intereselor individuale iar libertatea este dublată de responsabilitate publică și privată.

Trecerea de la statul social la cel liberal semnifică o modificare de paradigmă în ceea ce privește reformarea marilor sisteme publice și nu doar redimensionarea lor, re poziționarea administrației în procesul descentralizării și nu doar simpla manipulare instituțională, refacerea filosofiei fiscal-bugetare și nu doar asigurarea echilibrelor macroeconomice.

* * * * *

Iluziile statului social și starea de deficit a societății românești

Problema centrală pentru majoritatea românilor redevine, odată cu criza economică, sărăcia. Toate celelalte – de la precaritatea democrației până la gradul scăzut de cultură civică, de la energiile reduse de reformare a sistemului și până la anacronismul structurilor economice și sociale – se datorează sărăciei, sub ambele sale aspecte, anume sărăcia ca stare materială și sărăcia ca stare culturală. Căci, din păcate, în acești ultimi douăzeci de ani, lipsurile și frustrările au dezvoltat o adevărată cultură a sărăciei.

În vremea dictaturii comuniste binele public era impus, altcineva știa ce este bine pentru noi. Binele public era mai degrabă un concept statistico-propagandistic. În perioada de tranziție, modul în care s-a definit binele public nu s-a schimbat prea mult. El a rămas, mai departe, un rezultat al voinței politice, atâta câtă a fost ea, prada arbitrariului de stat și populismului. Definierea lui a fost precară, politicile publice au fost marcate adesea de ezitări și de erori. Binele public a fost un concept abstract, vag, creionat de indicatori goliți de conținut, fără relevanță în viața de zi cu zi.

Statul liberal schimbă fundamental această paradigmă. Binele public nu mai este rezultatul deciziei de stat, nu se stabilește prin lege. El este rezultată, la scară socială, a asumării personale. Binele public este o consecință a bunăstării individuale, a managementului familial și a promovării spiritului antreprenorial. El nu mai este rodul bunăvoinței statului, un bine stabilit prin lege din care frânturi ajung când și când în casele oamenilor. Binele public devine suport și parte a contractului social.

Modul în care iluzoriul stat social a “reușit”, în perioada de tranziție, să asigure bunăstarea românilor se observă din starea cronică de deficit în care funcționează societatea românească.

Obiectivul statului liberal este acela de a depăși starea de deficit a societății românești, de a da României o dezvoltare echilibrată, organică.

Cele dintâi deficite sunt cele ce țin de democrația însăși. Ele se manifestă, întâi de toate, în gradul redus de evoluție a culturii civice, ceea ce face ca atitudinea politică să fie mai degrabă sensibilă la votul negativ. Una din dominantele politicii românești

este aceea că mesajul politic e mai degrabă reactiv decât creativ. Cel mai adesea democrației i-a lipsit pilonul central și anume autoritatea Parlamentului. Rolul central în construcția instituțională s-a deplasat în mod vadit către Președinte și către Guvern.

România este o țară dezechilibrată din punct de vedere politic. Cel care câștigă alegerile dorește să ia totul, de la dirijarea resurselor până la controlul instituțional. Funcționarul public nu este protejat în fața efectelor rotației politice. Administrația este politizată și riscă să se deprofesionalizeze. Predominanța stării conflictuale față de cea de negociere constituie o amenințare expresă la adresa democrației românești.

Societatea civilă nu a dezvoltat instrumente de control al politicului. Structurile partenoriale nu au reușit, cel mai adesea, să reziste tentațiilor oferite de politic. Accesul la informații publice este extrem de restrâns. În loc să fie o formă de control civic asupra actului politic, informația a devenit o formă de control politic asupra societății civile.

În aceste condiții libertatea se reduce, adesea, la formele sale primare, ca libertate de expresie, ceea ce înseamnă că avem libertatea de a suporta, nu și libertatea de a schimba, într-o anumită măsură, libertatea are doar rolul unei terapii de grup. Democrația românească prezintă caracteristicile unei democrații neconsolidate, care riscă să se transforme într-o pseudo-democrație.

Deosebit de grave sunt deficitele de natură instituțională. Construcția instituțională este una dintre cele mai importante teme ale tranziției. Obiectivul central este acela al construirii unei democrații capitaliste. Dar nici capitalismul și nici democrația nu pot fi consolidate și funcționale fără o construcție instituțională solidă. Dificultatea constă în aceea că modelarea instituțională necesită voința politică și viziune strategică, dar și un anumit temei cultural, fără de care instituțiile nu prind viață. Cel mai ușor lucru, în ceea ce privește o instituție, este să o creezi. Poate că tocmai de aceea tentația proliferării instituționale este atât de mare.

Cel mai acut deficit de natură instituțională se observă în modul de funcționare a statului. În condițiile în care ar trebui să fie garant al liberei competiții și al egalității de șanse, al funcționării corecte și libere a piețelor, statul devine un factor perturbator. El introduce o seamă de distorsiuni în mecanismul de funcționare a piețelor, generează blocaje economice, deturneză fondurile publice în interesul îngust al clientelei politice. Deficitele instituționale sunt strâns legate de exercițiul defectuos al autorității.

Deficitele economice s-au agravat amenințător în ultima perioadă. E vorba, desigur, în primul rând, de deficitul bugetar. În cele două decenii de tranziție, opțiunea politică a fost aceea a încheierii exercițiilor bugetare anuale cu deficit. În principiu, acest lucru a fost necesar. Deficitele structurale ale societății românești, ce țin de starea în care se află sectorul educațional, cel de sănătate, infrastructura etc. nu pot fi acoperite fără existența unui anumit deficit bugetar. Astfel, deficitul bugetar poate fi o formă de investiție publică, câtă vreme sumele alocate investițiilor sunt mai mari decât nivelul deficitului bugetar. În situația în care deficitul bugetar depășește nivelul investițiilor, rezultă că, de fapt, statul se împrumută pentru a plăti salariile și pensiile, ceea ce pune bugetul într-o situație de nesustenabilitate. Corelația dintre funcția activă a statului și nivelul deficitului bugetar este obligatorie. Altminteri, efectele asupra nivelului datoriei publice vor fi imediate.

Deficitul de cont curent este, la rândul său, inevitabil pentru o anumită perioadă de timp. România nu poate diminua decalajele față de țările dezvoltate ale Uniunii Europene fără susținerea unui "marș forțat" de creștere economică, ceea ce presupune un ritm de creștere a PIB de cel puțin 5% pe an. Țara noastră nu dispune de suficiente resurse interne pentru a sustine acest ritm de dezvoltare. Însă, ca și în ceea ce privește raportul dintre deficitul bugetar și investițiile publice, existența unei corelații corecte între nivelul deficitului de cont curent și cel al investițiilor străine directe poate să ofere perspectiva sustenabilității.

Din păcate, starea de deficit este agravată de apariția unui deficit investițional, atât la nivelul investițiilor străine cât și la nivelul investițiilor interne, publice și private. În termeni reali, investițiile, pe ansamblu, au scăzut la o treime față de nivelul anului 2008.

Starea de deficit economic pune în față României o problemă nouă și în continuă agravare: creșterea datoriei publice. În numai doi ani (2009-2010) datoria publică se dublează, fără ca, în acest timp, economia să creeze resursele necesare plății acestei datorii. Creșterea datoriei publice ridică și o chestiune de natură morală: în ce măsură avem dreptul să amănăm viitorul României și cât este de corect ca generația următoare să platească pentru greșelile de astăzi.

Vorbind despre dimensiunea morală a abordării noastre, nu putem ignora deficitul de natură culturală. Nu avem în vedere, desigur, cultura ca act de creație, în această privință nu credem că am fost vreodată în deficit și nu ne socotim mai prejos de alte neamuri. E vorba, însă, de nivelul de educație civică și de evoluția mentalităților. O expresie a deficitului cultural este răspândirea unui anumit tip de cultură a sărăciei și pasivității, cu toate atitudinile ce decurg din acestea. Este vorba despre resemnare. De complacere într-o stare de dependență față de stat, de rezistență față de nou. Din păcate, deficitul cultural este agravat de persistența populismului care a fost, practic, ideologia dominantă a acestor două decenii.

Prin modul în care a înțeles rolul statului în societate, statul social nu a făcut decât să agraveze starea de deficit a societății românești. Modul în care partidele stângii populiste, dominante în perioada de tranziție, au abordat și folosit chestiunea sărăciei, a fost păgubitor, a dus la irosire de timp, de energii și de resurse. Căci lupta împotriva sărăciei a fost înțeleasă, mai degrabă, ca un mod de a întreține sărăcia, de a ține masele într-o stare de dependență și de vulnerabilitate, decât de a o lecu.

Statul liberal își propune eliminarea stării de deficit a societății românești. Acolo unde acest deficit este inevitabil, sub forma deficitelor economice, el nu trebuie înțeles decât ca o formă de a atrage resurse suplimentare în slujba dezvoltării.

Atingerea acestui obiectiv presupune o nouă paradigmă în ceea ce privește funcționarea statului și realizarea contractului social. Statul nu mai trebuie privit ca un obiectiv în sine, costisitor și greoi, expansiunea sa trebuie stabilită și orice formă de agresiune împotriva societății civile, împotriva propriilor cetățeni trebuie eliminată. Statul trebuie înțeles ca o sumă de politici publice cărora li se subsumează instituțiile sale. Funcționarea statului trebuie evaluată din perspectiva eficienței funcționării marilor sisteme publice.

Statul liberal și atributele sale

Statul liberal se întemeiază pe principiile libertății, ale inițiativei private, ale competiției corecte și ale garantării proprietății, permițând într-un mod eficient aplicarea acestora în sensul sporirii bunăstării individuale și al sustenabilității politicilor publice.

Opțiunea noastră este fără echivoc: stat de drept și capitalism. Aceasta înseamnă respect față de principiile echilibrului și controlului reciproc al puterilor în stat, ale apărării libertăților individuale, și ale încurajării dezvoltării capitalului sub toate formele sale : uman, industrial, financiar, tehnologic, cultural ori funciar, în scopul creșterii bunăstării românilor.

Redimensionarea rolului statului, prin reducerea rolului său ca agent economic și diminuarea ponderii sale decizionale precum și întărirea rolului său ca garant al drepturilor constituționale și al bunei funcționări a piețelor constituie fundamentul opțiunilor noastre „Pentru o nouă economie”.

Într-o societate democratică, statul minimal trebuie să aibă trei funcțiuni principale: a) stabilirea cadrului legislativ și supravegherea respectării acestuia; b) realocarea prin politici publice a impozitelor; c) siguranța națională.

Această definiție, în același timp minimală și optimală, a funcțiilor statului presupune o schimbare majoră de paradigmă în ce privește funcționarea sa. Pornind de la ideea că, în gestionarea politicilor publice, statul social și-a atins limitele, statul liberal decide să-și îndeplinească funcția publică într-o formulă partenerială, fie că e vorba de transferarea unor atribuții către sectorul privat, fie că e vorba de menținerea unor atribuții în sectorul public, dar gestionarea acestora prin management privat. Această schimbare de paradigmă, cu incidență asupra unor arii vaste de cuprindere, de la gestionarea investițiilor publice și absorbția fondurilor europene până la administrarea bugetelor sociale, are ca obiectiv responsabilizarea și creșterea performanței managementului precum și reducerea drastică a corupției.

Statul liberal se sprijină pe cei cu inițiativă, dispuși să-și asume riscuri, dispunând de forța de a acumula și de discernământul de a investi. Statul liberal se sprijină pe cei puternici, pe cei care reușesc, pentru a-i putea sprijini pe cei vulnerabili. Societatea are câștigătorii săi, pe care îi respectăm, precum și perdanții săi, pe care trebuie să-i reintegrăm, dar nu trebuie să aibă privilegiații săi. Orice avere dobândită prin munca, prin inventivitate și prin respectarea legii este legitimă.

Susținerea spiritului întreprinzător presupune stabilitatea mediului economic. Sistemul fiscal trebuie să fie simplu și stimulat. Statul liberal asumă reducerea, în continuare, a nivelului general al impozitelor, îndeosebi pentru reducerea costului muncii și stimularea investițiilor, în paralel cu îmbunătățirea administrării fiscale.

Statul liberal așază cetățeanul în centrul politicilor sale. Omul este privit atât ca individ, egal cu toți ceilalți în jocul economic și în fața legii, dar și ca persoană, cu unicitatea și cu năzuințele sale. În acest fel, statul liberal nu are numai o dimensiune economică, ci și una morală. Dimensiunea etică a statului liberal se regăsește atât în aplicarea principiilor economiei de piață, cât și în respectarea libertății și demnității persoanei.

Cetățeanul nu mai este un obiect pasiv al politicilor statului. El este un participant activ, care are dreptul să decidă pentru sine și să investească pentru propria sa protecție și bunăstare. România are nevoie de un sistem democratic în care cetățenii să beneficieze de dreptul absolut de a alege deoarece numai așa se pot proteja drepturile celei mai "mici" minorități care există: omul.

România trebuie să intre într-o nouă etapă a libertății economice în care rolul social al statului să fie împletit cu responsabilitatea individuală.

Această nouă cale va permite, în primul rând, reformarea sistemelor publice care astăzi sunt responsabile pentru haosul economic și riscul social și apoi, odată cu ieșirea din criză, va sta la baza procesului de reformulare a principalelor politici publice.

Statul de drept liberal nu duce la eliminarea dimensiunii sociale a statului. El reorientează atribuțiile statului social astfel încât ocrotirea cetățenilor vulnerabili să nu ducă la o atitudine de tutelă care să împiedice capacitățile de inițiativă și angajare individuală. Un stat paternalist nu este nici social și cu atât mai puțin liberal. Liberalismul și autoritatea statului nu sunt noțiuni incompatibile, ci se condiționează reciproc. Binele public nu se stabilește unilateral ci este rezultatul aspirațiilor și asumărilor individuale, puse în acord cu opțiunile pe termen lung ale statului.

Deși începută acum două decenii, ofensiva pentru proprietate și libertate economică nu s-a încheiat. Ba mai mult, după încheierea etapei retrospective, a restituirii și acordării de reparații materiale pentru agresiunile săvârșite de regimul comunist împotriva proprietății și fundamentarea unei noi etape a tranziției post-comuniste în care statul este dator să asigure condițiile necesare consolidării și dezvoltării proprietății private apare, tot mai vizibil, în contextul crizei marilor sisteme publice, nevoia fundamentării unei noi etape: de extindere a libertății economice în scopul reformării marilor sisteme publice .

Denumirea "Pentru o nouă economie" dată programului politic menit să promoveze statul liberal are semnificația sa. În deceniul care a trecut, România a trecut printr-un proces amplu de liberalizare, care i-a permis aderarea la Uniunea Europeană. Din păcate, însă, procesul de liberalizare nu a fost însoțit, în mod adecvat, de politici liberale în ceea ce privește performanța economiei românești. Soluțiile de ieșire din criză sunt de esență liberală.

Evoluția post-criză a României și proiectarea politicilor publice în decada următoare trebuie să ducă la schimbarea paradigmei de dezvoltare caracterizată până acum doar prin liberalizare accelerată și integrare în economiile europene.

S-a dovedit că doar liberalizarea circulației persoanelor, mărfurilor, serviciilor și capitalurilor, în absența politicilor liberale a făcut din economia României una vulnerabilă. După douăzeci de ani de tranziție la capitalism, economia românească este mai mult o economie complementară decât una competitivă cu economiile statelor membre ale Uniunii Europene. În România, în prezent, funcționează reglementările Pieței Interne dar nu și instrumentele Politicii de Coeziune care ar fi trebuit să compenseze deficitul de resurse cauzat de liberalizarea economiei cel puțin pe palierul accesului la bunurile publice. Or, statul român, la trei ani de la aderare, a devenit donator net la bugetul UE în contextul în care expunerea rapidă la competiția europeană, a fost, de cele mai multe ori, un avantaj comunitar și nu întotdeauna unul al consumatorului român. Pe de altă parte, libertatea de circulație a persoanelor nu este completată de accesul liber pe piața comunitară a forței de muncă decât într-un interval de maximum șapte ani de la aderare ceea ce nu a împiedicat, însă, statele membre să dezvolte programe prin care au drenat forța de muncă înalt calificată. Poziția europeană a României trebuie să devină mult mai pragmatică altfel euro-optimismul cetățenilor români va deveni în scurt timp, în cel mai bun caz, un scepticism cauzat de lipsa de orizont a beneficiilor politicilor europene în termenii nivelului de trai.

Programul PNL “ Pentru o nouă economie” își propune trei câmpuri largi de acțiune: reluarea creșterii economice pe o bază sustenabilă, reformarea marilor sisteme publice: educație, sănătate, protecție socială, precum și modernizarea administrației centrale și locale.

Schimbarea paradigmei economice presupune și o modificare radicală în ceea ce privește modalitatea de transpunere a acestor politici. Opinia potrivit căreia banul este principala resursă și că totul trebuie cântărit numai prin prisma atragerii de resurse financiare este o prejudecată. Realitatea ultimilor ani a arătat că resursele financiare nu pot fi atrase ori atunci când sunt la îndemână nu pot fi cheltuite dacă ele nu sunt încadrate într-un spectru mai larg de resurse. Slaba capacitate de absorbție a fondurilor europene a dovedit acest lucru.

Evoluția lumii contemporane arată că resurse la fel de importante ca și cele financiare sunt informația, comunicarea, timpul și performanța managerială.

România este o țară necunoscută, din păcate, pentru români ca și pentru cei care o guvernează. Lipsa unor informații corecte și complete, în timp real, despre realitățile economice și sociale afectează calitatea politicilor publice. Prima condiție a ameliorării prestației statului o constituie informatizarea tuturor sistemelor de evidență a persoanelor, bunurilor și fluxurilor financiare.

Impactul favorabil al informatizării sistemelor publice va fi imens. În ceea ce privește administrația fiscală, cunoașterea în timp real a stării financiare a persoanelor și a firmelor reduce drastic posibilitatea evaziunii fiscale și canalizează prevenția și controlul exclusiv asupra zonelor de risc. În ceea ce privește condiția persoanei, cunoașterea situației matrimoniale și a apartenenței familiale a persoanelor, precum și a celorlalte aspecte legate de bugetul familial, de situația profesională ori de starea de sănătate sunt deosebit de utile în orientarea corectă a protecției sociale, a ameliorării raporturilor dintre persoană și administrație, a realizării contului de asigurări sociale etc. Informatizarea circulației bunurilor elimină riscurile tranzacțiilor imobiliare, scurtează perioada obținerii autorizării construcțiilor și contribuie la garantarea proprietății.

Informatizarea sistemelor publice trebuie însoțită de o comunicare adecvată. Aceasta permite desființarea unuia dintre instrumentele de tortură inventate de stat, anume ghișeul. Relația de comunicare între stat, mediu economic, societate civilă și cetățeni este garanția eficienței administrative și a încrederii pe care statul trebuie să o inspire.

În paradigma statului liberal, performanța managerială este un obiectiv fundamental. Ea trebuie să aibă în vedere atât ținte clare și o evaluare echilibrată a raportului dintre resurse și obiective, cât și o ordonare pe orizonturi de timp. Guvernarea trebuie înțeleasă ca un management al riscului. Aceasta presupune o evaluare cât mai amplă a posibilelor riscuri, anticiparea și preîntâmpinarea lor, minimizarea riscurilor, atunci când ele nu pot fi evitate, precum și distribuirea cât mai echitabilă între partenerii sociali a efectelor, în cazul producerii riscului. Cu cât o guvernare este mai performantă în ce privește managementul riscului, cu atât ea este mai dezinvoltă în angajarea unor perspective pe termene mai lungi. Performanțele și statura unei guvernări se măsoară prin orizontul de timp al proiectelor și aspirațiilor sale.

Programul PNL „Pentru o nouă economie” are în vedere îmbinarea orizonturilor de timp pe o perioadă de două decenii. Ar fi o mare greșeală să subsumăm toate energiile și strategiile în scopul ieșirii României din criza economică printr-o atitudine pompieristică.

România trebuie să folosească această perioadă de combatere a crizei economice nu doar pentru restabilirea echilibrului bugetar, dar mai cu seamă pentru luarea unor măsuri în sensul evoluției pe termen lung a țării.

Altminteri, o reducere severă a cheltuielilor, fără discernământ, doar din disperarea de a nu risca incapacitatea de plată, fără a avea în vedere și redimensionarea acestora, poate să fie deosebit de costisitoare pe termen mediu, căci poate distruge instituții și risipi resursa umană. Firește că o seamă de obiective își propun un termen mult mai scurt, în ceea ce privește însă, obiective ample, cum ar fi reformarea sistemului de asigurări sociale ori de asigurări de sănătate, ca și consolidarea poziției României ca una dintre principalele zece puteri economice ale Uniunii Europene, orizontul de timp se situează în a doua jumătate a deceniului următor.

În acest context, timpul, ca resursă economică trebuie să fie o componentă a politicilor publice. Viziunea ce ține seama de timp ca resursă nu este doar de natură economică. Ea are conotații ce țin de nivelul mentalităților, de nivelul oportunităților oferite de societate, de înțelegerea corectă a libertății. De modul în care timpul este fructificat depinde, în bună măsură, natura și evoluția unei societăți. Valoarea economică a timpului este direct proporțională cu caracterul competitiv al unei societăți. Cu cât o societate este mai egalitaristă, cu atât timpul e mai lipsit de valoare economică. Cu cât este mai competitivă, cu atât timpul e mai plin de înțelesuri economice. Timpul nu poate fi multiplicat, dar poate fi economisit. În peisajul programului „Pentru o nouă economie” economisirea timpului devine o componentă a bunei guvernări.

Această viziune novatoare în ceea ce privește prioritizarea resurselor are un corespondent imediat în planul strategic.

Informația, comunicarea, utilizarea eficientă a timpului și performanțele manageriale au ca punct de plecare modernizarea de ansamblu a infrastructurii. Una dintre diferențele majore dintre statul liberal și statul social cu care ne-am obișnuit o

constituie locul pe care strategiile pe termen lung îl acordă infrastructurii. Este o abordare calitativă, complexă ce are în vedere nu numai infrastructura rutieră, navală sau aviatică, dar și infrastructura informatică pe care am evocat-o deja, infrastructura subterană, alcatuită din sistemele de alimentare cu apă și canalizare, infrastructura de transport și distribuție a combustibililor și a energiei electrice, infrastructura bancară, infrastructura de comunicații, infrastructura sistemelor publice de educație și sănătate etc.

Chiar dacă responsabilitatea nu este integral a statului, el poate, prin intermediul politicilor publice – ajutor de stat, parteneriat public-privat, utilizarea managementului privat, angajarea creditării externe și utilizarea fondurilor nerambursabile – să înlesnească procesul de modernizare a infrastructurii. Investițiile în infrastructură constituie un amplu proiect ce trebuie elaborat cât mai devreme, pe orizonturi de timp și pe o evaluare onestă a resurselor. Acest proiect trebuie asumat de întreaga societate ca un important angajament național.

Înțelegerea corectă și complexă a acestor resurse ameliorează și atitudinea față de mediul de afaceri. Informatizarea fluxurilor financiare permite o corectă administrare fiscală și reducerea economiei subterane. Accesul facil și exhaustiv la informații elimină necesitatea unui număr mare de autorizații precum și excesul birocratic. O bună comunicare permite îndeplinirea procedurilor administrative pe suport digital. Înțelegerea timpului ca resursă conduce la simplificarea procedurilor de autorizare și funcționarea a firmelor precum și de onorare a îndatoririlor fiscale. Mediul economic devine mai simplu de parcurs și mai eficient de administrat din punct de vedere fiscal.

O bună cunoaștere a mediului economic, prin toate aceste mijloace, poate localiza corect blocajele din economie, una dintre marile probleme ale economiei românești de azi, și poate sugera căile de eliminare a lor. Ceea ce trebuie să asume o bună guvernare este că statul însuși să nu fie generator de blocaj. Aceasta presupune onorarea la termen a obligațiilor către furnizori, returnarea promptă a TVA, derularea rapidă și corectă a achizițiilor publice și așezarea statului și a celorlalți participanți la mecanismul economic pe poziții de egalitate.

O caracteristică a statului liberal este aceea că administrația nu constituie un factor de risc pentru economie, statul este parte a jocului economic și se supune aceluiași reguli.

Modul în care s-a dezvoltat mediul de afaceri din România, prin trecerea de la economia centralizată la economia de piață, a făcut ca, din lipsa unor resurse interne, cea mai mare parte a capitalului privat să fie de proveniență străină. Capitalul românesc reprezintă sub 10% din totalul capitalului privat, ceea ce creează dificultăți, în momente în care e nevoie de solidaritate și strategii concertate între Guvern, sistemul bancar și mediul de afaceri. Amploarea crizei economice din România este expresia elocventă a acestei vulnerabilități.

Statul liberal nu poate fi compatibil decât cu o societate a libertății economice. Programul liberal „Pentru o nouă economie” acordă un loc important dezvoltării capitalului autohton. Investițiile străine, directe sau de portofoliu, sunt extrem de necesare României. Ele aduc nu numai resurse financiare, dar și performanțe manageriale. De aceea guvernarea, înțeleasă ca un management al riscului, trebuie să ducă la reducerea riscului de țară. Trebuie, prin toate mijloacele, să creăm un mediu economic ospitalier și să deschidem economia românească spre fluxurile economice internaționale. În același timp, însă, considerăm că investițiile străine pot

fi benefice interesului național în măsura în care intră în competiție cu capitalul autohton consolidat.

Capitalul românesc este cel care conferă stabilitate economică și socială României.

Există o seamă de prejudecăți ale tranziției de care trebuie să ne dezbarăm. Una dintre ele se referă la conceptul de industrializare. Opțiunea pentru reindustrializarea României trebuie asumată. Din cauza inexistenței unei concepții privind dezvoltarea industrială a țării, aceasta s-a restrâns, unele industrii, cum ar fi industria zahărului ori industria sticlei, aproape au dispărut, iar altele, din cauza modului incoerent în care a fost condusă privatizarea, sunt dependente masiv de importuri ori sunt captive într-un fel de colonialism economic, cum este industria de lohn.

De data aceasta este vorba nu de o industrializare forțată, ci de un proces care să ia în calcul resursele României, conexiunile pe orizontală, structura pieței forței de muncă și a cererii de consum. Cuvântul cheie este în acest caz competitivitatea.

Aceasta presupune creșterea ponderii proiectelor orientate către creșterea competitivității în programele cu finanțare internă și comunitară precum și sprijinirea industriilor intensive în tehnologie și a investițiilor intangibile. Evaluarea competitivității ramurilor industriale relevante și inițierea de măsuri orizontale pentru încurajarea acestora trebuie să fie o preocupare permanentă a actului de guvernare.

În acest context, de o maximă importanță este industrializarea în domeniul agriculturii. În acest fel se poate răspunde la cel puțin trei dintre marile probleme ale agriculturii românești. Cea dintâi este aceea a fragilității pieței produselor agricole. Cea de-a doua se referă la suprapunerea proprietății cu managementul, ceea ce face ca agricultura românească să fie o agricultură de subzistență, unde țăranul român este mai degrabă grădinar decât fermier. Separarea proprietății de management și dezvoltarea fermelor agricole este un pas necesar în modernizarea agriculturii românești. În al treilea rând, industrializarea satului românesc și o mai bună conectare a agriculturii la industrie va duce la fiscalizarea sectorului agricol și utilizarea forței de muncă latente din mediul rural.

Un alt concept de care nu trebuie să ne temem este asocierea. Încurajarea formelor de asociere este obligatorie în condițiile în care dorim să scoatem sectorul agricol din starea de izolare și din condițiile arhaice în care funcționează. Asocierea proprietarilor de terenuri, fie că e vorba de activitatea de producție, ori de cea de aprovizionare sau de desfacere a produselor, este singura modalitate care poate scoate agricultura din starea de economie naturală.

Agricultura românească trebuie să se dechidă către industrie și către piață. Iar deschiderea către piață presupune organizarea agriculturii pe baze capitaliste. Acest lucru nu exclude utilizarea subvențiilor pentru încurajarea și orientarea producției agricole.

La aceasta trebuie să se adauge refacerea sistemelor de irigații și crearea unui sistem de finanțare a agriculturii care să aibă ca verigă intermediară camerele de comerț agricole, constituite prin transferarea către sectorul privat a actualelor direcții agricole județene. Pe de altă parte marketizarea agriculturii și conectarea ei la sectorul industrial vor avea efecte considerabile asupra ocupării, asupra reducerii deficitului comercial și, mai ales, asupra veniturilor bugetare.

Modernizarea marilor sisteme publice are în vedere, în primul rând, consolidarea bugetară. Aceasta înseamnă, pe de o parte, realizarea echilibrului bugetar, iar, pe de altă parte, asigurarea suportului financiar pentru funcționarea celorlalte sisteme publice.

În ceea ce privește politica fiscală, ea se va derula în strânsă legătură cu administrarea fiscală. Politica fiscală trebuie să fie stabilă și flexibilă.

Statul liberal optează pentru o politică de reducere și de simplificare a fiscalității.

PNL și-a asumat răspunderea față de mediul privat de a promova și susține adoptarea unui nou set de măsuri fiscale care să asigure atât un mediu stimulat și nediscriminatoriu, cât și îmbunătățirea transparenței, stabilității și predictibilității politicii fiscale. În același timp PNL își asumă responsabilitatea ca în ceea ce privește impozitarea veniturilor, ea va fi nuanțată prin introducerea unor sisteme de deductibilități care să protejeze categoriile de salariați cu venituri mai mici dar să încurajeze, în același timp, un comportament economic din partea contribuabililor.

Mediul de afaceri din România are nevoie de libertate economică și fiscalitate prietenoasă pentru întreprinzători și forța de muncă, pentru angajator și angajați. Filosofia finanțelor publice este, în prezent, în flagrantă contradicție cu principiile dezvoltării economice sănătoase. România are nevoie de schimbarea fundamentală a filosofiei fiscale. În loc să acoperim găurile bugetare prin impozite tot mai mari, trebuie stimulată activitatea celor care sunt performanți și asteptă de la stat un semnal pozitiv.

Pe lângă componenta anticriză, obiectivul strategic al reformei fiscale vizează, în același timp, transformarea României într-un mediu atractiv din punct de vedere fiscal și al prosperității în Uniunea Europeană. Aceasta este singura cale prin care putem accelera acumularea de capital, creșterea investițiilor, crearea de noi locuri de muncă și ridicarea nivelului de viață al românilor.

Pentru a fi asigurată această tendință, politica fiscală trebuie să fie însoțită de un set cuprinzător de politici după cum urmează: arhitectura instituțională trebuie să tindă către statul minimal, conformarea voluntară trebuie să crească la peste 90%, ponderea economiei fiscalizate trebuie să sporească în dauna economiei naturale și a economiei subterane, fluxurile financiare precum și administrarea lor trebuie integral informatizate, eficiența politicilor publice trebuie să se amelioreze.

Opțiunea noastră este îndreptată, în principal, pe reducerea impozitării directe. Atingerea obiectivelor de mai sus ar putea să permită îndeplinirea simultană a două opțiuni de politică fiscal-bugetară: pe de o parte sporirea veniturilor bugetare, ca pondere în PIB, pe de altă parte reducerea fiscalității.

Atingerea unui nivel de cel puțin 90% în ceea ce privește conformarea voluntară, însoțită de întregul set de politici amintite mai sus, poate conduce la reducerea contribuțiilor de asigurări sociale cu până la 10 puncte procentuale și continuarea scăderii cotei unice până la 10%. Odată cu reducerea deficitului bugetar, TVA ar putea să se reîntoarcă la nivelul inițial, de 19%.

Partidul Național Liberal își menține opțiunea pentru cota unică de impozitare datorită viabilității soluției în această perioadă de tranziție. Cota unică de impozitare a asigurat suportul fiscal al creșterii economice din perioada 2005 – 2008 și a permis creșterea veniturilor bugetare ca pondere în PIB.

Una dintre schimbările majore de paradigmă ale statului liberal, în raport cu tentativele de stat social încercate până în prezent, va fi aceea privind rolul activ al individului, ca actor al politicilor publice. Din obiect pasiv, el va putea, la nivelul său de responsabilitate, să fie generator al acestor tipuri de politici. În ceea ce privește politica bugetar-fiscală, conceptul de buget trebuie extins, atât la nivelul mentalităților dar și la nivelul administrării, până la nivelul familiei.

Familia trebuie să devină un vector economic. Aceasta presupune, desigur, existența unui anumit nivel de venituri care să permită, dincolo de cheltuielile obligatorii privind întreținerea locuinței și subzistența, manifestarea unor opțiuni privind gestionarea propriului portofoliu. Forța investițională a sumelor mici de la cei mulți este incomparabil mai mare decât cea a sumelor mari de la cei puțini. Individul, familia trebuie să devină în viitor o resursă investițională considerabilă. În plus, fiind cointerestat, prin sistemul de deductibilități, către un anumit comportament economic, contribuabilul va solicita dovada fiscală a cheltuielilor sale, obligând la fiscalizarea activităților economice respective. Practic, cetățeanul devine, într-un anumit fel, agent fiscal al statului.

Legătura familiei cu mecanismele pieței trebuie înlesnită prin intermediul politicilor publice. Dimensiunea investițională a politicilor publice este, probabil, cea mai importantă mutație pe care o presupune programul "Pentru o nouă economie" noua paradigmă a statului liberal, cu efecte atât în planul sustenabilității politicilor publice, al acumulării de resurse investiționale dar și în planul mentalităților.

Politica bugetară este, cu siguranță, rezultatul voinței politice, dar este și consecința eficienței politicii fiscale. Obiectivele politicii bugetare trebuie orientate către câteva scopuri precise, urmărite în evoluție, de la an la an.

Cel dintâi obiectiv este legat de reducerea, ca pondere în PIB, a cheltuielilor legate de funcționarea administrației centrale, atât în ceea ce privește bunurile și serviciile, cât și în ceea ce privește cheltuielile de personal. Această acțiune trebuie să se desfășoare cu o preocupare constantă pentru îmbunătățirea performanței guvernării, ceea ce presupune auditarea prealabilă și pe parcurs a procesului de redimensionare a administrației centrale.

Cel de-al doilea obiectiv se referă la transparența și simplificarea procedurilor care pun în contact interesul public cu cel privat, cu deosebire în ceea ce privește achizițiile și licitațiile publice. Interferența dintre interesul public și cel privat este principala zonă de proliferare a corupției. De aceea ea trebuie bine delimitată și sever reglementată, optând pentru formule transparente, care apară cât mai bine interesul public și așază în același timp, pe poziții de egalitate de șanse pe toți posibiii parteneri din zona privată.

Cel de-al treilea obiectiv se referă la disciplinarea și permanenta urmărire a cheltuielilor publice. Menținerea plafoanelor de cheltuieli, înlăturarea asimetriilor între începutul și sfârșitul perioadei, realizarea proiecțiilor orientative multianuale, cu deosebire în ceea ce privește investițiile, standardizarea costurilor pentru diferiți ordonatori de credite bugetare sunt doar câteva astfel de măsuri. Și, cu siguranță, pentru a menține rolul activ al bugetului, trebuie asumat principiul potrivit căruia atunci când exercițiul bugetar se încheie cu deficit, el nu poate fi mai mare decât volumul cheltuielilor de capital, astfel încât deficitul bugetar să fie dedicat în exclusivitate investițiilor.

Cel de-al patrulea obiectiv se referă la eficiența derulării investițiilor publice și la întărirea capacității de absorbție a fondurilor europene. E limpede că statul nu dispune de expertiză necesară și nu dă dovadă de suficientă corectitudine și de operativitate în ceea ce privește derularea proiectelor investiționale, fie că e vorba de investiții publice, fie că e vorba de fondurile europene.

Este necesară o opțiune curajoasă de a face apel la managementul privat, la firme de renume și cu experiență în plan internațional. Instituția proiect-managerului privat, pentru marile investiții precum și pentru programele operaționale europene trebuie instituită cât mai rapid pe scară largă.

Un aspect esențial al noii paradigme oferite de programul "Pentru o nouă economie" îl oferă modul de gestionare a marilor sisteme publice de sănătate și protecție socială. În cadrul acestei noi paradigme, persoana vizată este proprietară a propriului cont de asigurări sociale. Ea nu mai este contributor abstract al unui sistem asupra căruia nu poate decide și de binefacerile căruia, adesea, nu poate beneficia, ci este principalul decident. În plus, sistemul de politici publice în această nouă formulă devine resursa pentru investiții și o formă negociată de finanțare a politicii bugetare.

În ceea ce privește sistemul de pensii trebuie să acceptăm faptul că actualul sistem, în care contribuțiile salariaților de azi sunt destinate acoperirii drepturilor constituite în timp ale salariaților de ieri, actualmente pensionari, și-a atins optimul în toamna anului 2008. E greu de presupus că, multă vreme de aici înainte, se va putea reveni la asigurarea punctului de pensie de 45% din salariul mediu brut. Reducerea dramatică a numărului de salariați, transferarea către bugetul de pensii a unui număr mare de beneficiari de pensii speciale, precum și numărul mare al recentelor pensionări anticipate fac ca sustenabilitatea sistemului de pensii să nu permită păstrarea acestei corelații. Sistemul de pensii trebuie reformat din temelii.

Potrivit noii paradigme a statului liberal, asigurarea pensiei prin redistribuire va fi înlocuită prin asigurarea pensiei prin acumulare.

Este singura soluție care poate da echitate și sustenabilitate sistemului, care îi poate feri de arbitrar și poate, în același timp, să ofere șansa unor pensii decente. Aceasta înseamnă că fiecare persoană devine titulară a contribuțiilor sale, acestea nu mai sunt utilizate de stat în cadrul bugetului de asigurări sociale, ci sunt acumulate în contul de asigurat al persoanei respective. Nimeni altcineva decât persoana însăși nu mai decide ce pensie va obține, nivelul pensiei nu va mai fi apanajul populismului electoral ori al tertipurilor legislative. Punctul de pensie va fi doar un indicator statistic și nu un apanaj guvernamental. Trecerea de la actualul sistem redistributiv, care și-a dovedit fragilitatea și care a adus pensionarilor mai degrabă umilințe și sărăcie decât răsplata meritată după decenii de muncă, la un sistem de acumulare este rezultatul unei opțiuni politice și, în consecință, al unei investiții pe care trebuie să o asume întreaga societate. Mărimea anuală a acestor transferuri către fondul de pensii depinde de perioada luată în calcul pentru operaționalizarea lui. Realizarea sistemului de conturi personale va crea, de asemenea, surse investiționale care pot fi implicate în susținerea proiectelor investiționale publice și private.

Un alt pas important în ceea ce privește protecția socială este mutarea centrului de greutate dinspre individ către familie.

Astfel, protecția socială va deveni într-adevăr cunoscabilă și efectivă. În ceea ce privește ajutoarele sociale, actualul sistem, care pune întreaga responsabilitate doar asupra statului, va trebui modificat, astfel încât, utilizând conceptul de social business, ajutoarele sociale să fie condiționate de prestații specifice din partea persoanelor asistate.

Sistemul stabilit pentru pensii va fi aplicat și în ceea ce privește politicile în domeniul sănătății.

În mod corespunzător, bugetul național urmează să asigure un pachet de bază (minimal) privind serviciile medicale de urgență, cele de prevenție și cele aferente programelor naționale de sănătate, restul serviciilor medicale urmând să fie achitate de firmele de asigurări de sănătate, în baza și în limita contului de asigurări obligatorii și private al fiecărei persoane.

Contribuția angajatorului face venit la bugetul Ministerului Sănătății, care repartizează, în baza unor criterii unitare, fondurile aferente pachetului minimal de servicii medicale de sănătate. Restul serviciilor medicale sunt achitate de către firmele de asigurări pentru serviciile medicale executate de furnizorii autorizați de servicii medicale. În acest fel, Casa Națională de Asigurări de Sănătate se desființează, cu tot aparatul birocratic aferent. Contribuția plătită de asigurat, sub două forme: obligatorie și facultativă către firmele de asigurări devine, astfel, o formă de investire, un cont propriu de capital, care, la un moment dat, peste acumularea unei anumite sume și la o anumită perioadă, în condiții specifice, poate fi reorientată, dacă persoana respectivă dorește.

Reforma sistemului de sănătate presupune dezvoltarea celor două componente importante și necesare ale asigurării calității și creșterii acesteia: competiția și concurența.

Finanțarea sistemului de sănătate trebuie să ducă la asigurarea reală a accesului la servicii medicale de calitate în conformitate cu standardele internaționale, la transparența și eficientizarea utilizării banului public, la atragerea personalului medical în sistemul public de sănătate.

În ceea ce privește sistemul de învățământ, în viziunea PNL, punctul de plecare nu poate fi altul decât prioritatea formării unei resurse umane competitive, nu doar prin consacrarea educației timpurii ci, mai ales, prin educația permanentă. Nici un cetățean român nu trebuie să rămână în afara proceselor de învățare atâta timp cât el reprezintă un potențial lucrător activ. Aceasta înseamnă, de fapt, dezvoltarea durabilă a resursei umane.

Competitivitatea sistemului de educație ține de redarea demnității profesorilor, nu numai în sensul standardului de viață dar, mai ales, în ceea ce privește parcursul de carieră, ceea ce implică și creșterea responsabilității sistemului pentru pregătirea acestora.

Pentru părinți, competitivitatea școlară a propriilor copii înseamnă un număr mai mare de drepturi dar și de responsabilități: pe lângă dreptul de a decide împreună cu

profesorii asupra aspectelor administrative la nivelul școlii, părinții vor fi aceia care vor putea influența indirect calitatea procesului didactic prin alegerea școlii care va primi astfel resursele financiare alocate elevului. Nu tipul de proprietate ori cantitatea de servicii suplimentare oferite sunt determinante în ceea ce privește calitatea învățării ci calitatea profesorilor.

Într-un sistem performant se caută individualizarea rutelor de pregătire pentru elevi, care permite sporirea spațiului pentru opțiuni profesionale și alegeri de direcții de pregătire, reorganizarea și dotarea bibliotecilor și a întregii baze de informare și de formare profesională împreună cu organizarea educației pentru valori prin reformă curriculară în cadrul unei noi politici pentru tineret.

Din punctul de vedere al interesului public, sistemul educațional trebuie să fie un sistem sigur. Un sistem sigur înseamnă a fi depolitizat, cu nivel crescut de autonomie – fie aceasta universitară, fie legată de inițiativele locale – descentralizat financiar și diferențiat din punct de vedere al curriculei și mai ales predictibil din punct de vedere al sistemului de examinare. Pe de altă parte, responsabilitatea publică trebuie reflectată în controlul calității proceselor educaționale și delimitarea clară a interesului public față de interesele grupurilor care urmăresc doar beneficii financiare. Nu în ultimul rând, un sistem sigur semnifică și garantarea procesului investițional care va trebui să urmărească prioritățile societății cunoașterii, accentuând asupra dotărilor care să permită, în special la nivelul învățământului mediu, un spectru larg de experimentare prin care să se asigure elevilor apropierea de viitoarele meserii.

Într-o societate competitivă, un accent deosebit trebuie pus pe asigurarea unui proces continuu de cunoaștere. România are nevoie de mai multă inovare în scopul dezvoltării tehnologiilor autohtone, fie că este vorba despre domeniul tehnologic sau despre economie, administrație și chiar cultură. Va fi nevoie de profilarea institutelor și a centrelor de performanță, creșterea responsabilității universităților pentru cercetarea de vârf, stimularea juridică și financiară a inovației dar și măsurarea performanțelor în cercetare după criteriile internaționale.

Modul prin care se vor derula politicile publice, pe lângă cele două consecințe de o uriașă importanță și anume scoaterea sistemului de pensii de sub incidența arbitrarului politic și pe cel de sănătate de riscul risipei și a mării corupții precum și asigurarea de resurse interne pentru finanțarea investițiilor și a deficitelor, are și rolul de a scoate la iveală munca la negru, cointeresând pe salariați să aibă o situație cât mai clară din punct de vedere legal a biografiei lor profesionale.

Statul liberal nu înseamnă, în mod simplist, aplicarea principiilor liberale ale secolului XIX. Statul liberal presupune aplicarea principiului autorității. Autoritate înseamnă, întâi de toate, capacitatea unui stat de a îndeplini funcțiile sale.

Autoritatea statului se exprimă prin ordine și eficiență. Atunci când imperativul ordinii nu este susținut de eficiența politicilor publice, statul nu mai poate susține, prin resurse, îndeplinirea obligațiilor sale fundamentale, riscă intrarea în colaps și atunci ordinea se poate menține numai prin instaurarea dictaturii. Atunci când eficiența nu este însoțită de ordine, societatea se fracturează și statul intră în disoluție, riscând anarhia.

Autoritatea presupune existența unui parteneriat între stat și cetățean. Statul respectă instituția numită cetățean și nu folosește puterea pe care cetățeanul i-a

acordat-o prin procesul democratic pentru a o întoarce, apoi, împotriva acestuia. Autoritatea exclude orice formă de represiune. Puterea unei administrații nu stă în brutalitatea sa, ci în încrederea pe care i-o acorda cetățenii săi. O autoritate reală se sprijină pe cetățenii săi, acționează în deplinul lor folos și nu luptă împotriva lor.

În ultimii ani s-a vorbit, cu temei, despre necesitatea modernizării statului. Ea trebuie realizată pe trei direcții: reforma instituțională la nivel central și local, în scopul realizării statutului minimal și eficient precum și în scopul fundamentării procesului de descentralizare și realizare a reformei administrativ-teritoriale, reforma reglementărilor, în scopul raționalizării și simplificării acestor precum și creșterea importanței corpului funcționarilor publici pentru consacrarea prestigiului acestei bresle.

Importanța pe care Programul „Pentru o nouă economie” o dă construcției instituționale nu trebuie să ignore ființa umană care trebuie să rămână miezul acestei construcții. Când ne gândim la om, avem în vedere miracolul unicității sale. Când abordăm construcția instituțională, avem în vedere tocmai funcția modelatoare a guvernării, care abstractizează raporturile umane și care se poate găsi într-un raport de contradicție cu vocația unicității persoanei.

Autoritatea nu se poate implica în trăirile interioare ale omului. În ceea ce privește cunoașterea de sine și căile prin care omul comunică celorlalți rodul acestei cunoașteri, ingerințele societății constituie un abuz. Societatea și statul nu trebuie să constituie o amenințare și nu trebuie percepute de cetățean în acest fel. Primejdia uniformizează. În fața unei primejdii naturale oamenii se solidarizează. Dar nu și în fața unei primejdii sociale. În fața unui stat autoritar, a unei agresiuni sociale, tendințele de dezbinare prevalează în fața celor de solidarizare și, în societate, omul se simte mai străin ca oricând. Autoritatea trebuie, așadar, să îndepinească acest obiectiv esențial care este garantarea siguranței cetățeanului.

Ca actor al pieței libere, ca subiect al sistemului normativ, omul este privit ca individ abstract, egal cu ceilalți. În același timp, însă, omul nu poate fi imaginat în afara motivațiilor sale intime, a particularităților și năzuințelor sale. Avem în vedere, pe de o parte, asemănările dintre oameni, în privința accesului la resurse, al gradului de informare, al egalității de șanse și în fața legii precum și al răspunderilor aferente, iar, pe de altă parte, deosebirile dintre oameni, ce decurg din matricea unicității lor.

Modernitatea tinde să abstractizeze ființa umană, tradiția și morala au calitatea de a o personaliza. Acceptând provocarea necesară a îmbinării tradiției cu modernitatea, viziunea noastră devine, în același timp, individualistă și personalistă. Această dualitate trebuie să fie, de altfel, și marca specifică a Dreptei începutului de secol XXI românesc.

Astfel, construcția instituțională nu este o simplă altimetrie socială, ci e o construcție organică, umanizată. Întreaga construcție ideologică a dreptei, ca sinteză doctrinară, reformatoare și pragmatică, este dedicată definirii și consolidării instituției numite cetățean. Aceasta presupune o schimbare de paradigmă, corelarea tentativelor reformatoare abstracte, birocratice, de sus în jos, cu reforma societății, în ansamblul său, fără de care nici o modernizare reală a statutului nu e posibilă.

Orice construcție instituțională trebuie să aibă în centrul ei instituția numită cetățean. Compatibilizarea acestei dualități dintre individ și persoană, dintre cultura și piață, dintre competiție și comunicare este esențială în demersul nostru ideologic. Căci, în cele din urmă, finalitatea este aceea de a transforma radical un sistem care îl

consideră pe om un interlocutor pasiv, supus egalitarismului și populismului, într-un alt sistem, unde instituția fundamentală este cetățeanul, ale cărui prestigiu și bunăstare devin pentru toate celelalte instituții criteriul fundamental al bunei funcționări și al bunei cuviințe .

România nu mai trebuie să fie un spațiu al dezamăgirilor și al resemnării. Țara noastră nu trebuie să fie apreciată doar pentru marii oameni de cultură din exil, pentru tinerii olimpici care aleg, invariabil, universități din străinătate și pentru faimoșii noștri sportivi. Mândria de a fi român începe odată cu performanța sistemului de guvernământ, cu modul în care cetățenii sunt respectați iar societatea oferă fiecăruia șansa de a-și urma idealurile. Mândria de a fi român trebuie să fie un sentiment care să ne unească pe toți care suntem parte a poporului român, de acasă, din vecinătatea granițelor și de pretutindeni.

1. FISCALITATEA ȘI BUGETUL

Strategia fiscal bugetară trebuie să țină seama de constrângerile ce decurg din manifestarea crizei economice dar, în același timp, ea nu trebuie să sacrifice obiectivele pe termen mediu și lung ale economiei românești. În perioada imediat următoare este necesară creșterea veniturilor bugetare. Dar opinia potrivit căreia principalul obiectiv trebuie să devină maximizarea cu orice preț a veniturilor bugetare este dăunătoare.

Fiscalitatea trebuie să se subsumeze principalului obiectiv și anume, dezvoltarea economică. Viziunea fiscală trebuie să fie calitativă, să stimuleze inițiativa și să răsplătească spiritul antreprenorial.

Politica fiscală trebuie să fie stabilă și flexibilă. Stabilitatea politicii fiscale nu înseamnă neapărat stabilitatea impozitelor, ci înseamnă păstrarea aceleiași tendințe în ceea ce privește politica fiscală.

Statul liberal se însoțește cu o politică de reducere și de simplificare a fiscalității. Pentru a fi asigurată această tendință, politica fiscală trebuie să fie însoțită de un set cuprinzător de politici după cum urmează: arhitectura instituțională trebuie să tindă către statul minimal, conformarea voluntară trebuie să crească, ponderea economiei fiscalizate trebuie să sporească în dauna economiei naturale și a economiei subterane, fluxurile financiare precum și administrarea lor trebuie integral informatizate, eficiența politicilor publice trebuie să se îmbunătățească.

Politica fiscală trebuie să funcționeze în serviciul producătorilor de impozite și nu în

serviciul culegătorilor de impozite.

Politica bugetară este, cu siguranță, rezultatul voinței politice, dar este și consecința eficienței politicii fiscale.

Obiectivele politicii bugetare trebuie orientate către câteva scopuri precise, urmărite în evoluție, de la an la an. Cel dintâi obiectiv este legat de reducerea, ca pondere în PIB, a cheltuielilor legate de funcționarea administrației centrale, atât în ceea ce privește bunurile și serviciile, cât și în ce privește cheltuielile de personal. Această acțiune trebuie să se desfășoare cu o preocupare constantă pentru îmbunătățirea performanței guvernării, ceea ce presupune auditarea prealabilă și pe parcurs a procesului de redimensionare a administrației centrale. Cel de-al doilea obiectiv se referă la transparența și simplificarea procedurilor care pun în contact interesul public cu cel privat, cu deosebire în ce privește achizițiile și licitațiile publice. Interferența dintre interesul public și cel privat este principala zonă de proliferare a corupției de aceea ea trebuie bine delimitată și sever reglementată, optând pentru formule transparente, care apără cât mai bine interesul public și așează în același timp, pe poziții de egalitate de șanse pe toți posibii parteneri din zona privată. Cel de-al treilea obiectiv se referă la disciplinarea și permanenta urmărire a cheltuielilor publice. Menținerea plafoanelor de cheltuieli, înlăturarea asimetriilor între începutul și sfârșitul perioadei, realizarea, până la modificarea Constituției, a proiecțiilor orientative multianuale, cu deosebire în ceea ce privește investițiile, standardizarea costurilor pentru diferiți ordonatori de credite bugetare, sunt doar câteva astfel de măsuri. Și, cu siguranță, pentru a menține rolul activ al bugetului, trebuie asumat principiul potrivit căruia, atunci când exercițiul bugetar se încheie cu deficit, el nu poate fi mai mare decât volumul cheltuielilor de capital, astfel încât deficitul bugetar să fie dedicat în exclusivitate investițiilor.

Strategia fiscal-bugetară prezentată în cele ce urmează se întinde pe perioada 2011 – 2016, cu obiective asumate atât pe termen scurt (2011-2012), cât și pe termen mediu și lung (2013-2016). Ea este mai mult decât o strategie bugetar-fiscală. Este răspunsul nostru la chestiuni ce țin nu doar de consolidarea finanțelor țării, dar mai ales de stimularea mediului economic, pornind de la ideea că aceste două obiective se susțin reciproc.

Obiectivele strategiei fiscal bugetare:

Obiective pe termen scurt (2011-2012):

- a. Stoparea declinului economic și reluarea creșterii economice, astfel încât în anul 2012, potențialul economic al României, exprimat prin evoluția reală a Produsului Intern Brut, să-l depășească pe cel al anului 2008;
- b. Crearea unui cadru favorabil mediului economic;
- c. Reforma fiscală:
 - reducerea generală a impozitării, în special a impozitării directe, concomitent cu lărgirea bazei de impozitare;
 - simplificarea sistemului de taxe;

- creșterea colectării veniturilor bugetare;
 - reducerea evaziunii fiscale;
- d. Crearea a 200.000 locuri de muncă noi în 2011-2012;
- e. Consolidarea fiscală, astfel încât deficitul bugetar să coboare la 3% din PIB, în 2012;
- f. Reforma bugetului public:
- redimensionarea rolului statului prin restructurarea administrației publice;
 - restructurarea cheltuielilor bugetare în acord cu obiectivele politicilor macroeconomice;
 - eliminarea risipei și creșterea eficienței în alocarea fondurilor;
- g. Bugetarea multianuală și prioritizarea investițiilor publice la nivel național;
- h. Eficientizarea sistemului de management și control pentru absorbția rapidă a fondurilor europene;
- i. Investiții străine directe (ISD) la nivelul a 12-14 mld euro;
- j. Management coerent al datoriei publice, astfel încât ponderea acesteia în PIB să fie sub 35%, în anul 2012 (față de 34,6% în iunie 2010);

Obiective pe termen mediu și lung (2013-2016)

- a. Stabilitate macroeconomică și reluarea sustenabilă a creșterii economice, cu o medie anuală de 4,5-5%;
- b. Dublarea, practic, a PIB/locuitor (nominal) în 2016, respectiv 10 mii euro/locuitor, fata de 5,5 mii euro în 2009;
- c. Creșterea ocupării, astfel încât numărul salariaților din economie să depășească 5 milioane, fata de 4,2 milioane în prezent, ceea ce presupune coborârea ratei șomajului sub 5%, comparativ cu nivelul anului 2008;
- d. Investiții străine directe (ISD) la nivelul a 35 mld euro;
- e. Creșterea exporturilor românești și implicit a competitivității;
- f. Absorbția fondurilor europene alocate României, respectiv 34 mld euro, până la sfârșitul anului 2013;
- g. Menținerea deficitului de cont curent la un nivel de până la 10% din PIB, cu o acoperire de cel puțin 60% în investiții străine directe;
- h. Creșterea veniturilor bugetare fiscale, astfel încât ponderea acestora în PIB să ajungă la

nivelul mediei UE, respectiv 38%, în 2016;

i. Creșterea conformării voluntare la plata veniturilor bugetare, concomitent cu reducerea evaziunii fiscale – adică totalul sarcinii fiscale onorate de către contribuabili la timp și potrivit legii – la peste 90%;

j. Aderarea la zona euro, așadar îndeplinirea criteriilor privind convergența nominală, la 1
ianuarie 2016.

k. Reforma sistemului de pensii și de sănătate

Aceste ținte în planul politicilor financiare și fiscal-bugetare vor trebui însoțite de ameliorarea indicatorilor nivelului de trai și de o reducere a deficitelor structurale ale României, ceea ce presupune o continuă preocupare spre îndeplinirea criteriilor de convergență reală.

Aceasta presupune corelarea strategiei fiscal-bugetare cu celelalte politici publice prezentate în prezentul program. Strategia fiscal-bugetară are în această privință un dublu rol: pe de o parte asigură susținerea financiară a celorlalte politici publice, iar pe de altă parte realizează evaluarea indicatorilor de eficiență politicilor respective, asigurând o formă de control atât ex-ante dar, mai ales, ex-post.

În viziunea PNL reforma fiscală înseamnă impozite mai mici, impozite pentru o reală prosperitate a cetățenilor români și planificare și stabilitate legislativă pentru mediul de afaceri

Astăzi, necesitatea implementării unei reforme fiscale, în cel mai scurt timp, este evidentă pentru orice specialist, iar PNL și-a asumat răspunderea față de mediul privat de a promova și susține adoptarea unui nou set de măsuri fiscale care să asigure atât un mediu stimulat și nediscriminatoriu, cât și îmbunătățirea transparenței, stabilității și predictibilității politicii fiscale.

Mediul de afaceri din România are nevoie de libertate economică și fiscalitate prietenoasă pentru întreprinzători și forța de muncă, pentru angajator și angajați. Filosofia finanțelor publice este, în prezent, în flagrantă contradicție cu principiile dezvoltării economice sănătoase. România are nevoie de schimbarea fundamentală a filosofiei fiscale. În loc să acoperim găurile bugetare prin impozite tot mai mari, trebuie stimulată activitatea celor care sunt performanți și asteaptă de la stat un semnal pozitiv.

Problema realizării veniturilor bugetului nu se rezolvă fiscalizând suplimentar contribuabilii, ci îmbunătățind administrarea și colectarea impozitelor, taxelor și contribuțiilor reglementate de actualele legi fiscale, concomitent cu reducerea semnificativa a evaziunii fiscale.

Totodată consolidarea bazei de impozitare și a modului de așezare a impozitelor și taxelor au rolul de a transforma România într-un mediu atractiv din punct de vedere fiscal, care să ducă la asigurarea resurselor necesare dezvoltării economice, la creșterea investițiilor, precum și la menținerea și crearea de noi locuri de muncă. Obiectivul poate fi atins prin adoptarea unui set de măsuri de relaxare fiscală dar și a unor măsuri de simplificare și îmbunătățire a capacității administrativ fiscale.

Opțiunea noastră este îndreptată, în principal, pe reducerea generală a impozitării, în special a impozitării directe, concomitent cu lărgirea bazei de impozitare.

Atingerea obiectivelor de mai sus ar putea să permită îndeplinirea simultană a două opțiuni de politică fiscal-bugetară: pe de o parte creșterea potențialului de dezvoltare a României (dublarea PIB-ului în 2016, față de anul 2010, similar perioadei 2005-2008) și implicit creșterea veniturilor bugetare la 40% (media UE) în 2016, ca pondere în PIB, iar pe de altă parte, reducerea fiscalității și simplificarea sistemului fiscal.

Partidul Național Liberal își menține opțiunea pentru cota unică de impozitare, care a asigurat suportul fiscal al creșterii economice din perioada 2005 - 2008 și a permis creșterea veniturilor bugetare ca pondere în PIB. În ce privește impozitarea veniturilor, ea va fi nuanțată prin introducerea unor sisteme de deductibilități care să protejeze categoriile de salariați cu venituri mai mici dar să încurajeze, în același timp, un comportament fiscal corect din partea contribuabililor.

Tot mai frecvent auzim în ultima vreme vocile unor adepți, cu viziune de stânga (PSD), ai introducerii cotelor progresive de impozit pe venit, voci care încearcă să demonstreze că acest sistem este, în condițiile actuale, echitabil și adecvat pentru România. Toți cei care susțin introducerea impozitului progresiv invocă, drept argument hotărâtor, nivelul scăzut de colectare în PIB la impozitul pe venit.

În mod greșit însă, aceștia fac referire la date nereprezentative, neținând cont nici de valorile indicatorilor macroeconomici din perioada 2000-2004, respectiv 2004-2008, nici de alți factori importanți macroeconomici care au în vedere contextul economic în care se află România și fiecare dintre țările vecine precum și celelalte state membre ale U.E.

Astfel, aceștia ar trebui să ia în calcul, în analiză, și factori precum: produsul intern brut, nivelul colectării tuturor veniturilor bugetare, volumul investițiilor străine directe, numărul locurilor de muncă nou create, puterea de cumpărare a populației, salariul minim pe economie, salariul mediu pe economie, etc.

Un element important, omis însă de cei care doresc eliminarea cotei unice, este reprezentat de faptul că, odată cu introducerea cotei unice, în perioada 2005-2008, nivelul veniturilor bugetare a crescut semnificativ, de la an la an, atât ca pondere în PIB - ajungând la 32,8% la sfârșitul anului 2008, față de 30% în anul 2004- cât și în sume absolute (dublarea veniturilor bugetare -177,3 mld. lei în 2008, față de 74 mld. lei în 2004), în condițiile reducerii semnificative a nivelului general al impozitării. Veniturile bugetare din impozitul pe venit au fost în anul 2007 mai mari decât dublul veniturilor din această sursă, încasate în anul 2004; iar cele din impozitul pe profit au fost în anul 2007 cu 62,8% mai mari decât cele din 2004, în condițiile în care impozitul pe profit s-a redus de la 25% la 16%.

Datorită creșterii economice, veniturile bugetului general consolidat pentru 2008 (177,3 mld. lei) au fost apropiate de nivelul întregului PIB al României din anul 2003(189,1mld.lei).

Cota unică reprezintă sistemul de impozitare adecvat României pentru perioada actuală de dezvoltare a țării în care se dorește recuperarea decalajelor și obținerea unui grad de convergență reală cu țările membre UE. Cota unică va atrage în continuare investiții străine și ne va menține gradul de competitivitate în grupul țărilor emergente din CEE, va atrage, pe viitor, cetățeni ai altor state europene să-și stabilească rezidența fiscală în România și să plătească taxe pe veniturile lor globale

în România pentru a beneficia de un regim favorabil de impozitare.

Mai mult decât atât, trebuie avut în vedere că, în contextul economic global actual, când fiecare țară dorește să își mențină/să crească nivelul de competitivitate în scopul atragerii de cât mai multe investiții străine și de scoatere la suprafață a veniturilor din economia subterană, un sistem având cote de impunere progresive nu poate susține aceste obiective, schimbarea cotei unice cu impozit progresiv arătând pe lângă o instabilitate a sistemului fiscal și o împovărare a contribuabililor, motiv care ar duce la plecarea din țară a companiilor care s-au stabilit în România atrase de beneficiile cotei unice de 16%.

Impactul pe termen mediu și lung, în cazul concentrării poverii fiscale asupra celor care creează valoare, va rezulta într-un exod al profesioniștilor. Asta în contextul în care valoarea și retenția capitalului uman este o preocupare atât de importantă în întreaga lume. Este evident că un asemenea exod va afecta competitivitatea României pe piețele internaționale, iar lipsa de competitivitate ne poate condamna la subdezvoltare pe termen lung.

Criza financiară globală a relevat mari probleme de sustenabilitate ale modelului social European actual. Europa a pierdut mult în competitivitate în raport cu alte grupuri de țări sau state din lume în competiția globală. În timp, modelul social european a fost abuzat din motive populiste și politicianiste, efectele nu au făcut decât să sporească îngrijorarea specialiștilor în legătură cu problemele grave de îmbătrânire demografică și implicit de asigurare a forței de muncă dar și de susținere a sistemelor de pensii cu care se va confrunta Comunitatea în viitor.

La începutul anilor '90, țările din CEE visau să aibă o creștere economică la nivelul țărilor din Asia de Sud Est și o protecție socială la nivelul Scandinaviei. Aceasta a fost o iluzie amară.

Declinul economiei românești din ultima perioadă nu poate fi pus în totalitate pe seama crizei financiare globale, în condițiile în care măsurile fiscale luate în anii 2009-2010, nu au făcut decât să accentueze slăbiciunile unui sistem, și așa zdruncinat de efectele respectivei crize.

În goana disperată după venituri la bugetul de stat, măsurile de creștere a fiscalității adoptate de guvernul PDL-PSD în 2009 și apoi PDL în 2010, respectiv creșterea contribuțiilor sociale cu 3,8 %, devansarea creșterii nivelului cotelor accizelor, introducerea impozitului minim, creșterea TVA cu 5 pp, de la 19% la 24% nu au avut rolul de a stopa declinul economic, ci, dimpotrivă, au dus la decapitalizarea și falimentarea a peste 200.000 de IMM-uri, scăderea veniturilor populației, reducerea consumului și, totodată, au amplificat efectele crizei economico - financiare în România.

Pe lângă componenta anticriză, obiectivul strategic al reformei fiscale vizează, în același timp, transformarea României într-un mediu atractiv din punct de vedere fiscal și al prosperității în Uniunea Europeană.

Aceasta este singura cale prin care putem accelera acumularea de capital, creșterea investițiilor, crearea de noi locuri de muncă și ridicarea nivelului de viață al românilor.

Considerăm că aceste obiective pot fi atinse prin adoptarea atât a unui set de măsuri de relaxare fiscală și consolidare a bazei de impozitare, dar și a unor măsuri de

simplificare și îmbunătățire a capacității administrativ fiscale.

În ceea ce privește politica fiscală, ea se va derula în strânsă legătură cu administrarea fiscală.

1.1 Relaxare și simplificare fiscală, pentru atragerea investițiilor străine și crearea locurilor de muncă

Obiectivul principal urmărit este reducerea generală a impozitării, în special a impozitării directe, concomitent cu lărgirea bazei de impozitare prin:

Mentținerea cotei unice de 16% pentru impozitarea veniturilor și profitului și introducerea unor sisteme de deductibilități pentru: primele plătite către fondurile de pensii, asigurări private de sănătate, cheltuieli efectuate cu studiile profesionale, cheltuieli cu asigurarea locuinței, reabilitare termică a locuinței, cheltuieli cu dobânzile plătite pentru credite ipotecare contractate pentru o singură locuință, etc, care să protejeze categoriile de salariați cu venituri mai mici dar să încurajeze, în același timp, un comportament fiscal corect în partea contribuabililor; reducerea cotei unice până la 10%.

Reducerea contribuțiilor de asigurări sociale (în prezent printre cele mai ridicate din UE) cu 10 puncte procentuale, pentru a diminua costurile de personal și a recâștiga competitivitatea cu țările din zona UE în atragerea investițiilor străine directe. Reducerea integrală a cotelor de contribuții sociale pentru întreaga perioadă a anilor 2010-2011, pentru angajatorii care creează locuri de muncă și angajează persoane aflate de peste trei luni în șomaj. În anul 2012 reducerea cotelor de contribuții sociale se va situa la un nivel de 50%;

Scutirea totală de la plata impozitului pe profitul reinvestit (în prezent prevederile codului fiscal nu fac decât să amâne plata impozitului pe profitul reinvestit)

Scutirea de impozitare a dividendelor care vor fi reinvestite sub forma majorării capitalului social la societățile unde sunt acționari, sau participarea la capitalul social al altor societăți comerciale și care conduc la crearea de noi locuri de muncă.

Abrogarea, începând cu 1 octombrie 2010, a impozitului minim.

Introducerea impozitului minim nu numai că nu a fost o măsură de combatere a evaziunii fiscale, așa cum a fundamentat Guvernul PDL-PSD decizia, ci, dimpotrivă, a pus în pericol atât activitatea economică a contribuabililor mici și mijlocii (fie împingându-i pe cei ce asigură aceste venituri spre faliment-peste 200.000 de firme numai în 2009 - fie încurajând noi forme de evaziune și evitarea plății impozitelor și taxelor), cât și periclitarea și realizarea celorlalte venituri bugetare.

7. Reintroducerea, începând cu 1 octombrie 2010, a impozitului de 3% asupra cifrei de afaceri pentru IMM-uri. Această măsură va contribui la sporirea potențialului de creștere economică a clasei mici și mijlocii, precum și la simplificarea sistemului fiscal pentru această categorie de contribuabili.

8. Revenirea asupra majorării cotei standard TVA readucând-o la nivelul inițial de 19% pentru a menține competitivitatea economiei românești în UE.

9. Reducerea TVA pentru construcțiile și tranzacțiile de locuințe noi la 5%, pentru stimularea industriei construcțiilor și a pieței imobiliare.

10. Plafonarea contribuțiilor sociale pentru profesiile liberale la nivelul a 5 salarii medii brute pe economie. Asimilarea veniturilor profesiilor liberale cu cele salariale în privința contribuțiilor sociale în cazul în care nu va exista o plafonare a acestor contribuții, va fi percepută ca un abuz asupra noțiunii de solidaritate și va periclita încrederea acestei categorii de specialiști în contractul social, deși în cea mai mare parte acești contribuabili au propriile sisteme de asigurare socială.

Facilitarea și susținerea unui mediu propice pentru inițiativă antreprenorială, necesitatea dezvoltării spiritului antreprenorial este o direcție asumată de către Comunitatea Europeană. România și-a asumat această răspundere nu numai prin preluarea unor măsuri pentru profesiile liberale în programul său de convergență, dar și prin faptul că a permis încă de la începutul anilor '90 prin crearea unui cadru legislativ pentru diferitele categorii de liber profesioniști, adoptarea de către aceștia a formei de exercitare a profesiei în mod independent. A pune acum semnul egal între veniturile acestora și cele salariale ar reprezenta practic o penalizare a celor care produc valoare și constituie capitalul uman pe care se bazează dezvoltarea țării în competiția cu celelalte țări din CEE.

Se observă, din păcate în România ultimilor 2 ani, un fenomen de "demonizare" a categoriei profesiilor liberale. Această categorie împreună cu categoria angajaților de nivel managerial reprezintă în esență categoria specialiștilor, a celor care au atins un nivel ridicat de dezvoltare personală, dar și financiară, bazat exclusiv pe forțe și merite proprii, ei sunt așa numiții "bogați cinstiți", esențiali în dezvoltarea țării.

Această categorie de mijloc nou formată va fi o potențială victimă a schimbării sistemului de fiscalitate prin revenirea la cotele progresive și concentrarea impozitării marginale pe veniturile lor, precum și pe mărirea aberantă a contribuțiilor de asigurări sociale.

Impactul pe termen mediu și lung - în cazul concentrării poverii fiscale asupra celor care creează valoare - va rezulta într-un exod al profesioniștilor. Asta în contextul în care valoarea și retenția capitalului uman este o preocupare atât de importantă în întreaga lume.

11. Reașezarea redevențelor și taxelor de concesiune, ceea ce ar putea dubla veniturile statului din aceste surse;

1.2. Îmbunătățirea colectării veniturilor statului:

Obiectivul principal urmărit este creșterea veniturilor bugetare, astfel încât ponderea acestora în PIB să ajungă la nivelul de 38%, în 2016 prin:

12. Introducerea unor bonificații de 5% din valoarea obligațiilor fiscale pentru contribuabilii care își plătesc impozitele și taxele înainte de termen;

13. Reducerea majorărilor de întârziere la plata obligațiilor fiscale către Bugetul General Consolidat la 0,02% pe zi, concomitent cu dublarea sancțiunilor (contravenționale, penale și penalităților) prevăzute de actuala legislație pentru evaziune fiscală și contrabandă;

14. Consolidarea capacității operaționale și administrative a sistemelor IT și de comunicații pentru toate structurile centrale și teritoriale ale ANAF (administrare fiscală, vamă, garda financiară);

15. Modernizarea și simplificarea procedurilor de declarare și plată a obligațiilor fiscale, cu precădere pe cale electronică;

16. Creșterea calității actului de inspecție fiscală, prin elaborarea unor ghiduri de

inspecție fiscală, care să reglementeze interpretarea și aplicarea unitară a legislației fiscale; creșterea ponderii controalelor de documentare la sediul unității fiscale, în detrimentul controalelor la sediul contribuabililor, mai ales la cei cu un grad nesemnificativ de risc fiscal.

17. Reforma structurilor de control operativ și inspecție fiscală din subordinea ANAF (inspecție fiscală, garda financiară, antifraudă și supraveghere vamală), eliminând suprapunerile în verificarea contribuabililor precum și interpretarea și aplicarea diferită a legislației fiscale:

- Efectuarea inspecțiilor fiscale, pe baza analizei de risc a activității contribuabililor, concentrarea acestora să fie direcționată către contribuabilii care prezintă un risc ridicat de evaziune fiscală, față de situația actuală când selectarea contribuabililor se face arbitrar;
- Eliminarea controalelor repetate, de către toate structurile cu atribuții de control, la același agent economic, cu excepția celor care prezintă risc ridicat de evaziune fiscală. Verificările fiscale de fond se vor efectua la 2 ani de la încheierea primului exercițiu fiscal, sau de la data ultimei verificări de fond.
- Desființarea tuturor structurilor de control operativ, atât la nivel central, cât și cele teritoriale din subordinea ANAF (Garda Financiară, Direcția de Supraveghere Accize și Operațiuni Vamale, etc) și înființarea unei singure structuri, cu rol operativ, de luptă împotriva fraudei fiscale la nivel central și regional. Această structură va fi organizată în conformitate cu structuri similare din țările membre ale UE care înregistrează cele mai scăzute niveluri ale evaziunii fiscale, precum Marea Britanie, Olanda, Germania, Franța. Rolul acestei structuri va fi în principal de combatere a fraudei fiscale, lupta împotriva spălării banilor și implicit de îmbunătățire a conformării la plată a contribuabililor.

18. Utilizarea brigăzilor multilaterale de control din statele UE în ceea ce privește tranzacțiile intracomunitare cu bunuri și servicii;

19. Utilizarea unor echipe internaționale, specializate în control vamal în zonele de risc de la frontiera României cu țări nemembre ale Uniunii Europene;

20. Adoptarea legislației care să stimuleze utilizarea tranzacțiilor electronice și reducerea semnificativă a operațiunilor cu numerar, măsura ce va avea ca efect imediat creșterea veniturilor impozabile ale contribuabililor.

1.3. Alte măsuri financiare și de simplificare legislativă

Obiectivele principale urmărite sunt: adoptarea monedei EURO în România la 1 ianuarie 2016; simplificarea drastică a legislației economice și asigurarea stabilității acesteia; condiții mai bune de finanțare, legislative, administrative și de susținere a mediului de afaceri, în special IMM-uri, pentru crearea de locuri de muncă, care să absoarbă forța de muncă disponibilizată în sectorul bugetar.

21. Elaborarea unui nou act normativ privind colectarea unificată a impozitului pe salarii și a contribuțiilor sociale (CAS, CASS, șomaj, fond de risc) și implementarea Declarației Unice;

Principiile care stau la baza acestui act normativ sunt urmatoarele:

- Armonizarea și unificarea legislației existente, într-o singură lege, care acoperă toate aspectele privind colectarea unificată a impozitului pe salarii și a contribuțiilor sociale;
- Armonizarea și stabilirea bazei de contribuție, pe o definiție unică a veniturilor, pentru calculul contribuțiilor sociale;
- Implementarea Declarației Unice pentru impozitul pe salarii și contribuțiile sociale și care poate fi utilizată de toate instituțiile implicate (ANAF, CNPAS, CNAS și ANOFM);
- crearea unei declarații simplificate și integrate;
- colectarea unică a informațiilor pentru toate instituțiile implicate;
- depunerea DECLARAȚIEI UNICE și plata obligațiilor cuprinse în aceasta se vor face de către contribuabili numai către o singură instituție, respectiv ANAF;
- circuitul informațional va fi sub formă electronică, iar declarațiile pe hârtie vor fi utilizate în mod excepțional;
- colectarea, stocarea și comunicarea informațiilor către casele de asigurări sociale se vor realiza de către ANAF, pe cale electronică;

22. Adoptarea Legii Holding-ului pentru a permite înființarea de societăți corporative, eliminând impozitarea în cascadă a dividendelor și a permite compensarea profitului/pierederii în cadrul unui grup.

23. Crearea unui fond imobiliar prin contribuția în natură a dezvoltatorilor și/sau a băncilor (cu active sau imprumuturi), pe baza unei evaluări unitare făcută de către evaluatorul ales al fondului. Astfel, cele mai multe dintre proiectele întrerupte ar putea continua având impact pozitiv asupra evaluărilor, cererii, sectorului de construcții, etc.

24. Stimularea creării locurilor de muncă în zone defavorizate, și stimularea dezvoltării clusterelor de competitivitate prin acordarea de stimulente fiscale la plata impozitului pe profit și contribuțiilor sociale;

25. Acordarea de stimulente fiscale pentru dezvoltarea parcurilor industriale și tehnologice și finanțării proiectelor de cercetare;

26. Liberalizarea pieței financiar-bancare, pentru a stimula circulația capitalului. Aceasta presupune liberalizarea sistemului de reglementare pentru a permite apariția de noi instituții financiare, nonbancare;

27. Dezvoltarea pieței de capital prin listarea Fondului Proprietatea, precum și prin listarea și vânzarea acțiunilor (inclusiv cele minoritare) deținute de stat la societăți (companii) comerciale și naționale;

28. Creșterea capitalizării Fondului de Garantare pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii pentru a acorda garanții IMM-urilor pentru asigurarea fondurilor financiare cu diferite destinații, cum ar fi: pentru export, pentru cofinanțarea proiectelor cu finanțare

europă, pentru diverse obiective de investiții etc.

29. Promovarea unui sistem de stimulente pentru export (asigurarea exportului, acordarea de credite cu dobândă bonificată etc.) de către EXIMBANK;

30. Fixarea adoptării monedei EURO în România la 01 ianuarie 2016 ca obiectiv prioritar al politicii monetare;

31. Revizuirea legislației primare privind sistemul de asigurări, în scopul simplificării și îmbunătățirii acesteia, dar și transpunerii Directivei 2009/138/EC privind noul regim de solvabilitate pentru companiile de asigurări.

32. Simplificarea și stabilitate legislativă pentru mediul de afaceri: republicarea și simplificarea legislației reglementată prin Codul fiscal și Codul de Procedură Fiscală

În România, guvernării și administrația acționează astăzi mai mult ca oricând ca adversari ai întreprinzătorilor. Introducerea impozitului forfetar este elocventă. Ca efect al acestei măsuri, firmele fie s-au reorganizat, pentru a evita plata unei taxe mai mari, fie au falimentat. Procedurile numeroase cărora trebuie să le facă față cei care doresc să își deschidă o afacere în țara noastră vorbesc de la sine despre piedicile puse mediului de afaceri. În plus, pentru orice modificare legislativă care vizează mediul economic, fundamentarea acesteia pe analize și studii de impact cu previziuni ale efectelor pe termen mediu și lung, este absolut necesară.

Pagubele pe care le generează instabilitatea legislativă mediului de afaceri sunt egale doar de extinderea birocrăției. Cele mai importante acte normative care reglementează activitatea antreprenorială sunt unele dintre cele mai afectate de sarabanda schimbărilor de legislație (Codul fiscal, Codul de Procedura Fiscală, Codul Muncii, etc). Toate aceste capricii legislative au fost decontate din buzunarele întreprinzătorilor și oamenilor obișnuiți. Iată de ce schimbarea de viziune economică pe care o susține PNL înseamnă simplificarea drastică a legislației economice și, bineînțeles, stabilitatea acesteia. Principiul nostru este "Reguli simple pentru o lume complexă".

Reducerea poverii fiscale asupra mediului de afaceri și a forței de muncă va contribui ca România să devină competitivă atât pe piața mondială, cât și din punct de vedere al politicii fiscale.

PNL consideră că este necesară instituirea unui parteneriat fiscal cu mediul de afaceri, cu toată gama de contribuabili.

Aceasta înseamnă că anumite măsuri de stimulare de natură fiscală vor fi rezultatul acțiunii conjugate a bunei guvernări dar și a ameliorării comportamentului fiscal al contribuabililor. Într-o anumită măsură, scăderea veniturilor bugetare s-a datorat deteriorării conformării voluntare, adică a disponibilității contribuabililor de a plăti taxele și impozitele, aceștia preferând, adesea, să se refugieze în zona arieratelor bugetare sau a evaziunii fiscale. Conformarea voluntară a scăzut de la cca 83% în 2008 până la cca 73% în prezent. Prin măsurile deja anunțate mai sus, precum și prin aplicarea politicilor de încurajare a investițiilor publice și private, conformarea voluntară se poate îmbunătăți, ajungând până la peste 90%.

1.4. Reforma bugetului public; restructurarea cheltuielilor publice - stoparea risipei banilor publici prin proiecte și măsuri populiste

Orice reformă trebuie să înceapă cu reforma statului. În viziunea liberală, reforma statului înseamnă reformarea principalelor sisteme publice. Aceasta reformă nu se face prin reducerea mecanică, nediferențiată a cheltuielilor publice, ci prin redimensionarea rolului statului și restructurare bugetară.

Statul nu trebuie să se implice în calitate de jucător în activitatea economică. Rolul său trebuie să fie doar cel de arbitru al relațiilor dintre agenții economici, de a facilita manifestarea liberei concurențe pe piață și să împiedice și să sancționeze acțiunile neconforme cu interesul public și instituțiile economiei de piață.

În ultimul an și jumătate am asistat la repetarea până la obsesie a temei privind reducerea cheltuielilor. Câtă vreme acest lucru se face fără o viziune corelată privind redimensionarea rolului statului, nu va fi altceva decât o campanie populistă și ineficientă de demascare a unor abuzuri punctuale, de exagerare sau chiar de inventare a altora, numai și numai pentru a da cetățenilor sentimentul că cineva se preocupa de modul în care banii lor sunt cheltuiți. Care este efectul unei astfel de campanii se observă prea bine în rezultatele bugetare ale anului 2009, și semestrului I 2010, cele mai dezastruoase din ultimii douăzeci de ani.

Eficiența în cheltuirea banului public înseamnă reducerea aparatului birocratic, începând cu desființarea unor ministere, reducerea bugetelor centrale. În ultimii 20 de ani, nici un guvern nu a avut curajul sau interesul de a da bătălia cu uriașa birocrăție de stat, care a crescut mereu, hrănită din bugetul țării, în defavoarea economiei, a educației, a sănătății, a celor care aveau și au cu adevărat nevoie de sprijin. Astăzi bătălia nu mai poate fi evitată și, oricât ar fi de dură, trebuie să o câștigăm.

În ciuda statutului de economie de piață funcțională și a aderării la UE, economia României este încă departe de principiile pieței libere și ale dezvoltării economice sănătoase.

În prezent, existența economiei românești este construită în jurul bugetului statului. Avem o economie asistată și asaltată de recomandări nesuținute de argumente din partea conducerii statului, o economie în care cea mai mare gaură neagră a ineficienței și risipei este chiar bugetul statului. Iată de ce trebuie răsplătită munca, eficiența acesteia, și să stopată risipa banilor publici cu proiecte și măsuri populiste .

1.5. Reducerea aparatului birocratic.

Obiectiv principal urmărit este transformarea statului birocratic, clientelar, costisitor și ineficient într-un stat suplu, eficient și drept, prin descentralizare, debirocratizare și dereglementare.

33. Restructurarea administrației publice centrale la dimensiunile unei birocratii strict necesare unei economii de piata corect reglementata prin:

- Reducerea numărului de ministere în funcție de tipul politicilor publice pe care le realizează. Guvernul trebuie restructurat masiv fără însă a-i reduce capacitatea de elaborare politicilor publice și monitorizare a rezultatelor acestora;

- Reducerea, în continuare, a numărului de agenții care trebuie să urmărească, pe de o parte, tipul de activitate pe care o prestează (autorizare, reglementare, control etc.), iar, pe de altă parte, să respecte principiul autonomiei funcționale sau independenței, și evitarea conflictului de interese;
- Unificarea caselor naționale de asigurări de sănătate (Casa Ordinii Publice, Siguranței Naționale și Autorității Judecătorești, Casa Națională de Sănătate a Ministerului Transporturilor și CNAS);
- Reorganizarea structurilor teritoriale din subordinea ministerelor și agențiilor guvernamentale la nivel regional;
- Reducerea aparatului prefecturilor la care se vor păstra în principal atribuții în domeniul controlului de legalitate.

34. Restructurarea administrației publice locale prin:

- Generalizarea standardelor de costuri și de personal pe baza unor criterii de performanță și mărirea unității administrativ - teritoriale;
- Desființarea structurilor deconcentrate în majoritatea domeniilor. Astfel, inspectoratele și direcțiile județene din domeniile educației, sănătății, culturii, agriculturii etc. vor fi desființate și atribuțiile lor vor fi transferate autorităților locale;
- Utilizarea fondului de rulment al autorităților publice locale numai pentru investiții (măsura temporară 2010 - 2011).

1.6.Reducerea cheltuielilor bugetare și stoparea risipei, prin ajustarea unor capitole de cheltuieți:

Obiectivul principal urmărit este stoparea risipei banilor publici cu proiecte și măsuri populiste al căror caracter este gradul scăzut de utilitate publică.

35. Bugetul statului trebuie orientat spre priorități de politici publice transparente, în interesul contribuabililor și nu spre clientela politicienilor;

36. Elaborarea de bugete multianuale care definesc prioritățile proiectelor de investiții publice a caror finanțare este multianuală;

37. Cheltuielile trebuie ținute mult mai bine sub control, inclusiv printr-o reglementare care să asigure transparența utilizării banilor în lucrările publice, pe toată durata derulării acestora (de la atribuire și până la finalizare);

38. Introducerea standardelor de cost si calitate si a normativelor de personal in domeniul public si privat al statului;

39. Reducerea cu 50% a cheltuielilor prevăzute în legea bugetară cu:

- Achiziții de imobile, dotări independente;
- Elaborarea studiilor de fezabilitate și de fezabilitate;

- Deplăsări, detășări, transferuri;

40. Reducerea cu 25% a cheltuielilor prevăzute în bugetul de stat cu bunuri și servicii (protocol, carburanți, poștă, telecomunicații);

41. Instituirea prin lege a obligativității realizării de către autoritățile publice locale de investiții, în primul rând în domenii prioritare (alimentare cu apă, tratarea apelor uzate, canalizare, transport, sănătate și educație); orice altă investiție va fi aprobată numai după finalizarea celor din domeniile menționate (mai ales în situațiile în care acestea reprezintă angajamente ale României față de UE);

42. Instituirea obligativității ca instituțiile publice centrale și locale să elaboreze proiectele de investiții cu respectarea cerințelor aplicabile proiectelor finanțate din fondurile europene, cuprinzând în finanțarea acestora, în mod obligatoriu, și o cotă parte de finanțare europeană;

43. Asigurarea unui proces de licitații transparent prin constituirea unui organism guvernamental pentru achiziții publice, în scopul realizării achizițiilor pentru toate instituțiile publice centrale și toate structurile din subordine sau în coordonare, în condiții de eficiență și economicitate, măsură ce va avea ca efect reducerea cu cca 30% a cheltuielilor la nivelul bugetului consolidat;

44. Plata prin card a pensiilor în mediul urban, pentru reducerea cheltuielilor poștale;

45. Modificarea cadrului legislativ referitor la achizițiile publice în ceea ce privește:

- Introducerea posibilității de semnare a contractelor de achiziții publice odată cu decizia autorității contractante de atribuire a contractelor (după expirarea termenului legal de contestare și soluționarea acestora de către autoritatea contractantă);

- Înființarea, în cadrul Curților de Apel, a unor complete de judecată specializate în domeniul achizițiilor publice, sprijinite de un corp de experți acreditați în domeniul achizițiilor publice; instituirea unui sistem de amenzi aplicabile autorităților contractante în cazul în care decizia acestora se invalidează de către instanță;

- Stabilirea și impunerea unui algoritm de eliminare a prețurilor neobișnuit de scăzute/mari în vederea eliminării ofertelor sub/supraevaluate;

- Definirea clară a modului în care se pot modifica contractele de achiziții.

1.7. Redimensionarea rolului statului prin reducerea atribuțiilor sale și transferarea acestora către mediul privat prin:

46. Scoaterea din sfera de cuprindere bugetară a unor instituții de autorizare și certificare, cu păstrarea acestora sub controlul autorităților de reglementare;

47. Crearea Camerelor agricole și transferarea atribuțiilor specifice ale statului către acestea;

48. Stimularea privatizării în domenii precum educația, sănătatea, cercetarea;

49. Vânzarea participațiilor minoritare ale statului deținute de toate agențiile, oficiile și alte instituții ale administrației publice centrale și locale.

50. Utilizarea pe scară largă a parteneriatului public-privat (PPP).

51. Înființarea unei autorități de management, care urmează să asigure realizarea proiectelor majore la nivel național din domeniul infrastructurii, energetic, etc.

52. Restructurarea (privatizarea) companiilor și societăților naționale care înregistrează pierderi, precum și a agențiilor așa zise "autofinanțate" aflate în proprietatea sau în autoritatea statului. Acestea sunt cele mai mari consumatoare de bani publici, proveniți din taxe care nu se constituie în venituri la buget, dar în același timp înregistrează cele mai mari restanțe la plata obligațiilor bugetare, în special a contribuțiilor sociale.

53. Reforma sistemului de pensii și de sănătate presupune:

- Renunțarea la principiul "solidarității între generații", devenit nefuncțional la scară europeană și înlocuirea acestuia cu principiul "beneficiei de sumele economisite de-a lungul vieții";

- Asigurarea pensiei prin redistribuire va fi înlocuită prin asigurarea pensiei prin acumulare.

Este singura soluție care poate da echitate și sustenabilitate sistemului, care îl poate feri de arbitrar și poate, în același timp, să ofere șansa unor pensii decente. Aceasta înseamnă că fiecare persoană devine titulară a contribuțiilor sale, acestea nu mai sunt utilizate de stat în cadrul bugetului de asigurări sociale, ci sunt acumulate în contul de asigurat al persoanei respective.

- Sistemul stabilit pentru pensii va fi aplicat și în ceea ce privește politicile în domeniul sănătății. În mod corespunzător, bugetul urmează să asigure un pachet minim de servicii medicale de urgență, restul urmând să fie achitat de firmele de asigurări de sănătate, în baza și în limita contului de asigurări al fiecărei persoane.

- Contribuția angajatorului se face venit la bugetul Ministerului Sănătății, care repartizează, în baza unor criterii unitare, fondurile aferente pachetului minimal de sănătate. Restul serviciilor medicale sunt achitate de către firmele de asigurări pentru serviciile medicale executate de unitățile medicale. În acest fel, Casa de asigurări de sănătate dispare, cu tot aparatul birocratic aferent.

- Fondurile de pensii și de sănătate fiind de natură contributivă voluntară, sau prin efectul legii, vor fi reconstruite ca fonduri în întregime independente de bugetul de stat și aflate în gestiunea unor instituții de tip financiar, independente de puterea politică.

Acest mod de derulare a politicilor publice, pe lângă cele două consecințe de o uriașă importanță, anume a) scoaterea sistemului de pensii de sub incidența arbitrarului politic și pe cel de sănătate de riscul risipei și a mării corupții precum și b) asigurarea de resurse interne pentru finanțarea investițiilor și a deficitelor, are și rolul de a scoate la iveală munca la negru.

Măsuri pentru combaterea întârzierii efectuării plăților în economie, inclusiv în relațiile contractuale cu autoritățile publice

Obiectiv principal urmărit este achitarea obligațiilor în termen de maxim 30 de zile de la data scadentei, de către toate instituțiile din administrația centrală și locală către furnizori. Iată măsurile preconizate:

54. Accelerarea plăților publice datorate tuturor operatorilor economici, dar mai ales IMM-urilor – ca regulă generală – în termen de 30 de zile, conform angajamentului din cuprinsul “SmallBusiness Act” – SBAE și modificărilor aduse de Comisia Europeană Directivei 2000/35/EC privind combaterea întârzierii la plata în tranzacțiile comerciale;

55. Autoritățile publice vor trebui să își plătească facturile, ca regulă generală, în termen de 30 de zile – sau să achite o compensație forfetară echivalentă cu 5% din suma datorată, la care se va adăuga dobânda; Operatorii economici vor avea dreptul de a pretinde atât plata dobânzii de întârziere, cât și rambursarea costurilor de recuperare; Aceasta propunere vizează îmbunătățirea fluxurilor de numerar ale operatorilor economici, care sunt deosebit de importante într-o perioadă de recesiune economică.

56. Eficientizarea (externalizarea) sistemului de management și control pentru creșterea absorbției fondurilor europene, prin:

- Externalizarea unor funcții atribuite în prezent administrației publice centrale, în baza prevederilor actelor normative europene (ex: administrarea cererilor de propuneri lansate în cadrul programelor operationale, funcția de plată);
- Asigurarea transferului de fonduri în mod direct, de la nivel central către contractori, evitând astfel un circuit financiar prelungit;
- Acordarea avansului pentru IMM-uri și autorități publice locale se va realiza fără obligația prezentării garanției de avans, dar cu obligația efectuării plăților din contul de avans doar pentru facturi aferente proiectului aprobat;
- Verificările cheltuielilor pentru proiectele publice se vor realiza după efectuarea integrală a plăților, asigurând astfel un rulaj ridicat al fondurilor publice;
- Fondurile europene se vor derula fie prin trezoreria statului, fie prin bănci comerciale (la dobânda de piață), și nu prin Banca Națională a României;
- Realizarea de analize economico-financiare pentru proiectele publice de investiții și acordarea contribuției bugetului de stat, în completare, în funcție de capacitatea de cofinanțare a beneficiarului final;
- Posibilitatea acordării unui bonus financiar (creșterea contribuției publice naționale) pentru situațiile în care proiectele europene sunt finalizate în avans față de termenele contractuale.

Dacă măsurile pe termen scurt se axează îndeosebi asupra politicii fiscal-bugetare și vizează stoparea declinului economic și atenuarea dezechilibrelor ivite în anii 2009-

2010, măsurile pe termen mediu și lung se adresează precumpănitor, prin intermediul politicii fiscale, mediului de afaceri, stimulării creșterii economice, menținerea și crearea de noi locuri de muncă, consolidarea fiscală și bugetară și, totodată, implicarea investițiilor publice în acest concept.

Aceste măsuri au drept scop o reacție macro-economică anticiclică la criză, sunt măsuri ambițioase care vor sprijini economia reală și vor reda încrederea consumatorilor și operatorilor economici, prin încurajarea rapidă a cererii din partea sectorului privat și sporirea încrederii consumatorilor, cum ar fi:

- Redresarea economică prin stimularea investițiilor private în economie și a consumului populației;
- Reducerea costurilor cu forța de muncă în vederea încurajării producției și ocupării forței de muncă prin reducerea cotelor contribuțiilor sociale totale;
- Instituirea unui ajutor în stoparea pierderii locurilor de muncă dar și un ajutor acordat persoanelor pentru a reveni rapid pe piața muncii și a evita șomajul pe termen lung;
- Asigurarea unor facilități la plata taxelor și impozitelor;
- Lăsarea mai multor resurse în mâna pieței, a consumatorilor și a producătorilor, îmbunătățind eficiența economică;
- Reducerea corupției, pentru că reduce rolul statului în economie.

Prin aplicarea tuturor acestor măsuri România își poate relua “marșul forțat” demarat în anii 2005-2008 pentru a deveni una dintre primele zece puteri economice ale Uniunii Europene.

2. ECONOMIA ȘI MEDIUL DE AFACERI

România are nevoie de o nouă politică industrială construită pe principiile de funcționare ale Pieței Interne și orientată către dezvoltarea serviciilor și creșterea competitivității.

Obiectivele unei politici industriale eficiente sunt: creșterea ponderii serviciilor în PIB, continuarea privatizării în domenii de interes bugetar, diversificarea serviciilor și promovarea noilor produse și servicii pentru mediu și surse regenerabile de energie, continuarea și consolidarea procesului de liberalizare a serviciilor financiare și nefinanciare, întărirea instituțiilor care furnizează servicii pentru piață și creșterea calității reglementărilor, finanțarea continuă a cercetării în general și promovarea celei private în special, evaluarea competitivității ramurilor industriale și promovarea industriilor intense în tehnologie, inovative și noi precum și utilizarea efectului pozitiv al comerțului în procesul de modernizare economică .

Promovarea IMM trebuie făcută plecând de la imperativul stabilității legislative, reducerea poverii administrative, înlăturarea discriminării pe criterii de talie și chiar promovarea unei legislații orizontale favorabile, îmbunătățirea accesului la finanțare și utilizarea eficientă a pârghiilor ajutorului de stat precum și a fondurilor structurale

și de coeziune. Este nevoie de întărirea legăturii dintre piața muncii și sistemul de învățământ, promovarea antreprenoriatului la toate nivelele de educație, învățarea continuă în contextul înțelegerii corecte a diviziunii europene a muncii.

Politica industrială a României trebuie să devină un instrument complex care să furnizeze pârghiile de acces a IMM pe Piața Internă și în contextul în care libera circulație a cetățenilor români la nivelul UE este restricționată în ceea ce privește accesul la muncă pentru următorii, maxim, patru ani. Din acest punct de vedere următorii ani sunt importanți pentru a transpune în legislația națională directiva privind serviciile precum și pentru a generaliza bunele practici în ceea ce privește practica lobbying-ului și protecția consumatorilor. România trebuie să se racordeze mai eficient la procesul de elaborare a reglementărilor UE bazate pe cele cinci libertăți fundamentale de circulație.

Realizarea economică cea mai importantă a ultimilor 16 de ani de funcționare a Uniunii Europene este, fără îndoială, instituirea Pieței Interne. Eliminarea barierelor comerciale și deschiderea economiilor a permis ca din ce în ce mai multe companii să concureze liber cu efect pozitiv asupra consumatorilor. În prezent, noua abordare a Comisiei Europene în acest domeniu constă în trecerea de la “construirea” Pieței Interne prin armonizarea legislativă (care a prevalat în anii anteriori) la focalizarea pe rezultate și beneficii directe pentru operatori și consumatori și pe eficiența economică. Din punct de vedere al procesului de liberalizare, Piața Internă reprezintă cel mai relevant și dinamic cadru de acțiune în interiorul UE. Pe de altă parte, Piața Internă este unul dintre cei mai importanți piloni ai Strategiei Lisabona pentru creștere și ocupare. Pentru România și ca pentru oricare dintre statele membre al UE dezvoltarea pieței interne este calea către consolidarea companiilor și în special a firmelor mici și mijlocii, protejarea consumatorilor, îndepărtarea barierelor transfrontaliere din calea serviciilor, reducerea costurilor printr-o mai bună reglementare, scăderea poverii administrative, promovarea tehnologiei digitale, sprijinirea inovării, colaborarea instituțională pentru informare etc.

În prezent, România nu este un actor reprezentativ în ceea ce privește influențarea inițiativelor Pieței Interne, cauza principală fiind lipsa de competitivitate a economiei. Mai mult, la o analiză sumară se observă că aproape la fiecare dintre obiectivele de mai sus, administrația centrală a introdus măsuri contra-productive: s-a încălcat principiul continuității finanțării pentru cercetare și inovare, protecția consumatorului nu are și un actor neguvernamental semnificativ, povara administrativă pentru firmele mici nu scade ci dimpotrivă evoluează permanent, legislația achizițiilor publice discriminează firmele mici pe criteriu de talie etc. În ciuda statutului de economie de piață funcțională și a aderării la UE, economia României este încă departe de principiile pieței libere și ale dezvoltării economice sănătoase. Și aceasta și pentru că economia românească aproape că este construită în jurul bugetului statului. În viziunea PNL, dezvoltarea economică sănătoasă înseamnă construirea unui sector privat puternic, autonom în raport de puterile politice, capabil să genereze prosperitate și să dinamizeze inclusiv reformele din sfera sectorului public.

PNL consideră că pentru îmbunătățirea mediului de afaceri din România trebuie promovate simultan obiective specifice Pieței Interne și pentru promovarea IMM în contextul dialogului cu consumatorii și autoritățile publice.

Pentru creșterea competitivității mediului de afaceri din România sunt necesare:

Înlăturarea sarcinilor administrative inutile suportate de către IMM și scăderea birocrăției (cu cel puțin 20%) prin implementarea Strategiei pentru o mai bună reglementare; simplificarea procedurilor pentru accesarea fondurilor publice;

predictibilitatea modificărilor legislative cu efect asupra funcționării IMM (Codul fiscal, Codul muncii); clarificarea legislației cu privire la parteneriatul public-privat; simplificarea și compatibilizarea sistemelor electronice de raportare ale IMM cu cele de evidență ale autorităților prin generalizarea semnăturii electronice, asigurarea transparenței deciziilor executivului prin implicarea Camerelor de Comerț; amendarea legislației cu privire la achizițiile publice în scopul reducerii termenelor atât la atribuire cât, mai ales, în ceea ce privește soluționarea contestațiilor;

2. Promovarea legislației orizontale de sprijin dedicat pentru IMM prin modificarea (flexibilizarea) definiției IMM în scopul acordării de sprijin companiilor aflate dincolo de pragul superior al clasificării; clarificarea modului de acordare a ajutoarelor de stat pe categorii de activități (formare, ocuparea locurilor de muncă, cercetare/dezvoltare, ajutoare regionale, și, eventual, noi categorii de ajutoare) pentru a elimina obligația de raportare; o legislației favorabilă IMM în materia TVA (simplificarea procedurilor cu privire la facturarea TVA, reducerea TVA pentru tranzacții la nivel local, asigurarea plății pentru servicii punctuale efectuate de către IMM pentru a reduce riscurile de întrerupere a activității acestora); instituirea unui tratament egal între agenții economici și stat (aplicarea principiului reciprocității); accelerarea intrării pe piață și simplificarea ieșirii de pe piață a IMM;

3. Îmbunătățirea accesului IMM la Piața Internă prin creșterea informării cu privire la oportunitățile comerciale din piața unică; sprijinirea asocierilor de IMM cu scopul autoprotejare față de practicile neloiale, produsele contrafăcute sau de calitate neverificată din surse extracomunitare; participarea IMM la elaborarea de standarde și revizuirea acestora; promovarea Sistemului Informatic pentru Piața Internă; promovarea utilizării sistemului SOLVIT de cooperare administrativă pentru eliminarea discriminărilor la accesul pe piețele naționale; pregătirea mijloacelor pentru a beneficia de a cincea libertate de circulație, cea a cercetării;

4. Îmbunătățirea accesului IMM la finanțare, prin capitalizarea Fondului de Garantare pentru IMM și înființarea unui microfond pentru microîntreprinderi și asociații familiale; facilitarea accesului la capitalul de risc (ex. pentru inovare) și microcredite; extinderea locului acordat IMM în principalele programe de finanțare europeană; stimularea finanțării IMM în mediul rural;

5. Implementarea Documentului de politici Europene „Small Business Act” la toate nivelurile administrației din România prin adoptarea propunerilor legislative europene în domeniu: regulament general de exceptare pe categorii în ceea ce privește ajutoarele de stat (RGECE); Directiva privind procentele reduse de TVA; Directiva privind plățile întârziate; Regulamentul privind statutul de societate privată europeană (SPE); Propunerea privind facturarea TVA; Măsuri pentru a sprijini cifra de afaceri și a împiedica epuizarea capitalului de rulaj al IMM; implementarea principiului „Think small first” în elaborarea tuturor actelor normative – ca mod de protejare a intereselor IMM; simplificarea procedurilor administrative pentru IMM, prin introducerea de birouri unice „one stop shop”; crearea unor condiții favorabile înființării și dezvoltării IMM; sprijinirea dezvoltării capacității competitive a IMM; adaptarea sistemului fiscal pentru a înlesni accesul facil și transparent al IMM la surse de finanțare; sprijinirea dezvoltării capacității tehnologice a IMM prin facilitarea accesului la programe de cercetare și inovare prin fonduri naționale; utilizarea instituțiilor și a resurselor statului pentru a sprijini accesul IMM pe piețele externe; încurajarea culturii antreprenoriale; acoperirea din resurse guvernamentale a costurilor de școlarizare a întreprinzătorilor care preiau un IMM aflat în dificultate; derularea de programe pentru atragerea tinerilor spre decizia de a deveni întreprinzători; sprijinirea inițiativelor Comisiei Europene destinate să ajute IMM-urile să înțeleagă mai bine politicile, programele și schemele de finanțare oferite pe plan european;

6. Intensificarea consultării și al dialogului cu partenerii IMM.

7. Promovarea spiritului antreprenorial și pregătirea resursei umane sunt obiective care urmăresc scăderea aversiunii la risc a potențialilor întreprinzători prin activități de promovare pe diferite paliere a inițiativei private inclusiv a autoangajării; în cazul falimentului antreprenorii trebuie să beneficieze de reducerea timpului pentru reluarea unei alte activități (prin scăderea duratei procedurilor de insolvență) și evitarea discriminării negative a acelor al căror faliment nu creează suspiciuni asupra cauzelor; pregătirea resursei umane reprezintă o prioritate mai ales în ceea ce privește implicarea reprezentanților IMM în proiectarea politicilor publice în domeniul educației;

8. Promovarea industriilor creative (IC) având în vedere ponderea personalului implicat în acest tip de activități de cca. 200.000 de lucrători precum și creșterea ponderii lor în PIB (cca. 5,55% la nivelul anului 2005) de la consultanța și furnizarea de software până la publicitate sau editare de cărți; în acest context sprijinirea acestor industrii bazate pe copyright va urmări creșterea productivității activităților specifice ceea ce va duce la competitivitate internă și mai ales externă; Un alt palier esențial pentru promovarea unei activități economice competitive îl reprezintă politica industrială. Deși nu este un domeniu de competență exclusivă și nici partajată al CE, totuși, executivul european a preluat responsabilitatea de a evalua competitivitatea sectorială a unui număr de 27 ramuri industriale. Astfel, dacă în anul 2005 CE avertiza asupra neglijării, la nivelul statelor membre, a domeniului ingineriei mecanice, pentru anul 2008 s-au propus două inițiative pentru promovarea industriei electrotehnice și celei alimentare. Pentru România nici unul dintre documentele de politică industrială elaborate până în prezent nu a fost construit unitar și nici monitorizat în principal din cauza multitudinii de instituții cu competențe în acest domeniu dar și din cauza eroii de a considera că o politică industrială înseamnă cu necesitate intervenția statului pe piață.

PNL consideră că România are nevoie de o nouă Politică industrială pentru care obiectivul central este creșterea competitivității economiei românești.

Pentru ca economia României să treacă de la stadiul actual de economie complementară cu economiile statelor membre ale UE la stadiul de economie competitivă cu acestea este nevoie ca obiectivele politicii industriale să fie susținute de politici liberale și să se pună în practică printr-un mix de măsuri verticale și orizontale:

9. Asigurarea finanțării continue pentru activitatea de cercetare, dezvoltare și inovare astfel încât ponderea cheltuielilor să ajungă la echivalentul a 3% PIB din care cel puțin 1% din surse publice; creșterea controlului asupra modului de alocare a resurselor și a rezultatelor cercetării susținută din bani publici; simplificarea accesului companiilor la surse de finanțare pentru cercetare și introducerea unor facilități pentru firmele inovative inclusiv instituirea unui fond cu capital de risc;

10. Creșterea ponderii serviciilor în PIB, prin externalizarea activităților pe care statul le furnizează astăzi; continuarea liberalizării serviciilor financiare; deschiderea pieței pentru serviciile poștale; sprijinirea pieței serviciilor industriale; diversificarea și îmbunătățirea cadrului pentru desfășurarea serviciilor (transpunerea Directivei Serviciilor) în scopul simplificării accesului pe piață a cât mai multor firme inclusiv pentru activitățile transfrontaliere;

11. Creșterea ponderii proiectelor orientate către creșterea competitivității în programele cu finanțare internă și comunitară, în special pe axa dezvoltării regionale

(care trebuie privită ca având impact economic și mai puțin edilitar); creșterea ponderii finanțării pentru producția de bunuri și servicii noi (surse regenerabile de energie, servicii pentru mediu); sprijinirea programelor de pregătire continuă și specializare precum și a mobilității;

12. Întărirea instituțiilor care furnizează servicii pieței și creșterea calității reglementărilor. Asigurarea bunei funcționări a Registrului Comerțului, Consiliului Concurenței, Oficiului național pentru invenții și mărci, Institutului național de standardizare și metrologie etc.; specializarea activității tribunalelor (sfera comercială, muncă); reducerea poverii administrative asupra firmelor (cu accent pe IMM), prin creșterea calității fundamentării reglementărilor (impactul economic, social și de mediu); creșterea calității mediului de afaceri;

13. Sprijinirea industriilor intensive în tehnologie și a investițiilor intangibile, generalizarea procedurilor electronice în activitatea economică precum și în relațiile dintre agenții economici și puterea publică (acceptarea semnăturii electronice, generalizarea sistemelor de raportare prin Internet etc.); sprijinirea activităților de comerț exterior cu efect asupra transferului de tehnologie;

14. Evaluarea anuală a competitivității ramurilor industriale relevante și inițierea de măsuri orizontale pentru creșterea competitivității acestora, prin crearea unui Grup la nivel înalt pentru probleme de competitivitate, energie și mediu; promovarea de noi programe de cercetare în domenii care prezintă potențial tehnologic, valoare adăugată ridicată sau resurse interne (industria alimentară); îmbunătățirea cadrului calificărilor pentru noile tipuri de produse și servicii; sprijinirea firmelor inovative precum și concentrarea acestora; promovarea serviciilor de cercetare independentă. Este necesară participarea României la grupurile de lucru sectoriale create la nivelul CE (pentru industria farmaceutică, electrotehnică, inginerie mecanică, industrie alimentară, tehnologia informației și comunicații, industria chimică și apărare, programul spațial european, științele vieții și biotehnologii modă și design) și pregătirea din timp a modalităților de răspuns la provocările ridicate de evoluția acestor domenii. Pe același model, România trebuie să își dezvolte dialogul și pentru alte industrii cu impact (ex. industria textilă sau construcțiile);

15. Asigurarea continuității politicilor de privatizare și introducerea pe piața de capital a participațiilor statului din companiile aflate în portofoliul AVAS.

Politica industrială trebuie privită în strânsă legătură cu sectorul serviciilor, în contextul diviziunii europene a muncii care se manifestă tot mai mult și luând în considerare nevoia de a păstra și dezvolta o infrastructură industrială despre care UE vorbește tot mai mult în context global.

3. ENERGIA

Energia reprezintă unul dintre cele mai sensibile domenii de reglementare ale Uniunii Europene păstrând încă puternice accente naționale ceea ce nu a permis crearea unei piețe comune în adevăratul sens al cuvântului. Această realitate este explicabilă prin aceea că mai mult de 54% din consumul de energie al statelor membre este importat din afara comunității (cca. 45% din importurile de petrol provin din Orientul Mijlociu și cca. 40% din cele de gaze din Rusia).

În acest context, UE nu are suficiente argumente pentru a influența piața mondială a resurselor și s-a repliat prin schimbarea accentului de pe stimularea laturii ofertei (unde promovează politici care să răspundă necesității de reducere a emisiilor atât prin utilizarea resurselor regenerabile cât și prin creșterea eficienței energetice) spre cea a cererii (unde promovează politici fiscale pentru a schimba comportamentul

consumatorilor).

Iată de ce, în anul 2007, Comisia Europeană a propus statelor membre o nouă politică europeană în domeniul energiei, ale cărei obiective să fie sustenabilitatea, competitivitatea și siguranța în alimentarea cu resurse. În anul 2008, în urma aprobării pachetului Energie și Schimbări Climatice, UE și-a propus să devină lider în ceea ce privește schimbările climatice. O nouă economie care să respecte mediul este o oportunitate economică majoră pentru Europa. Valoarea globală a sectorului energiei cu nivel scăzut de carbon s-ar putea ridica la 3000 de miliarde de dolari pe an la nivel mondial până în 2050 și ar putea oferi locuri de muncă la peste 25 de milioane de persoane. Numai piața mondială a carbonului, ale cărei baze au fost puse de Sistemul UE de comercializare a emisiilor, valorează deja astăzi 20 de miliarde de euro pe an și până în 2030 ar putea să aibă o valoare de douăzeci de ori mai mare (Barroso). Aceste previziuni vor fi efective dacă obiectivul celor „de trei ori 20%” va fi atins până în anul 2020 (reducerea cu 20% a volumului de gaze cu efect de seră, creșterea cu 20% a ponderii energiilor regenerabile în balanța energetică a statelor membre și creșterea cu 20% a eficienței energetice.

În ceea ce privește România, se poate spune că țara noastră este bogată în resurse energetice sărace, ale căror costuri de exploatare sunt ridicate. Evoluția sistemului energetic național din ultima perioadă este îngrijorătoare. Astfel, principalele resurse de energie primară, în trimestrul I 2010, au totalizat 8403,8 mii tone echivalent petrol (tep), în scădere cu 64,4 mii tep față de trimestrul I 2009. Producția internă a însumat 5822,8 mii tep, în scădere cu 4,3% față de aceeași perioadă a anului precedent, iar importul a fost de 2581,0 mii tep, în creștere cu 8,2%. Resursele de energie electrică, în trimestrul I 2010, au fost de 15781,9 milioane kWh, în scădere cu 556,6 milioane kWh (-3,4%) față de perioada corespunzătoare a anului 2009. Scăderea resurselor de energie electrică s-a datorat, în principal, scăderii producției cu 522,8 milioane kWh (-3,3%). Producția din termocentrale a fost de 8247,6 milioane kWh, în scădere cu 718,8 milioane kWh (-8,0%). Producția din hidrocentrale a fost de 4331,7 milioane kWh în creștere cu 339,6 milioane kWh (+8,5%), iar cea din centrale nucleare-electrice a fost de 2917,0 milioane kWh, în scădere cu 143,3 milioane kWh (-4,7%). Consumul final de energie electrică în trimestrul I 2010, a fost de 13268,5 milioane kWh, cu 3,0% mai mare față de perioada corespunzătoare a anului 2009; iluminatul public a înregistrat o scădere cu 3,8%, iar consumul populației a crescut cu 1,2%. Exportul de energie electrică a scăzut în trimestrul I 2010 față de trimestrul I 2009 cu 1048,1 milioane kWh (-77,6%).

Tendința recentă este de creștere a dependenței de importurile de resurse energetice primare de la 36% la 41% între anii 2005 și 2009. Costurile importurilor de hidrocarburi au fost în anul 2009 de cca. 4,8 miliarde de dolari. Necesarul previzionat fiind de cca. 42% importuri de petrol și gaze naturale și 30% importuri de cărbune. În cazul în care Compania Națională a Huilei nu va mai fi subvenționată, ponderea importurilor de huila energetică va crește la 100%. În prezent, producția de energie electrică a României se bazează în proporție de 53,2% pe termocentrale clasice urmate de cca. 28% hidrocentrale și respectiv 18,8% centrale nucleare.

Din punct de vedere al eficienței energetice în țara noastră se tolerează pierderi globale de cca. 30-35% din producție fără a se lua în considerare faptul că, fără costuri deosebite, potențialul de economisire a energiei ar putea fi de cca. 27% din consumul final. În sectorul de producție randamentul total aferent grupurilor termoenergetice este cu cca. 15-20% mai redus decât cele din statele UE.

În contextul de mai sus, este clar că, dacă până acum politicile energetice și-au permis o anumită marjă de eroare, având în vedere inerția sistemului energetic de 4-

20 de ani între decizie și efect, astăzi politicile publice în domeniu trebuie să fie jalonate pentru a se asigura continuitatea.

Partidul Național Liberal consideră că obiectivul central pentru politica energetică a României constă în siguranța sistemului în ceea ce privește sustenabilitatea utilizării resurselor, competitivitatea producției și transportului, cât și siguranța furnizării resurselor energetice.

În ceea ce privește sustenabilitatea utilizării resurselor, principalele obiective sunt de continuare a activităților de cercetare/evaluare/dezvoltare a resurselor interne de purtători de energie, punerea lor în valoare, încurajarea utilizării resurselor de energie regenerabilă și creșterea eficienței energetice.

1. Asigurarea continuității în activitatea de evaluare/dezvoltare/exploatare a resurselor interne de purtători de energie:

În domeniul combustibililor solizi trebuie reglementate situațiile referitoare la utilitatea publică a rezervelor (în cazul lignitului) și reorganizarea sectorului de huiță; reevaluarea eficienței exploatarei combustibilului nuclear în condițiile actualelor tehnologii; elaborarea și promovarea cadrului de reglementări privind restructurarea financiară, reorganizarea în vederea viabilizării și privatizării, reorganizarea societăților miniere nerentabile, reglementarea drepturilor și obligațiilor autorităților publice locale față de care societățile miniere au obligații.

Se va avea de asemenea în vedere reglementarea unitară a sectorului prin înființarea Autorității Naționale în Domeniul Minier și finalizarea legislației specifice acestuia (actualizarea legii minelor și a strategiei de dezvoltare a acestei ramuri energetice).

Stimularea punerii în exploatare de noi perimetre pentru hidrocarburi și/sau încurajarea reabilitării zăcămintelor de gaze naturale și țiței (trecerea acolo unde este posibil la recuperarea secundară), în scopul creșterii cantităților exploatare din producția internă și limitarea dependenței de import; se vor promova noi investiții în dezvoltarea, reabilitarea și respectiv finalizarea dispecerizării rețelelor de gaze naturale și în creșterea capacității de înmagazinare a acestora.

2. Promovarea măsurilor pentru creșterea eficienței energetice: punerea în practică a Planului de acțiune în domeniul eficienței energetice (2008) în scopul realizării unei economii de 13,5% echivalent consum final (față de media anilor 2001-2005) până în anul 2016. Trebuie ținut seama de faptul că la nivelul UE potențialul de reducere a consumului este de cca. 1,5%/an (cca. 27% în sectorul rezidențial și 30% pentru spațiile de birouri, 25% pentru industria prelucrătoare și 26% în transporturi toate echivalent din consumul final); intensificarea programelor de creștere a eficienței energetice a clădirilor; etichetarea energetică pe scară largă a produselor.

3. Accelerarea aplicării strategiei cu privire la utilizarea resurselor regenerabile de energie care să conțină atât viziunea asupra utilizării resurselor cât și modalitatea de a dezvolta o nouă piață a produselor/serviciilor care folosesc resursele regenerabile. – România trebuie să crească ponderea energiei produse din surse regenerabile de energie la 24% în 2020; Creșterea procentului de utilizare a biocombustibilului fără a genera impact negativ asupra echilibrului culturilor agricole; stimularea introducerii instalațiilor de conversie a energiei curate în procesele industriale, domeniul rezidențial, infrastructura construită, etc.

4. Concentrarea structurilor instituționale cu rol de proiectare a politicilor publice în domeniul energiei și definitivarea cadrului legislativ în scopul integrării în toate

strategiile sectoriale a indicatorilor de intensitate energetică. Această structură va acorda atenție domeniilor energetic propriu-zis, transporturilor, sectorului rezidențial și agriculturii. Definitivarea cadrului legislativ în domeniul energiei cu accent pe aprobarea strategiei industriei miniere; promulgarea Legii minelor și a normelor de aplicare precum și a legislației în domeniul închiderii minelor; clarificarea problematicei redevențelor în domeniul concesiunilor.

5. Intensificarea cercetării și investițiilor în domeniul producției și utilizării energiei hidrogenului în special pentru aplicațiile aferente producției de energie și transportului durabil dar și pentru aplicații hibride în care pentru producerea hidrogenului se utilizează resursele regenerabile de energie.

În ceea ce privește creșterea competitivității în domeniul sistemelor de energie PNL consideră că, simultan cu deschiderea pieței de energie, trebuie avut în vedere întărirea rolului de reglementator al statului precum și trecerea la privatizare prin intermediul pieței de capital.

6. Concurența reală înseamnă egalitate de șanse pentru toți participanții la piață indiferent de tipul de energie, indiferent de talia operatorilor și indiferent de perioada lor de activitate pe piață. Acțiunile viitoare vor trebui să țină cont și de planul de acțiune în zece puncte elaborate de Uniunea Europeană, care vizează printre altele: utilizarea mai bună a pieței interne de energie, facilitarea întraajutorării între statele membre în caz de criză energetică, îmbunătățirea mecanismului de comercializare a permiselor de emisii de gaze cu efect de seră, etc.

7. Continuarea deschiderii și dezvoltării piețelor de energie:

15. a pieței gazelor naturale unde se urmărește creșterea ponderii segmentului concurențial (între furnizori și consumatorii eligibili) și limitarea segmentului reglementat (contractele cadru) prin dezvoltarea concurenței la nivelul furnizorilor de gaze; și consolidarea poziției autorității de reglementare în utilizarea tarifelor (tip „plafon”); diversificarea surselor de import;

16. a pieței energiei electrice unde se urmărește întărirea poziției operatorului comercial al pieței de energie electrică (OPCOM) cu două obiective: pentru diversificarea produselor acestei burse de la comerțul prin contracte „en-gross”, la o piață pe termen scurt (ex. prin utilizarea celor patru noi platforme de tranzacționare: Piața pentru ziua următoare, Piața de echilibrare, Piața centralizată a contractelor bilaterale și Piața centralizată a certificatelor verzi) și pentru consolidarea infrastructurii în scopul promovării unei burse a energiei electrice pentru zona Europei Centrale și de Est, la București.

8. Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și creșterea competitivității operatorilor din domeniul energiei pentru piața emisiilor. România trebuie să își reducă emisiile de CO₂ până în 2020 cu aproximativ 25% față de 1989. În acest scop, se va urmări clarificarea regimului contabil și fiscal al certificatelor de emisii de GES și a tranzacțiilor cu aceste certificate, stabilirea mecanismelor de finanțare pentru investiții în rețehnologizare industrială și îmbunătățirea calității mediului, introducerea unor taxe pentru produse similare importate din statele care nu participă la EU ETS, evaluarea potențialului de stocare a emisiilor de CO₂ din România.

9. Accelerarea procesului de executare a auditurilor energetice riguroase la consumatorii industriali, la clădirile publice și rezidențiale, audituri certificate de

organismele abilitate, urmate de măsuri recomandate și implementate de reducere a pierderilor energetice ;

10. Promovarea Cartei Consumatorului în scopul consolidării drepturilor consumatorilor privind furnizarea gazelor, energiei termice și a curentului electric, inclusiv contractele, informarea, prețurile, soluționarea litigiilor și protecția împotriva practicilor comerciale neloiale. Scopul este acela ca toți consumatorii să poată lua decizii avizate în alegerea furnizorilor atunci când își vor exercita drepturile pe piețele deschise competiției în sectorul gazelor și al electricității.

În ceea ce privește siguranța furnizării resurselor energetice, PNL consideră că este necesară menținerea unui echilibru între importul de resurse energetice primare și utilizarea rațională și eficientă a rezervelor naționale pe baze economice și comerciale.

11. Diversificarea surselor de energie în scopul reducerii dependenței României față de importurile de resurse energetice iar în cazul gazului natural, reducerea dependenței de un furnizor unic și diversificarea surselor de aprovizionare; creșterea gradului de interconectare a sistemelor naționale de transport electroenergetic și de gaze naturale cu cele ale celorlalte țări europene;

12. Folosirea optimă a poziției țării pe lanțul de alimentare: sursă - tranzit - stocare mai ales în ceea ce privește susținerea și promovarea tuturor proiectelor de tranzit cu produse energetice a teritoriului național - Nabuco, South Stream; creșterea nivelului de adecvare a rețelei de transport prin conductă (smart grid) în scopul diversificării și consolidării relațiilor de colaborare cu țările producătoare de hidrocarburi precum și cu cele de tranzit;

13. În vederea asigurării siguranței energetice, statul va păstra pachetul de control asupra unor unități de producere a energiei electrice, totalizând o putere instalată suficientă pentru a putea asigura siguranța energetică. Se va analiza integrarea acestor producători cu societăți de distribuție aflate încă în proprietatea statului, rezultând companii puternice la nivel regional. În domeniul producerii de energie electrică va urma un proces de restructurare și înnoire a capacităților energetice prin reabilitarea unităților existente viabile, închiderea unităților neviabile și construcția de noi unități de producere. Efortul investițional va fi susținut în principal prin privatizare și investiții private.

4. ADMINISTRAȚIA ȘI AFACERILE INTERNE

4.1. Administrația centrală și locală

Modul de organizare și funcționare, de la nivelul sau cel mai înalt – Guvernul – și până la ultima verigă a administrației publice locale, nu mai răspunde necesităților societății românești, stare de fapt ce conduce, de cele mai multe ori, la imposibilitatea asigurării funcțiilor ce definesc autoritatea publică: aplicarea corectă a legii, pe de o parte, iar pe de altă parte prestarea serviciilor publice către cetățeni.

Pentru îndeplinirea celor două atribute esențiale, administrația publică trebuie să se afle într-un permanent proces de modernizare, care implică nu doar un set minimal de obiective formulate în scopul descentralizării și perfecționării resursei umane sau al procedurilor, ci o transformare majoră dintr-o structură orientată spre sine într-una orientată spre interesul cetățeanului.

PNL consideră că principiile reformării administrației publice sunt: principiul legalității, principiul separației puterilor, principiul răspunderii individuale, principiul eficienței și economicității precum și, nu în ultimul rând, principiul continuității procesului de reforma. PNL își exprimă punctul de vedere că aceste principii au valoare numai dacă se regăsesc în integralitatea lor și simultan în toate acțiunile decidenților de la toate nivelele, inclusiv cel politic. Totodată PNL este adeptul stabilirii limitelor pentru numirile politice în administrație plecând de la două priorități determinante în funcționarea societății: satisfacerea interesului public și nevoia implementării politicilor publice aparținând majorității politice exprimate prin vot.

PNL consideră că obiectivele generale pentru reformarea administrației publice din România sunt:

Reforma instituțională la nivel central și local în scopul fundamentării procesului de descentralizare și realizarea unei reforme administrativ-teritoriale;

Reforma reglementărilor în scopul raționalizării și simplificării acestora;

Creșterea performanțelor corpului funcționarilor publici în scopul consacrării statutului acestei bresle;

În ceea ce privește reforma instituțională la nivel central și local, descentralizarea și reforma administrativ-teritorială, PNL apreciază că punctul de pornire este inevitabil legat de reducerea considerabilă a dimensiunilor statului, care trebuie să devină suplu și eficient. De aceea sunt necesare:

1. Redimensionarea Guvernului care să răspundă necesității unui proces decizional rapid și fundamentat. Structura sa organizatorică se va crea în funcție de prioritățile perioadei de guvernare, iar numărul de portofolii va fi redus la domeniile în care politicile publice vor avea relevanță bugetară sau decizională semnificativă. Conducerea va fi asigurată de către un prim ministru secondat de un viceprim-ministru, care se va ocupa și de relația cu Parlamentul;
2. Diminuarea semnificativă a agențiilor și autorităților aflate în subordinea sau

coordonarea Guvernului și a ministerelor în scopul creșterii transparenței decizionale și bugetare. Reducerea numărului de agenții trebuie să se facă urmărind, pe de o parte, tipul de activitate pe care o prestează (de autorizare, de reglementare, de control etc.) iar pe de altă parte respectând principiul autonomiei funcționale sau independenței și evitarea conflictului de interese. Un accent deosebit se acordă reformei structurilor de control și inspecție fiscală (inspecție fiscală, gardă financiară, anti-fraudă și supraveghere vamală), care trebuie să elimine neajunsuri precum suprapunerile în verificarea contribuabililor ;

În ceea ce privește descentralizarea administrativă și financiară, PNL consideră că acest proces rămâne unul dintre pilonii reformei administrației.

El va fi realizat numai prin delegarea de competențe cumulat cu alocarea resurselor financiare adecvate, astfel încât să poată asigura întreaga paletă de servicii publice pentru comunitățile locale, să rezolve probleme financiare specifice sistemelor de sănătate, educație, asigurări sociale, poliție, infrastructură, agricultură și dezvoltare rurală în contextul regândirii funcționării întregului sistem administrativ.

Descentralizarea făcută diferențiat, funcție de capacitatea administrativă, trebuie să conducă la creșterea responsabilității autorităților în fața comunităților locale pe care le reprezintă, în contextul apărării interesului public și aplicării politicilor publice.

Pe componenta decizională și financiară descentralizarea trebuie fundamentată în baza unui audit de sistem. Este obligatoriu ca procesul de transfer treptat al deciziei de la nivel central la nivel local, să fie concomitent cu transferul fondurilor necesare susținerii acestui proces. Scopul descentralizării bugetare este de a transforma autoritatea centrală în instituție de reglementare și control pe domeniul său de activitate, iar restul atribuțiilor vor fi transferate către autoritățile locale, județene și regionale, după caz.

Cele două mari verticale pe care PNL le consideră prioritare pentru a obține rezultatele scontate sunt transferul complet și definitiv de atribuții către administrațiile locale și schimbarea filozofiei bugetare în domeniul redistribuirii sumelor provenite din taxele și impozitele locale.

3. Transferul definitiv al atribuțiilor de la nivel central către autoritățile administrației publice locale astfel încât să se realizeze:

- demararea descentralizării în principalele domenii vizate: învățământ, sănătate, poliție, infrastructură, agricultură și dezvoltare rurală;
- aplicarea asocierii între unitățile administrativ teritoriale în vederea punerii în practică a politicilor publice în condiții de eficiență și eficacitate. O soluție particulară în acest caz ar fi crearea de zone metropolitane, prin asocierea municipiilor sau orașelor cu comunele periurbane. Asocierea reprezintă una dintre soluțiile de accesare a fondurilor comunitare datorită scăderii riscului financiar;

4. Schimbarea filozofiei bugetare astfel încât un procent semnificativ din veniturile estimate, ce urmează a fi colectate în decursul unui an să rămână la nivel regional și local pentru finanțarea atribuțiilor transferate de la nivel central.

Una dintre cele mai mari provocări pentru România o reprezintă punerea în operă a reformei administrativ-teritoriale care să răspundă necesităților actuale în direcția dezvoltării României ca stat membru al Uniunii Europene.

PNL susține ca absolut necesară regândirea structurii teritoriale a României, care ar urma să se materializeze în apariția unor noi unități administrative-teritoriale: regiunile. Apariția regiunilor va pune în operă principiul descentralizării administrative, prin crearea unor unități administrative teritoriale de dimensiuni mai mari sub aspect teritorial și demografic, având o capacitate sporită în gestionarea problemelor cetățenilor.

Aceste noi unități administrative-teritoriale au ca filosofie de bază transferul atribuțiilor specifice de la nivel central către nivelul regional, structurile nou înființate fiind compatibile cu cele existente în statele membre ale Uniunii Europene.

PNL susține ideea instituirii unităților administrative teritoriale compatibile cu cele la nivel european, iar un astfel de proiect trebuie să fie unul serios, care să implice dezbateri în mediul academic, politic, în mass media și în cadrul societății civile.

Regionalizarea României, în viziunea PNL, trebuie să respecte atât principiile europene în materie, cât și cele ce rezidă din statutul de stat național, suveran și independent, unitar și indivizibil pe care îl are țara noastră.

În concepția PNL, obiectivele generale urmărite prin implementarea proiectului legat de reîmpărțirea administrativ-teritorială sunt:

diminuarea dezechilibrelor regionale existente, prin stimularea dezvoltării echilibrate, prin recuperarea accelerată a întârzierilor în dezvoltarea zonelor defavorizate ca urmare a unor condiții istorice, geografice, economice, sociale, politice, precum și preîntâmpinarea producerii de noi dezechilibre;

corelarea politicilor și activităților sectoriale guvernamentale la nivelul regiunilor, prin stimularea inițiativelor și valorificarea resurselor locale și regionale, în scopul dezvoltării economico-sociale durabile;

stimularea cooperării interregionale, interne și internaționale, a celei transfrontaliere, precum și participarea regiunilor la structurile și organizațiile europene care promovează dezvoltarea economică și instituțională a acestora, în scopul realizării unor proiecte de interes comun, în conformitate cu acordurile la care România este parte.

Considerăm necesar ca reîmpărțirea administrativ-teritorială să nu se producă brusc, prin simpla adoptare a unor acte normative în materie, care ulterior, puse în practică, generează riscul major al bulversării sistemului administrativ și politic românesc în integralitatea sa.

5. Crearea regiunilor, ca unități administrative-teritoriale, în paralel cu menținerea actualelor județelor, într-o primă etapă.

Regiunile create ar urma să cuprindă 2-4 județe, ceea ce înseamnă că la nivelul României s-ar constitui 15-20 de astfel de entități. La conturarea regiunilor se vor avea în vedere zonele istorice dar și aspecte de ordin economic și social.

Conducerea lor va fi asigurată de către un Consiliu Regional, în calitate de autoritate deliberativă și de o Comisie, ce are un Președinte, în calitate de autoritate executivă.

Reîmpărțirea administrativ-teritorială se referă la descentralizarea regională care presupune crearea de noi colectivități teritoriale la un nivel superior actualelor

județe, calificate ca regiuni. Regiunea capătă, astfel, o expresie instituțională specifică, care se caracterizează prin aplicarea unui regim general al colectivităților teritoriale. Ea formează, deci, o nouă categorie de colectivități teritoriale, ce au aceeași natură juridică cu cea a colectivităților teritoriale existente, dar care se distinge printr-un teritoriu mai larg, incluzându-le pe acestea din urmă și prin competențele lor (cu vocație esențial economică sau orientate către dezvoltare).

Reîmpărțirea administrativ-teritorială a României, prin crearea regiunilor, are la bază transferul unor atribuții de la nivel central la nivel regional.

6. Transferul treptat a unor atribuții de la nivelul județelor la nivelul regiunilor, în vederea asigurării coerenței politicilor regionale și crearea unor unități administrativ-teritoriale pe model european, în cea de a doua etapă.

Al doilea obiectiv strategic îl reprezintă reforma reglementărilor în scopul raționalizării și simplificării acestora.

Reforma reglementărilor urmărește demararea unui amplu proces de reducere a masei legislative, reevaluarea fiecărui sector legislativ, stabilitatea legislativă, prin diminuarea numărului de schimbări și recurgerea sistematică la instituția "republicării". În același timp este necesară consacrarea legislației de evaluare ex-ante și extinderea evaluărilor ex-post, care să permită atât fundamentarea legislației cât și cuantificarea rezultatelor. Reducerea poverii administrative asupra cetățenilor trebuie să fie un obiectiv central, pentru care introducerea metodei costului standard va duce la creșterea eficienței actului administrativ.

Transparența rămâne un obiectiv central care trebuie asociat cu facilitarea interacțiunii dintre sectorul economic și administrația publică centrală prin promovarea legislației lobby-ului. De asemenea, trebuie crescute eforturile pentru asigurarea accesibilității la informația juridică a tuturor categoriilor de persoane interesate.

În ceea ce privește reforma reglementărilor, PNL consideră că principiile de bază care vor asigura eficiența, corecta fundamentare și consecvența actelor normative și a politicilor publice sunt: proporționalitatea, responsabilitatea și transparența.

Pentru atingerea obiectivului cu privire la reforma reglementărilor se are în vedere:

7. Întărirea legislației cu privire la evaluarea ex-ante a politicilor publice și a actelor normative în scopul obligativității de conformare la regulile europene, reguli care vizează evaluarea impactului reglementărilor din punct de vedere social, economic, al mediului de afaceri, bugetului, mediului înconjurător precum și asupra legislației interne și comunitare;

8. Reducerea costurilor administrative pentru mediul de afaceri și cetățeni, prin promovarea reglementărilor referitoare la adoptarea modelului costului standard, în special pentru domeniul fiscal și cel al sănătății. Identificarea și cuantificarea costurilor standard reprezintă calea reală spre aflarea și reducerea costurilor administrative nete (obligații de informare sau raportare către autorități publice și nu numai) pe care le suportă contribuabilii. Apreciem că nu atât stabilirea unor normative, precum standardele de cost care au ca scop limitarea cheltuielilor, cât, mai ales, evaluarea costurilor permite creșterea eficienței actului administrativ și

duce la reducerea impactul negativ asupra firmelor din punct de vedere al productivității;

9. Facilitarea interacțiunii dintre sectorul economic și administrația publică centrală prin promovarea legislației lobby-ului și prin consultare directă, inclusiv prin mecanismul de colaborare tehnică anterior elaborării reglementărilor. Consultările trebuie să aibă în vedere: identificarea avizelor/autorizațiilor/permiselor/licențelor emise la nivel central și identificarea celor mai împovărătoare proceduri pe domenii și instituții responsabile; evaluarea percepției mediului de afaceri cu privire la procedurile administrative; evaluarea cadrului legal și a poziției instituțiilor responsabile de reglementările cu tangență asupra mediului de afaceri; analiza procedurilor administrative (suprapuneri, cerințe disproporționate în raport cu obiectivele propuse); simplificarea/eliminarea procedurilor administrative cu impactul cel mai împovărător asupra mediului de afaceri; creșterea capacității de evaluare și monitorizare a impactului barierelor administrative asupra mediului de afaceri, în special asupra IMM-urilor, microîntreprinderilor și profesiilor liberale;

10. Simplificarea legislației naționale, cerință evidențiată în mod repetat după aderarea la UE, realizată cu scopul de a facilita identificarea, înțelegerea, interpretarea și aplicarea rapidă și corectă a actelor normative. Este nevoie de asigurarea accesibilității la informația juridică a tuturor categoriilor de persoane interesate. De aceea simplificarea legislativă trebuie să se orienteze către: reducerea semnificativă a masei legislative, asanarea legislației active prin reevaluarea fiecărui sector legislativ, stabilitatea legislativă prin diminuarea numărului de schimbări și recurgerea sistematică la instituția “republicării”, combaterea supra-reglementării, asigurarea unității în cadrul actelor normative ce privesc aceleași domenii ale legislației active. Totodată este nevoie ca simplificarea legislativă să aibă în vedere conservarea elementelor de tradiție, specifice sistemului românesc de drept, în ceea ce privește regulile ce stau la baza creării sale. Un element de referință în simplificarea legislației naționale rămâne calitatea transpunerii reglementărilor comunitare.

Un aspect particular în materia reformei reglementărilor din administrația publică o constituie problematica legislației privind organizarea și funcționarea administrației publice locale. PNL susține ideea unei ample modificări pe această temă, în vederea clarificării și corectării actelor normative pe baza unor valori și idei clare: responsabilitatea individuală, reprezentarea directă, codificarea legislației.

Al treilea obiectiv strategic îl reprezintă creșterea performanțelor corpului funcționarilor publici în scopul consacării statutului acestei bresle.

În viziunea PNL atingerea acestui obiectiv implică o creștere a calității corpului funcționarilor publici prin introducerea criteriilor de performanță simultan cu eliminarea presiunilor politice, în special asupra înalților funcționari publici. Pe de altă parte, schimbarea paradigmei funcționării administrației publice implică nu numai standarde mai clare și redimensionarea numărului de lucrători în administrația publică, ci și reorientarea activității acestora de pe controlul ex-ante la controlul ex-post. Astfel, se va echilibra balanța dintre pregătirea legislației și evaluarea rezultatelor implementării acesteia, activitate care în România practic nu se există.

Atingerea obiectivului cu privire la creșterea performanțelor corpului funcționarilor publici implică:

11. Reformarea corpului înalților funcționari publici prin impunerea unor criterii foarte stricte de profesionalism și reforma evaluării performanțelor funcționarilor publici prin introducerea unor metode moderne de management al resurselor umane începând de la selecție, evaluare și promovare, simultan cu ajustarea curriculei universitare în

scopul adaptării acesteia la cerințele posturilor din administrație;

12. Reducerea numărului de angajați din sectorul public prin transferul a cât mai multe activități spre sectorul privat și spre cel neguvernamental;

13. Introducerea standardelor de cost în administrația publică în strânsă legătură cu principiile filosofiei fiscal-bugetare;

14. Reformarea sistemului de pregătire profesională pentru funcționarii publici, simultan cu ajustarea curriculei universitare în scopul adaptării acesteia la cerințele posturilor din administrație;

15. Regândirea concursurilor pentru ocuparea posturilor în administrație pentru a asigura transparența și obiectivitatea atât în ceea ce privește accesul în corpul funcționarilor publici cât și avansarea în cadrul acestuia.

4.2. Afaceri interne

Domeniul afacerilor interne reprezintă una din cele mai importante componente ale funcționării statului de drept, prin care se garantează prestarea unui serviciu public de bază către populație, ce are ca finalitate asigurarea securității și siguranței cetățeanului.

Conceptul de securitate este abordat pe trei niveluri: național, cel al societății (comunității) și cel al individului. În viziunea liberală, nivelul individual prevalează, iar nivelele colective de abordare contează în măsura în care răspund nevoilor cetățeanului, contribuabil și titular al suveranității naționale. Securitatea trebuie privită din mai multe perspective luând în considerare atât dimensiunile de ordin militar, politic, economic, social și de mediu cât și dimensiunile moderne de securitate energetică, cibernetică, a asigurării infrastructurii critice, a apei sau cea alimentară.

Traficul de droguri, traficul de arme, traficul de persoane, criminalitatea organizată și tâlhăriile și atacurile cu mână armată sunt infracțiuni grave ce amenință fundamental siguranța cetățeanului, iar lupta împotriva acestora reprezintă o provocare la care instituțiile statului trebuie să răspundă.

Cetățeanul, contribuabil și purtător al suveranității naționale trebuie să fie principalul beneficiar al activității desfășurate în domeniul afacerilor interne, PNL acționând în acest sens prin trasarea următoarelor obiective:

Obiective generale:

Creșterea gradului de siguranță al cetățeanului;

Implementarea unor politici destinate prevenirii și combaterii traficului de droguri, traficului de arme, traficului de persoane;

Reducerea criminalității organizate;

Reducerea birocrăției din domeniul ordinii și siguranței publice.

În domeniul Afacerilor Interne, se va acționa cu prioritate pentru creșterea gradului de siguranță al cetățeanului prin reconstrucția instituțională a autorității centrale din acest domeniu, concomitent cu implementarea politicilor destinate prevenirii și combaterii traficului de droguri, traficului de arme, traficului de persoane și a criminalității în toate formele de manifestare ale acesteia.

Vor fi adoptate măsuri de utilizare într-un mod eficient și sustenabil ale resurselor financiare și umane existente, punându-se accent deosebit pe implementarea procedurilor și standardelor operaționale, în scopul prestării către populație a unor servicii la standarde europene.

În vederea asigurării unui climat social propice apărării libertăților individului, a proprietății și a celorlaltor drepturi ale acestuia, se va acționa în principal pentru:

16. Armonizarea legislației și a procedurilor specifice cu reglementările internaționale și cu standardele UE privind forțele și serviciile de ordine publică;

17. Consolidarea relațiilor de parteneriat cu structuri similare din statele membre NATO și UE, precum și dezvoltarea legăturilor cu cele aparținând altor state; continuarea participării forțelor de ordine publică la misiuni internaționale;

18. O mai bună reglementare a repartizării și organizării răspunderii structurilor din cadrul Ministerului Administrației și Internelor și Ministerului Justiției în eradicarea abuzurilor și ilegalităților;

19. Modernizarea și consolidarea sistemului instituțional de acțiune care să facă posibilă aplicarea fermă a legii;

20. Întărirea acțiunilor de prevenire și control pentru limitarea și stoparea criminalității;

21. Dezvoltarea permanentă a controlului civil asupra instituțiilor din domeniul administrației și internelor și implicarea societății civile în apărarea ordinii publice;

22. Reconstrucția sistemului instituțional al ordinii publice prin descentralizarea serviciilor din domeniul ordinii publice și identificarea soluțiilor de reconfigurare a acestuia conform noii concepții de regionalizare;

23. Perfecționarea sistemului de gestionare a crizelor pe principiul managementului integrat al riscurilor în scopul creșterii interoperabilității acestuia cu organismele existente la nivel național, în NATO și UE;

24. Combaterea eficace a terorismului, corupției și crimei organizate, inclusiv prin diverse forme de cooperare regională și subregională;

25. Îmbunătățirea colaborării dintre autoritățile din sistemul de ordine și siguranță publică și societatea civilă;

26. Continuarea procesului de securizare a frontierei de stat în concordanță cu interesele naționale, exigențele apartenenței la Uniunea Europeană și cerințele

impuse de aderarea la Spațiul Schengen în 2011;

27. Construirea parteneriatului cu societatea civilă, inclusiv prin asigurarea unui echilibru între dreptul la liberă informare și necesitatea protejării informațiilor clasificate;

28. Protecția dreptului la intimitate, la propria imagine și la corecta informare a cetățeanului;

29. Asigurarea funcționării la standarde comunitare a instituțiilor care au atribuții pe linia migrației și azilului;

30. Elaborarea, promovarea și implementarea unor politici și programe în domeniul calității vieții personalului;

31. Combaterea corupției interne; încheierea unui protocol cu Ministerul Justiției în vederea detașării unor procurori, pe termen limitat, pentru asigurarea unui management eficient al Direcției Generale Anticorupție;

32. Creșterea calității serviciilor publice prestate de instituțiile din subordinea Ministerului Administrației și Internelor;

33. Asigurarea și îmbunătățirea logisticii pentru funcționarea instituțiilor cu atribuții în gestionarea situațiilor de risc;

34. Îmbunătățirea dotărilor personalului Ministerului Administrației și Internelor în vederea creșterii calității serviciilor prestate către populație.

Pentru asigurarea unui control eficient din partea societății civile asupra cheltuielilor bugetare din domeniul ordinii și siguranței publice, se va acționa pentru perfecționarea sistemului actual de management al achizițiilor publice, în scopul planificării riguroase a achizițiilor în funcție de nevoile și resursele financiare existente și asigurării transparenței financiare.

Nu în ultimul rând, PNL propune reorganizarea unor structuri din cadrul Ministerului Administrației și Internelor, în vederea înlăturării paralelismelor de competențe și a birocrăției în interiorul sistemului.

Concluzionând, toate aceste măsuri statuează preocuparea fundamentală a politicii interne și externe, de securitate și apărare, iar perspectiva liberală impune ca o prioritate promovarea și apărarea drepturilor și libertăților individuale, care să producă, în mod real, siguranța individului în casă, pe stradă, la locul de muncă și oriunde trăiește sau călătorește în lume.

5. JUSTIȚIA

Libertatea nu poate exista fără ordine. Iar singura ordine acceptabilă într-o democrație este aceea impusă de domnia legii. Un stat în care legea este încălcată la cel mai înalt nivel, fie acest nivel chiar acela prezidențial sau guvernamental, este un stat care își trădează misiunea fundamentală, aceea de a garanta exercițiul cotidian al libertății cetățenilor săi.

Reforma justiției este o misiune mai ambițioasă și mai profundă decât eficientizarea unui serviciu public, scopul fundamental al programului PNL fiind restaurarea

echilibrului și controlului reciproc al puterilor în stat.

Justiția trebuie să redevină autoritatea ce garantează domnia legii, exercitarea drepturilor și libertăților fundamentale. În absența acestor garanții, realizarea celorlalte funcții și servicii publice rămâne improbabilă, dacă nu imposibilă.

La trei ani de la intrarea în Uniunea Europeană, România prezintă o situație paradoxală în ceea ce privește transformarea justiției într-un serviciu public accesibil și performant, care să funcționeze la standarde europene. După câțiva ani de reforme structurale, în ultimul an, dintr-un partener și element de ponderare, puterea judecătorească a devenit o țintă a atacurilor puterii executive.

Conflictele de natură constituțională între puterea judecătorească și celelalte puteri din stat, colapsul financiar al sistemului judiciar, menținerea monitorizării Comisiei Europene în domeniul justiției – toate aceste evoluții recente demonstrează lipsa de viziune și de responsabilitate la cel mai înalt nivel politic, având ca efect subminarea statului de drept.

PNL și-a asumat ca obiectiv politic fundamental punerea în aplicare a principiilor „Pactului pentru Justiție”, documentul cadru agreat în luna septembrie 2009, împreună cu reprezentanții puterii judecătorești și cu societatea civilă, pentru elaborarea și adoptarea viitoarelor politici publice și acte normative în domeniul justiției.

Programul politic în domeniul justiției vizează respectarea efectivă a drepturilor și libertăților individuale (dreptul de proprietate, libertatea inițiativei economice și libera concurență, dreptul la sănătate, dreptul la educație, dreptul la protecție socială, dreptul la un mediu sănătos), reluarea dialogului și cooperării între puterile statului, între Guvern și partenerii sociali și, poate cel mai important din perspectiva garantării domniei legii, restabilirea prestigiului și autorității magistraților, și a puterii judecătorești în ansamblul său.

Față de obiectivele politice asumate, propunem următoarele direcții principale de acțiune:

1. Reașezarea în normalitate a raporturilor dintre autoritatea judecătorească și celelalte autorități ale statului, în primul rând cu Președintele și Guvernul. Președintele trebuie să redevină un mediator în raport de autoritatea judecătorească, respectând autonomia acestei autorități fundamentale. Guvernul trebuie să redevină un partener al autorității judecătorești, care să asigure finanțarea corespunzătoare a sistemului judiciar, să nu obstrucționeze punerea în aplicare a hotărârilor judecătorești prin Ordonanțe de Urgență, să nu adopte actele privind organizarea și funcționarea autorității judecătorești fără consultarea prealabilă a acesteia. Independența puterii judecătorești trebuie să se traducă în garanții efective de natură administrativă și financiară, în respect și tratament egal din partea celorlalte puteri în stat. Statutul și condiția magistratului în România trebuie să fie în acord cu cele mai bune practici internaționale și cu standardele europene ;
2. Continuarea procesului de reformă legislativă, pentru ca legea în România să fie echitabilă, modernă, stabilă, predictibilă. Finalizarea adoptării și pregătirea aplicării noilor coduri substanțiale și procedurale în materie civilă și penală, continuarea eforturilor pentru unificarea practicii judiciare și utilizarea metodelor alternative de soluționare a litigiilor, sunt principalele măsuri ce vor avea ca efect degrevarea sistemului judiciar, pronunțarea mai rapidă a soluțiilor, respectarea garanțiilor procedurale ce derivă din drepturile fundamentale ;

3. Unificarea practicii judiciare prin introducerea unei forme de precedent judiciar, în sensul că soluțiile date problemelor de drept de către instanțele superioare (ÎCCJ, curți de apel) vor fi obligatorii pentru instanțele inferioare (tribunale, judecătoria);

4. Rezolvarea problemelor financiare și de resurse umane ale sistemului judiciar, descentralizarea deciziilor administrativ-financiare și raționalizarea cheltuielilor. Puterea Judecătorească are nevoie, complementar față de reșezarea profundă ce va fi generată prin adoptarea noilor coduri, de o gestionare eficientă a resurselor umane și materiale.

De altfel, acestea sunt aspectele criticate constant de Comisia Europeană în rapoartele de monitorizare periodice. În prezent, deciziile administrative și financiare sunt luate la nivel central, rolul decizional al entităților vizate – instanțele – fiind minim.

PNL consideră că justiția nu poate funcționa fără resurse: un număr suficient de judecători și alt personal judiciar și non-judiciar, sedii adecvate, echipament funcțional care să permită ca audierile să aibă loc și ca hotărârile să fie înregistrate, publicate etc.

Prin urmare, propunem ca principiul director pe termen mediu pentru buna administrare a Justiției, să fie descentralizarea la nivelul managementului administrativ și financiar, prin degrevarea Ministerului Justiției și Plenului CSM de sarcini ce pot fi îndeplinite mai bine la nivel local.

În același timp, trebuie să acceptăm că, pentru o justiție profesionistă, mai rapidă și eficientă, se impune și modificarea sistemului de salarizare al magistraților – procurorilor și judecătorilor – pentru a premia performanța și a penaliza greșelile; salariul magistratului trebuie să fie direct proporțional cu numărul sentințelor corecte pe care le pronunță și invers proporțional cu numărul hotărârilor eronate, desființate de instanțele superioare.

Soluția este aceea a finanțării adecvate pentru Justiție și, ca principiu director pe termen mediu pentru buna administrare a Justiției, descentralizarea la nivelul managementului administrativ și financiar, prin degrevarea Ministerului Justiției și Plenului CSM de sarcini ce pot fi îndeplinite mai bine la nivel local. În plus, se impune prioritizarea corespunzătoare a bugetului instanțelor și degrevarea magistraților de sarcini administrative și introducerea managerilor de instanță.

Bugetul puterii judecătorești trebuie să aparțină acesteia prin intermediul Înaltei Curți de Casație și Justiție, așa cum s-a stabilit prin principiile „Pactului pentru Justiție” semnat și de PNL.

5. Consolidarea principiului independenței în soluționarea cauzelor de către judecători și procurori. Procedura de numire a procurorilor șefi trebuie modificată, în sensul în care aceștia vor fi numiți de Ministrul Justiției, cu avizul conform al Consiliului Superior al Magistraturii ;

6. Utilizarea metodelor alternative de soluționare a disputelor. Susținerea profesiilor de mediator și arbitru este o prioritate pentru PNL, acestea oferind justițiabililor și potențialilor justițiabili alternative eficiente la sistemul juridic, sufocat în această perioadă de numărul deosebit de mare de dosare. Costurile antrenate de către stat cu privire la aceste procese pot fi mult diminuate prin consolidarea profesiilor care oferă alternative la sistemul juridic.

Aceasta ar asigura un plus de descentralizare și flexibilitate pentru sistemul de drept românesc, prin utilizarea, în primă fază, a medierii, ca modalitate alternativă de

soluționare a conflictelor pe cale amiabilă. Transformarea medierii într-o etapă preliminară ar însemna că orice persoană care dorește introducerea unei acțiuni în fața instanței de judecată va apela, mai întâi, la procedura medierii. Sistemul medierii obligatorii, în diferite variante, așa cum funcționează peste tot în lume, va favoriza o justiție mai flexibilă și puțin costisitoare, precum și degrevarea instanțelor de cauzele minore. PNL a susținut și susține introducerea medierii ca și procedura prealabilă obligatorie în mai multe domenii (civil și penal sub un anumit quantum, familiei în cazul minorilor, penal în cazul plângerilor prealabile etc).

Este necesară, de asemenea, reforma procedurii de arbitraj, prin delimitarea riguroasă a sferei litigiilor care pot face obiectul arbitrajului și prin prevederea unei instanțe unice, competentă să intervină pentru a soluționa problemele ce se pot ivi în organizarea și desfășurarea arbitrajului. Arbitrajul ar oferi astfel o judecată eficientă, prin arbitri cu experiență îndelungată și de o competență recunoscută în domeniul respectiv, ceea ce-i conferă instituției arbitrajului o deosebită importanță în state dezvoltate din punct de vedere economic.

7. Adoptarea unui Statut al Procurorului, pornind de la competențele organelor judiciare prevăzute în proiectul noului Cod de Procedură Penală. Statutul trebuie, de asemenea, să clarifice raportul dintre Ministrul Justiției și Ministerul Public, precum și aspectele legate de cariera procurorilor (condițiile, criteriile și procedura de numire în funcții de conducere, evaluarea și răspunderea profesională) ; De asemenea, este necesară și recunoașterea statutului european al magistratului în România în concordanță cu reglementările constituționale și recomandările internaționale în materie.

8. Unificarea formelor de pregătire profesională a magistraților, respectiv avocaților. Calitatea actului de justiție este direct proporțională cu calitatea pregătirii tuturor participanților la actul de justiție, nu doar a magistraților. Având în vedere că justiția este percepută de justițiabili în primul rând prin intermediul avocaților, pregătirea profesională a acestora la un nivel similar cu cel al magistraților va crește profesionalismul actului de justiție și va ridica nivelul de încredere al cetățenilor în acest serviciu public. Unificarea formelor de pregătire profesională a magistraților și avocaților va conduce la consolidarea unui climat de respect reciproc, e o premisă pentru asigurarea unei practici unitare și va reduce costurile presupuse de desfășurarea acestor activități separat ;

9. Înlăturarea Mecanismului de Cooperare și Verificare (MCV), derulat împreună cu Comisia Europeană, consecință firească a implementării direcțiilor de acțiune menționate anterior. La trei ani de la aderarea la Uniunea Europeană, România nu a reușit îndeplinească criteriul esențial al construcției europene în domeniul Justiției - încrederea cetățenilor în buna funcționare a sistemului său judiciar. Comisia Europeană, în cel mai recent raport de evaluare, a subliniat în mod just faptul că MCV nu se poate substitui voinței politice interne de reformă și că îndeplinirea tuturor obiectivelor trebuie asumată neechivoc de toate forțele politice din România, de toate autoritățile publice, la nivel central și local, în beneficiul direct al cetățeanului de rând.

6. EDUCAȚIA

După reforma demarată între anii 1996-2000 și care a contribuit la negocierea cu succes a aderării României la Uniunea Europeană, educația din România are nevoie de o nouă reformă. Reforma în educație trebuie să asigure o evoluție organică și deci previzibilă a acestui domeniu și trebuie privită mai întâi ca investiție și abia apoi ca un cost social. Sistemul de învățământ din România trebuie restructurat pe criteriul

calității și în interesul beneficiarilor acestui sistem. Creșterea calității se va face pe de o parte prin descentralizarea deciziei în ceea ce privește curricula, politica de personal și finanțarea iar pe de altă parte prin garantarea unui parcurs de carieră pentru cadrele didactice pe toată perioada de activitate în sistem.

Politica educațională promovată de către PNL pleacă de la faptele existente și de la evaluările făcute de cetățeni – cadre didactice, elevi, studenți, părinți, beneficiari ai educației, sindicate, organizații – și constă în promovarea unei abordări sistematice, sincronizată cu experiența și nevoile țării noastre și cu practicile unor țări de referință.

Axul politicii educaționale a PNL este garantarea demnității cadrului didactic. Valoarea și demnitatea cadrului didactic pot deveni și în România centrul de coagulare al unei reforme cuprinzătoare și competente a educației.

Reforma în educație promovată de actualul guvern arată, deja, o mare confuzie în însușirea conceptelor și o mai mare confuzie în aplicarea măsurilor. Astfel, „descentralizarea” a dus la un centralism tenace și fără precedent, „învățământul centrat pe elev și student” a dus la transformarea acestora în simple anexe ale unei birocrății voluminoase, învățământul orientat spre „formarea de competențe” a dus, datorită îngustimii de concepție și măsurilor greșite, la scăderea nivelului de calificare, „reforma curriculară” a dus, din cauza nepriceperii și politizării, la confuzii costisitoare în organizarea învățământului și la ineficiență, așa-zisa „întinerire a personalului” a dus, datorită politizării agresive ce se practică, la preluarea funcțiilor de decizie de către persoane incompetente și necunoscute înainte precum și la renașterea categoriei politrucilor, proclamarea importanței cercetării științifice a dus, din cauza nepriceperii și a neglijenței decidenților, la oprirea finanțării etc.

Investiția în educație înseamnă o investiție în viitor deoarece afirmarea societății românești într-o lumea modernă, o lume a cunoașterii, nu este posibilă fără o educație de calitate. De aceea, sistemul educațional, ca și cel al sănătății, reprezintă spațiul public unde interesul public se suprapune, mai pregnant decât în orice altă activitate, peste cel individual. Deficiențele actuale din sistemul educațional sunt recunoscute atât de profesori cât și de părinți și elevi și trebuie spus că problema educației nu va fi rezolvată doar prin finanțări suplimentare de la bugetul statului ori prin instituirea de reguli mai severe aplicate de la nivelul central sau local. Deficiențele sistemului educațional s-au transformat, în timp, în deficite cronice: în primul rând deficitul în ceea ce privește resursa umană (cel mai elocvent exemplu fiind creșterea numărului de profesorii suplینitori care a ajuns, înainte de marile concedieri din sistem, la aproape un sfert din totalul personalului didactic), deficitele care privesc infrastructura școlară (de la disparitățile majore în ceea ce privește dotarea până la accesul elevilor la școală), dezechilibrul curricular în ceea ce privește atingerea obiectivului educațional de formare a competențelor, deficitele administrative create prin supra-centralizarea deciziei etc.

Centrarea procesului educativ pe beneficiar are drept semnificație asigurarea finanțării elevului și nu a instituției școlare.

Finanțarea de bază se va acorda tuturor școlilor, publice și private, dacă acestea sunt acreditate și se supun evaluării periodice realizată de instituțiile publice autorizate. Astfel, va conta calitatea educației mai mult decât tipul furnizorului acesteia. Punând puterea de decizie în mâna beneficiarului, care va fi purtătorul finanțării, instituțiile de învățământ vor fi supuse unor constrângeri bugetare tari și deci forțate la creșterea calității procesului educațional. Alături de schimbarea filosofiei de finanțare de bază,

Îmbunătățirea calității actului educațional poate fi sprijinit prin pârghii fiscale de tipul creditului fiscal sau deducerilor fiscale pentru investițiile private în infrastructura de învățământ ori pentru acordarea de burse.

Modernizarea infrastructurii sistemului de învățământ trebuie însoțită de prioritizarea investițiilor care să urmărească păstrarea cât mai mult timp a beneficiarilor procesului educativ în contact cu școala, flexibilizarea curiculei și educația continuă.

O prioritate rămâne adâncirea reformelor din învățământul superior, în special în ceea ce privește creșterea competitivității internaționale strâns legate de activitățile de cercetare. Va fi nevoie de pornirea unui proces de diferențiere concentrare a universităților cu respectarea principiului autonomiei precum și de reducere a segmentării cercetării.

Sistemul educațional Românesc trebuie racordat la cel European în ceea ce privește dobândirea de competențe, păstrându-se în același timp bunele practici consacrate în școala românească precum și moștenirea culturală.

Educația și formarea joacă un rol esențial pentru modul în care societatea răspunde provocărilor economice, demografice, tehnologice sau de mediu care se manifestă permanent.

România, împreună cu statele membre ale UE, a fost de acord să continue cooperarea politică în scopul de a respecta cele patru obiective conținute în „Cadrul strategic european de colaborare în domeniul educației și formării”[1] adoptat în luna mai 2009: îmbunătățirea calității și eficienței în educație și formare, punerea în practică a învățării de-a lungul vieții și a mobilității cursanților, promovarea echității, a coeziunii sociale și a cetățeniei active precum și stimularea creativității și a inovării, inclusiv a spiritului întreprinzător, la toate nivelurile de educație și de formare. Deși construcția și funcționarea sistemului educațional reprezintă atribute naționale, viitorul României nu poate fi văzut în afara Cadrului european al calificărilor, al Spațiului european al învățământului superior și a celui al cercetării. Totuși, competiția dintre sistemele de învățământ din UE va continua să se manifeste iar România trebuie, chiar în dificilul proces de modernizare a educației, să își păstreze acele avantaje competitive pe care încă la mai are.

PNL consideră că decizia politică în cea ce privește modernizarea sistemul de învățământ trebuie să se bazeze pe principiul conform căruia educația reprezintă mai întâi o investiție și abia apoi un cost social.

Întârzierea reformelor din sistemul educațional românesc a creat o mare presiune din partea întregii societăți și de aceea marea provocare de astăzi este legată de necesitatea simultaneității reformelor care să urmărească: descentralizarea administrativă, autonomia financiară, libertatea academică și răspunderea publică.

În viziunea PNL obiectivul pe care îl urmărește reformarea sistemului educațional este calitatea.

Din punct de vedere al beneficiarilor direcți, calitatea în educație înseamnă ca procesul de învățământ să asigure la fiecare nivel, competențele necesare pe care absolvenții acelu grad de instrucție să le poată utiliza pentru a-și fructifica propria competitivitate socială.

Din punct de vedere al interesului public, calitatea semnifică eficiența utilizării resursei umane și financiare astfel încât investiția publică în acest domeniu să

crească nivelul de competitivitate a sistemului socio-economic românesc.

Pentru a atinge acest obiectiv sunt necesare:

1. Recunoașterea valorii și redarea demnității cadrului didactic prin reorganizarea pregătirii pentru profesia de dascăl; asigurarea juridică și consolidarea socială a autonomiei profesionale a educatorului; aplicarea recunoașterii salariale a formării continue; fluidizarea mobilității personalului didactic; refacerea succesiunii naturale a generațiilor în posturi didactice și de cercetare științifică; sprijinirea, prin politici distincte, a personalului didactic din zonele rurale; refacerea interesului noilor generații pentru profesia de cadru didactic; folosirea personalului didactic și a cercetătorilor științifici, în afara oricărei discriminări de vârstă, conform valorii profesionale a fiecăruia și reperelor europene actuale. Acestea vor fi posibile prin garantarea unui parcurs de carieră pentru corpul profesoral prin coroborarea legislației specifice cu cea a muncii, cea a salarizării în scopul asigurării predictibilității pe parcursul activității profesorilor. Această necesitate este primul pas pentru păstrarea profesorilor performanți în școli și re poziționarea socială a acestora;
2. Asigurarea egalității de șanse și modernizarea adecvată a infrastructurii sistemului educațional. Egalitatea de șanse reprezintă o prioritate și de aceea trebuie eliminat decalajul care diferențiază în mod dramatic mediul rural de cel urban; de asemenea trebuie clarificat cadrul de educație specifică pentru copiii cu nevoi de educație speciale; o necesitate specială este și flexibilizarea curiculei în scopul asigurării de noi oportunități pentru elevii supradotați. În ceea ce privește infrastructura este nevoie de modernizare pentru asigurarea compatibilității între noile informații și mijloacele de transmitere a acestora. Deși problema infrastructurii de bază a școlii rămâne o prioritate publică, scopul final este acela de a aduce și păstra elevii cât mai mult timp în contact cu școala și noile cunoștințe;
3. Educația ca premisă a dezvoltării prin extinderea serviciilor educaționale; sporirea suporturilor societății pentru educație; relansarea educației pentru valori morale, civice, estetice; sporirea impactului educației în economie, administrație, cultură.
4. O societate a învățării prin conceperea și organizarea școlarizării, studiilor, educației, a formării continue ca sistem de cuprindere pe scară mare a populației în forme și niveluri diversificate de învățare; dezvoltarea structurii didactice corespunzătoare; aplicarea unei educații timpurii la nivelul experienței internaționale; aplicarea unei noi politici a tineretului; aplicarea unei politici a sportului sincronizată cu secolul actual. Un element esențial pentru dezvoltarea durabilă a societății va fi educația permanentă, ca program prioritar de educație a adulților pe toată durata vieții[2]. Un astfel de program prioritar ar permite continuarea unei activități remunerate și productive din punct de vedere economic de către persoanele de vârstă medie, fapt ce ar îmbunătăți și raportul actual, total nefavorabil, dintre numărul salariaților și cel al pensionarilor. Stimularea programelor de educație permanentă va avea în vedere deduceri fiscale aplicate mediului de afaceri pentru investițiile în programele de formare a resurselor umane, precum și introducerea de programe obligatorii de formare a personalului în instituțiile publice;
5. Funcționarea pe principiul subsidiarității. Efectuarea descentralizărilor chibzuite și reale; profilarea autonomiei instituționale a școlilor, a liceelor și consolidarea autonomiei universităților, conform practicilor europene; extinderea posibilităților de inițiativă și de decizie la fiecare nivel; crearea cadrului răspunderii pentru performanțe conform practicilor din sistemele subsidiarității.
6. Acestea vor fi posibile prin:
descentralizarea curiculei, prin existența în planul de învățământ a unui fond de timp aflat la dispoziția consiliului de administrației al fiecărei școli, care va decide alocarea acestuia în conformitate cu cerințele și nevoile specifice, particulare, ale elevilor din

școala respectivă; în acest context se urmărește și descongestionarea planurilor de învățământ;

descentralizarea finanțării, care va intra și în responsabilitatea autorităților locale, în special în privința investițiilor și dotărilor în materie de infrastructură școlară. Asigurarea autonomiei financiare la nivelul fiecărei unități școlare înseamnă ca școlile să fie conduse prin instituția consiliului de administrație, în care membrii vor fi părinții precum și persoane cu bună reputație, cu experiență în domeniul educațional, finanțatori – publici și privați – ai activităților școlare. Instituțiile școlare vor putea să-și construiască propriul buget și să decidă cât din resursele financiare să fie alocate către remunerarea profesorilor și cât către infrastructura școlară, în funcție de cerințele specifice;

descentralizarea politicii de personal, ceea ce înseamnă că angajarea cadrelor didactice se va decide la nivelul fiecărei școli, prin deciziile consiliului de administrație cu privire la concursuri, evaluarea și salarizarea personalului. Aceasta include și descentralizarea conducerii activității școlare, de către directori care încheie contracte de performanță și de management cu autoritățile locale și consiliul de administrație al școlii. Angajarea sau concedierea profesorilor, desemnarea directorilor nu trebuie să reclame implicarea primarului, ca autoritate politică locală – sau a inspectorului general – ca autoritate statală centrală. Autonomia decizională impune libertatea de alegere și responsabilizarea școlilor în actul educativ. O autonomie reală – decizională și financiară – reprezintă stimulentele pentru inovare și creativitate. Succesul fiecărei școli va depinde de gradul în care dezvoltă noi metode didactice, noi modalități de transmitere a cunoștințelor;

7. Învățământ centrat pe cel ce învață prin reforma curriculară corespunzătoare competițiilor de pe piețele în curs de globalizare; mecanisme avansate de feedback educațional; individualizarea rutelor de pregătire pentru elevi, studenți, cursanți prin sporirea spațiului pentru opțiuni profesionale și alegeri de rute de pregătire; reorganizarea bibliotecilor și a întregii baze de informare și formare profesională și cetățenească; reorganizarea educației pentru valori; modernizarea și stabilizarea sistemului de examene naționale. De asemenea, este nevoie de creșterea competiției între furnizorii de educație indiferent de forma lor de proprietate prin asigurarea finanțării elevului și nu a instituției școlare. Finanțarea de bază pentru învățământul preșcolar și învățământul obligatoriu se va acorda tuturor școlilor, publice și private, dacă acestea sunt acreditate și se supun evaluării periodice realizată de Ministerul Educației. Astfel, prin transferul elevilor de la o școală la alta se vor transfera și resursele financiare alocate educației sale, ceea ce justifică ideea conform căreia: calitatea educației contează mai mult decât tipul furnizorului acesteia. Principiul finanțării elevului va naște o piață deschisă a serviciilor educaționale iar dacă părinții sunt nemulțumiți de anumite școli, ei își pot muta copiii la altă instituție școlară iar odată cu transferarea elevului, va avea loc și transferarea subvenției de la buget. Este evident că acest sistem impune constrângeri bugetare tari pentru orice unitate școlară, stimulând creșterea calității serviciilor educaționale. Numai astfel, școlile pot concura, pot rămâne pe piață și se pot dezvolta. Principiul finanțării elevului este un alt instrument care contribuie la creșterea autonomiei financiare și a libertății instituționale ale organismelor școlare și încurajează diversitatea pe piața educației.

8. Acordarea de credit fiscal de 100% contribuabililor pentru sumele direcționate către finanțarea unităților școlare, cercetare științifică sau burse școlare. Statul mai poate avea un rol esențial pentru îmbunătățirea situației învățământului, în afara descentralizării, prin stimularea participării private voluntare la finanțarea educației, mai precis prin nefiscalizarea acestor sume. Creditul fiscal presupune deducerea de la plata impozitului a fondurilor alocate în acest scop respectiv pentru acoperirea diferitelor cheltuieli generate de educația copiilor[3];

9. Utilizarea infrastructurii erei digitale prin corelarea infrastructurii cu nivelurile

competitive de pregătire și de calificare; racordarea la tehnologii, pedagogii și metodici educaționale cu randament; transformarea ameliorării infrastructurii în parte a programelor performante ale administrațiilor școlare și universitare, locale, regionale și centrale;

10. Îmbunătățirea tehnologiilor utilizate în activitățile socio-economice prin cercetare științifică. Reorientarea cercetării științifice spre un impact sporit în tehnologie, economie, administrație, cultură; profilarea institutelor și a centrelor de performanță; stimularea juridică și financiară a inovației; măsurarea performanțelor în cercetare după criteriile internaționale; legarea cercetării științifice cu nevoile de tehnologii - de exploatare, de producție, de organizare, de formare etc. - din societate;

11. Un sistem acordat la nevoile societății prin evaluarea permanentă a componentelor sistemului de educație, și a rezultatelor sale din punctul de vedere al utilității sociale, al performanțelor și al raționalității educaționale; încheierea macroorganizării într-un sistem competitiv în condițiile erei globalizării; organizarea analizei specializate continue a educației din țară și a dezbaterii publice asupra măsurilor de interes general;

12. Competitivitate prin cooperare internațională prin punerea organizărilor din învățământ sub exigența randamentului și a performanței competitive; expansiunea formelor avansate de cooperare internațională (joint curriculum, joint research units etc.) în serviciul sporirii competitivității sistemului educativ autohton; schimbarea prezentării internaționale a învățământului din țară; etalarea valorilor proprii competitive în context internațional;

13. Educația europeană. Odată cu integrarea României în Uniunea Europeană, învățământului românesc îi revine și sarcina de a promova valorile culturale europene, în unitatea și diversitatea lor, fără a neglija specificul național, identitatea culturală românească. Un pas important îl reprezintă cursul de limba, cultura și civilizație românească în Europa, demarat în anul 2007, având și obiectivul promovării identității culturale românești în spațiul european. Un alt obiectiv al educației europene urmărește stimularea competențelor în tehnologia informației și comunicațiilor, la toate ciclurile școlare;

În ceea ce privește învățământul superior obiectivul care urmărește creșterea calității se traduce prin adaptarea la piața muncii, deschiderea către excelență și consolidarea cercetării.

În viziunea PNL universitatea trebuie să îmbine caracterul antreprenorial cu priorități de cercetare. Autonomia financiară și libertatea decizională de la nivelul universitar va trebui să transforme instituțiile de învățământ universitar într-un întreprinzător pe o piață largită, a serviciilor educaționale, de training și de cercetare științifică. Pe de altă parte obiectivul îmbunătățirii calitative se poate atinge în contextul creșterii reputației absolvenților și a vizibilității rezultatelor cercetării. În acest context, se impune un răspuns particularizat al României la Procesul Bologna care să permită o adaptare mai eficientă a absolvenților la piața muncii dar și la necesitățile unei societăți a cunoașterii. Modernizarea învățământului superior și a cercetării implică:

14. Întărirea autonomiei universitare, în ceea ce privește definirea diferențiată a programelor de studii, eliminând principiul unificator prin care finanțarea se face pe un număr de studenți. Finanțarea trebuie să urmărească relevanța domeniului și nu

doar numărul participanților la programul de studii. Astfel, profesorii pot lucra mai eficient cu studenții cu efecte benefice asupra pregătirii acestora. De asemenea finanțarea multianuală a programelor de studii este esențială pentru asigurarea continuității programelor de studii (astăzi, din cauza sistemului de finanțare, pierderea unui număr de studenți duce la stoparea programului de studii). Promovarea măsurilor de intrare și rămânere în sistem prin întărirea suportului financiar pentru cercetătorii debutanți și doctoranzi;

15. Constituirea cadrului național al calificărilor, pentru creșterea compatibilității cu sistemele de educație din statele membre în ceea ce privește cunoștințele, abilitățile și competențele; acesta va permite intensificarea mobilității. Cadrul național al calificărilor este o componentă care trebuie văzută ca o contribuție a cadrului european cu efecte pozitive asupra liberei circulații a persoanelor și a cunoașterii;

16. Diferențierea și concentrarea universităților cu respectarea principiului autonomiei în scopul alocării eficiente a resurselor și pe baza aplicării criteriilor de calitate aferente activității didactice și de cercetare;

17. Promovarea culturii antreprenoriatului, prin stimularea inițiativelor care privesc atât promovarea propriilor produse intelectuale cât și elemente ale transferului tehnologic;

18. Creșterea calității activității de cercetare prin eliminarea fragmentării acesteia, regândirea sistemului de evaluare a granturilor de cercetare, transparența utilizării fondurilor. Pe de altă parte, este necesară stabilirea priorităților naționale de cercetare în interiorul Programelor cadru ale UE dar și corelarea cu prioritățile CE exprimate prin documentele elaborate de către structura specializată Joint Research Center. Stimularea procesului de “brain regain” în universități și centre de cercetări. Stabilirea de facilități fiscale substanțiale pentru firmele care investesc în programele prioritare de cercetare naționale și europene.

În ceea ce privește domeniul cercetării-dezvoltării și inovării (CDI) este evident că în perioada 2005-2008 acest domeniu a trecut dintr-o stare de criză a resurselor și rezultatelor într-o stare de relansare și creștere cantitativă și calitativă a acestora, iar începând din 2009 într-o nouă stare de criză a resurselor și rezultatelor. Fără o susținere cantitativă nu poate fi asigurată o accentuare a evoluției calitative, angrenarea profundă a cercetării românești în Aria Europeană a Cercetării și în procesul de internaționalizare a științei. Deși la nivel european s-a accentuat interesul pentru latura inovativă a produselor și serviciilor, acest aspect , practic, nu se regăsește în politicile publice referitoare la CDI. Mai mult, implicarea firmelor în activități de cercetare este sistematic descurajată nu doar prin stoparea cofinanțării dar și prin reducerea marjei de manevră a institutelor de cercetare în ceea ce privește implicarea în proiecte comune.

În acest context PNL consideră că obiectivele generale de creștere a competitivității activităților de CDI sunt în pericol de a fi definitiv ratate, având în vedere că orice an de stagnare în domeniul cercetării reprezintă o creștere a decalajelor cu 3-5 ani față de statele care nu reduc finanțarea.

În viziunea PNL obiectivele activității de CDI rămân:

19. Creșterea capacității și a competitivității sistemului CDI peste media noilor state membre UE prin:

Dezvoltarea resurselor umane din domeniul CDI prin programe de stimulare a

formării și dezvoltării carierelor științifice și a colectivelor de cercetare de înaltă performanță având ca țintă triplarea numărului cercetătorilor și creșterea ponderii doctorilor și doctoranzilor până la peste 50% din numărul cercetătorilor până în anul 2013;

Atragerea tinerilor către cercetare, asigurarea unor cariere de succes în țară prin cooperare cu echipe de vârf din lume, atragerea tinerilor către studii doctorale, în principal către doctoratul cu frecvență, se va realiza prin acordarea de granturi pentru proiecte de cercetare doctorală, stagii post-doctorat, prin burse doctorale, prin programe de tip „brain gain”, inclusiv pentru revenirea în țară a cercetătorilor tineri de valoare ;

Dezvoltarea infrastructurii de cercetare-dezvoltare în unitățile și instituțiile componente ale sistemului național de cercetare, condiție esențială pentru creșterea calității activității de cercetare ;

Promovarea și stimularea drepturilor de proprietate intelectuală. Pentru aceasta entitățile de cercetare din România vor fi sprijinite în protejarea proprietății intelectuale și valorizarea rezultatelor cercetării obținute din fonduri publice.

20. Stimularea generală a activităților CDI desfășurate de agenții economici în parteneriat cu unitățile și instituțiile de CD peste media noilor state membre UE prin:

Buna utilizare a infrastructurilor, prin stimularea accesului la infrastructurile publice, prin realizarea și operarea de infrastructuri de cercetare în parteneriat public privat sau parteneriat internațional;

Stimularea generală a activităților CDI desfășurate de agenții economici, prin dezvoltarea schemelor de acordare a ajutoarelor de stat pentru realizarea acestor activități în parteneriat cu unitățile și instituțiile de CD.

Intensificarea promovării sistematice a culturii de inovare prin evenimente și publicații promoționale, campanii de promovare prin mass-media, târguri, expoziții etc.

21. Creșterea resurselor financiare publice și private alocate cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și inovării;

22. Întărirea capacității instituționale pentru formularea, fundamentarea și implementarea de politici, pentru managementul programelor și proiectelor, pentru valorizarea rezultatelor CDI;

23. Creșterea gradului de internaționalizare a activităților de CDI în România în conformitate cu strategia Lisabona și principiile Ariei Europene a Cercetării prin :

Promovarea și dezvoltarea centrelor și a rețelelor de excelență științifică și tehnologică în domeniile considerate prioritare astfel încât, până în 2013, să fie recunoscute și integrate în parteneriate și programe internaționale reprezentative cel puțin o rețea pentru fiecare domeniu de referință și cel puțin o platformă integrată pentru fiecare rețea de centre de cercetare de înaltă performanță ;

Consolidarea Ariei Românești a Cercetării prin realizarea și întărirea parteneriatului și colaborării unităților și entităților CDI prin finanțarea de programe și proiecte dar și reforma instituțională a unităților și entităților CDI care fac parte din sistemul public al cercetării. Universitățile vor fi încurajate și sprijinite să se transforme în universități antreprenoriale, care să permită un transfer direct și eficient de cunoștințe practice studenților, dar și pentru construirea și operarea de infrastructuri de cercetare, în scopul dezvoltării capacității naționale de producere, asimilare și difuzare a tehnologiilor avansate.

Pentru atingerea acestor obiective este necesar ca politicile publice în domeniu să fie caracterizate prin transparență în ceea ce privește utilizarea fondurilor publice și asigurarea criteriilor de performanță în selectarea proiectelor precum, și evaluarea

permanentă a utilității rezultatelor cercetărilor finanțate din fonduri publice.

7. SĂNĂTATEA

PNL a început o reformă profundă a sistemului sanitar românesc care trebuie continuată, deși din 2009 aceasta s-a blocat financiar și administrativ, uneori împinsă spre satisfacerea unor interese clientelare sau de grup. În prezent este creată o majoritate din rândul medicilor, a personalului medical, în general, și sindicatelor din sănătate care apreciază reforma sanitară liberală și care solicită continuarea acesteia.

Viziunea liberală asupra sistemului românesc de sănătate rămâne în continuare orientată către:

Realizarea unui sistem integrat pentru îmbunătățirea indicatorilor sanitari: sănătate, sport, protecția consumatorului, siguranța alimentului, factori care contribuie la modificarea abordării sănătății publice;

Restructurarea modului de finanțare prin renunțarea la forma actuală a asigurărilor sociale de sănătate, la birocrația Casei Naționale de Asigurări Sociale de Sănătate și introducerea finanțării pentru pachetul de bază de servicii medicale din bugetul național, a unei contribuții de solidaritate și dezvoltarea asigurărilor private sub forma de conturi personale de sănătate;

Organizarea și funcționarea unui sistem sanitar cu efect social pentru cetățean și liberal pentru personalul medical;

Principalele ținte pentru atingerea efectelor preconizate ale reformei sunt: îmbunătățirea indicatorilor sanitari, creșterea finanțării la un nivel care să asigure sustenabilitatea sistemului, asigurarea demnității cetățeanului și a medicului, reformarea consecventă, corectă, eficientă a elementelor sistemului de sănătate.

Urmare a schimbării de abordare sistemică se preconizează asigurarea următoarelor efecte:

- Servicii medicale de bază în mod permanent, la nivel calitativ satisfăcător pentru toți cetățenii;
- Prevenție la orice vârstă și programe naționale de sănătate eficiente;
- Medicamente compensate pentru toți cei care au nevoie potrivit prescripțiilor medicale și bugetului sănătății;
- Administrarea în regim de acumulare a fondurilor de asigurări private de sănătate;
- Infrastructură medicală modernă și performantă, atât în spitale cât și în ambulator;
- Salarii decente pentru personal în vederea descurajării emigrării și fenomenului plăților informale;
- Servicii medicale complementare și suplimentare prin dezvoltarea sistemului de asigurări private de sănătate

Obiective generale

Îmbunătățirea accesului echitabil al întregii populații la servicii de sănătate esențiale, prin întărirea /redefinirea rolului componentelor sistemului de sănătate în cadrul reformei acestuia.

1. Continuarea și aprofundarea reformei în asistența medicală primară:

- Introducerea activității de prevenție ca principală atribuție a medicului de familie;
- Creșterea calității infrastructurii sanitare cu precădere în mediul rural;
- Facilitarea informatizării unitare și integrate a cabinetului medicului de familie;
- Încorporarea ghidurilor și protocoalelor clinice bazate pe evidență, în practica de rutină;
- Repoziționarea activității medicului de familie și definirea rolului acestuia în echipa multidisciplinară de la nivelul comunității locale;

2. Continuarea și aprofundarea reformei în asistența medicală de urgență:

- Continuarea investițiilor în infrastructura sanitară de urgență (spitale regionale și județene, ambulanțe, echipamente medicale specializate, etc.);
- Continuarea procesului de formare a resurselor umane dedicate;
- Definitivarea rețelei integrate de asistență medicală de urgență – SMURD cu celelalte componente medicale;
- Creșterea finanțării acestui segment de asistență medicală și asigurarea lui integrală pentru toți cetățenii de la bugetul de stat;

3. Promovarea și dezvoltarea serviciilor medicale de prevenție:

- Dezvoltarea conceptului promovat în Programul Național de Evaluare a Stării de Sănătate a Populației și integrarea acestuia în practica de rutină a medicului de familie și în comportamentul cetățeanului;
- Implementarea de campanii de prevenție primară având ca obiectiv schimbarea de comportament în legătură cu factorii de risc asociați principalelor cauze de morbiditate și mortalitate;
- Dezvoltarea conceptului de prevenție secundară realizată în mod organizat și sistematic pentru cancerul de col uterin, sân și colon, alte forme de cancer;

4. Dezvoltarea asistenței comunitare, inclusiv a serviciilor medicale la domiciliu:

- Transformarea asistenței comunitare din program de sănătate în componentă de asistență medicală și descentralizarea asistenței comunitare la nivel de servicii publice în cadrul consiliilor locale;
- Diversificarea serviciilor de asistență comunitară (servicii de îngrijiri la domiciliu, servicii de sănătate mintală comunitară, servicii de paliativ la nivel comunitar, servicii de prevenție comunitare);
- Creșterea finanțării acestei componente de asistență medicală din bugetele locale;
- Asigurarea continuității acestor servicii prin managementul de caz și

asigurarea integrării între diferitele tipuri de asistență medicală;

- Acordarea de îngrijiri de sănătate oferite în cadrul pachetului de servicii medicale de bază:

susținerea unui pachet de servicii de sănătate de bază realist și adecvat nevoilor de sănătate ale populației care să răspundă principiilor de solidaritate și egalitate; creșterea nivelului de finanțare și alocarea proporțională mai judicioasă a fondurilor disponibile între diferitele tipuri de asistență medicală;

extinderea pachetului de servicii medicale suplimentare și complementare în cadrul asigurărilor private de sănătate;

îngrijiri de sănătate pe termen lung;

abordarea intersectorială a acestui domeniu de asistență prin planificarea și finanțarea integrată a acestor servicii de către sistemul de sănătate, sistemul de asistență socială și consiliile locale

5. Continuarea dezvoltării activității de prevenție și promovarea unui stil de viață sănătos:

- Dezvoltarea de programe de promovare a sănătății în domeniul reducerii obezității, consumului de tutun, alcool și droguri;
- Promovarea de programe de depistare precoce a diferitelor patologii la nivel de copii, tineri și grupuri populaționale țintă, conform riscogramei naționale;
- Propunerea de programe privind limitarea bolilor cu transmitere sexuală;
- Inițierea și continuarea dezvoltării și implementării de programe privind promovarea activității fizice, în special dezvoltarea de comportamente sănătoase/ stil de viață sănătos la grupe de vârstă mici (copii și adolescenți)

6. Continuarea programului de evaluare a stării de sănătate a populației în funcție de riscograma medicală a fiecărui cetățean:

- Continuarea monitorizării stării de sănătate a populației cu ritmicitatea impusă de nivelele de risc identificate la programul de evaluare a sănătății, respectiv continuarea monitorizării implementării de către medicul de familie a riscogramei (ghid de prevenție) în cadrul contractului obișnuit cu casa de asigurări;
- Creșterea eficacității programelor de oncologie, diabet, HIV-SIDA, hepatită, boli rare, boli cardiovasculare prin continuarea introducerii de ghiduri clinice noi în medicina de familie pentru detectarea precoce a bolilor în diferite patologii;
- Dezvoltarea programelor de prevenție și de profilaxie pe baze de dovezi și pe indicatori sanitari;

Îmbunătățirea nivelului calitativ al serviciilor de sănătate.

Creșterea calității serviciilor de sănătate privește mai multe nivele:

7. Creșterea calității structurii:

- Continuarea investițiilor în infrastructură, cu accent pe cea de înaltă performanță în vederea continuării efortului de a defini centre de excelență, centre de referință pentru diagnostic și tratament;
- Asigurarea necesarului de resurse umane calificate prin redefinirea strategiilor de recrutare, formare, reținere a specialiștilor pornind de la nevoile de dezvoltare către excelență ale fiecărei specialități.

8. Creșterea calității proceselor și procedurilor:

- Promovarea unui management sanitar profesionist (dezvoltarea capacității de management de programe, de planificare de servicii la nivel comunitar în vederea descentralizării, continuarea procesului de dezvoltare a unor rețele de servicii care să asigure continuitatea serviciilor acordate în bolile cronice cu impact major pe starea de sănătate, etc);
- Continuarea facilitării procesului de elaborare de ghiduri și protocoale de diagnostic și tratament, definirea de metodologii pentru monitorizarea implementării acestora și implementarea efectivă a acestora în practica de zi cu zi (aplicarea ghidurilor și protocoalelor terapeutice);
- Revizuirea permanentă a pachetului de servicii de bază tocmai având ca punct de plecare prevederile ghidurilor și protocoalelor de practică;
- Inițierea unui sistem de acreditare a furnizorilor de servicii de sănătate.

9. Creșterea calității rezultatelor:

- Urmărirea calității rezultatelor prin integrarea pacienților în procesele de luare a deciziilor cu privire la planurile de servicii adresate rezolvării problematicei bolilor de care suferă.

Dezvoltarea resursei umane și a programelor de infrastructură sanitară

10. Asigurarea resursei umane medicale calificate:

- Creșterea numărului de medici și asistenți medicali prin îmbunătățirea sistemului de salarizare, a creșterii calității locurilor de muncă;
- Perfecționarea cadrului de acces la rezidențiat, inclusiv la rezidențiat pe post pentru toți medicii ;
- Îmbunătățirea accesului la profesia de asistent medical, inclusiv prin organizarea de cursuri cu plata de la buget;
- Reașezarea profesiei și a sistemului de salarizare care să atenueze procesul migrației medicilor;
- Colaborarea cu autoritățile locale privind asigurarea unor condiții stimulative pentru atragerea personalului medical în zonele neacoperite cu medici și asistenți medicali.

11. Perfecționarea managementului sistemului de sănătate:

- Pregătirea managerilor de programe și creșterea capacității instituționale de planificare, implementare, monitorizare și evaluare a rezultatelor programelor în termeni de sănătate publică;
- Continuarea îmbunătățirii managementului spitalelor, inclusiv prin aplicarea de management privat;
- Preluarea unei părți din personalul Casei Naționale de Asigurări de Sănătate ca urmare a desființării acesteia și care să participe la desfășurarea programelor naționale și locale de sănătate;
- Extinderea și generalizarea procesului de elaborare a ghidurilor și protocoalelor terapeutice pornind de la principiul medicinei bazate pe dovezi;
- Inițierea unui proces/mecanism de evaluare a tehnologiilor medicale și luarea măsurilor adecvate

12. Dezvoltarea infrastructurii construite:

- Construirea cu prioritate a celor 8 spitale regionale urgență și a încă 20 spitale județene de urgență;
- Reabilitarea a 15 spitale județene de urgență, inclusiv cu fonduri europene;
- Finalizarea spitalelor municipale și orașenești începute în perioada 1994 - 2004, după efectuarea unor studii noi privind fezabilitatea acestora;
- Dotarea cu aparatură de înaltă performanță în (toate) unitățile sanitare, în funcție de nivelul acestora, numărul populației deservite și evaluarea tehnologiilor;
- Consolidarea, repararea și reabilitarea spitalelor publice;
- Continuarea progresului în definirea (finalizarea) sistemului informatic și informațional necesar creșterii transparenței, analizei datelor și luării de decizii adecvate de politică publică în sistemul sanitar public;
- Intensificarea derulării programului pentru dezvoltarea infrastructurii în asistență medicală primară - cabinete medicale multifuncționale în mediul rural.

Descentralizarea sistemului sanitar și deschiderea externă a sistemului

13. Revizuirea cadrului legislativ pentru accelerarea procesului de reformă a sistemului sanitar. În acest scop se va realiza integrarea în cadrul legislativ a aspectelor referitoare la organizarea și funcționarea sistemului sanitar.

14. Descentralizarea efectivă a sistemului sanitar:

- Transferarea spitalelor comunale, orășenești, municipale și județene neclinice și care nu sunt de urgență la autoritățile locale (consilii locale sau județene, după caz) numai după stabilirea standardelor de calitate, de cost și de management;
- Transferarea activității de medicină școlară, comunitară și mediere sanitară la primărie și asigurarea integrării în cadrul serviciilor de asistență socială cu asigurarea fondurilor financiare din bugetul național.

15. Promovarea externă a serviciilor de sănătate de excelență: redresarea balanței între plățile pe care le facem către clinicile europene și cele care ar intra în țară prin promovarea serviciilor de excelență către cetățenii celorlalte țări membre europene (servicii de stomatologie, servicii balneoclimaterice, unele servicii chirurgicale, etc).

Modificarea structurală a sistemului de asigurări de sănătate

16. Creșterea finanțării totale a sistemului de sănătate. Bugetul național urmează să asigure un pachet de bază (minimal) privind serviciile medicale de urgență, cele de prevenție și cele aferente programelor naționale de sănătate, restul serviciilor medicale urmând a fi achitate de firmele de asigurări de sănătate, în baza și în limita contului de asigurări private al fiecărei persoane.

Contribuția angajatorului se face venit la bugetul Ministerului Sănătății, care repartizează, în baza unor criterii unitare, fondurile aferente pachetului minimal de servicii medicale de sănătate. Restul serviciilor medicale sunt achitate de către firmele de asigurări pentru serviciile medicale executate de furnizorii autorizați de servicii medicale. În acest fel, Casa Națională de Asigurări de Sănătate se desființează, cu tot aparatul birocratic aferent. Contribuția plătită de asigurat, sub două forme: obligatorie și facultativă, către firmele de asigurări devine astfel, o formă de investire, un cont propriu de capital, care, la un moment dat, peste acumularea unei anumite sume și la o anumită perioadă, în condiții specifice, poate fi reorientată, dacă persoana respectivă dorește.

Reforma sistemului de sănătate presupune dezvoltarea celor două componente importante și necesare ale asigurării calității și creșterii acesteia: competiția și concurența.

Finanțarea sistemului de sănătate trebuie să ducă la asigurarea reală a accesului la servicii medicale de calitate în conformitate cu standardele internaționale, la transparența și eficientizarea utilizării banului public, la atragerea personalului medical în sistemul public de sănătate.

De asemenea, statul va adapta finanțarea și prin sporirea ponderii finanțării bugetului de stat pentru programe naționale de sănătate și compensarea medicamentelor aferente, inclusiv pentru programele de prevenție, pentru investiții strategice, pentru medicina de urgență și accesul populației din mediul rural la servicii de sănătate. În acest mod se vor asigura: finanțarea superioară și adecvată a programelor naționale de sănătate și introducerea unor programe noi, în special în domeniile identificate drept prioritare prin programul de evaluare a stării de sănătate a populației; modificarea structurii finanțării diverselor componente ale sistemului de sănătate în scopul asigurării cu fonduri a tuturor activităților; monitorizarea permanentă a tuturor veniturilor și cheltuielilor și a modului de utilizare a banului public

17. Promovarea asigurărilor private de sănătate și înregistrarea acestora în conturile personale – acest tip de asigurări se va baza pe alegerea voluntară a asiguratului. Asiguratul va putea negocia liber cu societățile de asigurare valoarea primelor de asigurare, altfel spus ratele în bani ce trebuie plătite și serviciile de sănătate oferite. În același timp, se va negocia cu patronatul și nivelul contribuțiilor, adică procentul din salariu care va putea fi oferit pentru serviciile de sănătate, cu excepția unui nivel minim stabilit prin lege, care să asigure accesul la serviciile medicale de bază și de urgență; dezvoltarea și implementarea asigurărilor voluntare de sănătate inclusiv prin creșterea deductibilității acestora din impozitul pe venit și impozitul pe profit; adecvarea nivelului contribuției la sistemul de solidaritate sanitară pentru stimularea asigurării de sănătate;

18. Crearea contului privat pentru cheltuieli de asistență sanitară - care aparține oricărui cetățean ce optează pentru această formă de asigurare și permite acumularea de bani pentru momentele în care se vor efectua cheltuieli de sănătate. Posesorii de conturi vor depune periodic bani, ce pot fi investiți sau pot acumula dobânzi, cu posibilitatea de a-i ridica la un moment dat pentru a-i utiliza la acoperirea unor cheltuieli medicale sau pe baza cărora vor avea acces la un credit pentru nevoi de sănătate;

19. Instituirea sistemului asigurărilor pentru urgențe medicale prin crearea fondului de urgențe medicale, fond care va acoperi cheltuielile sistemului de urgență, statul fiind obligat să contribuie la constituirea acestuia din bugetul centralizat;

20. Asigurarea autonomiei financiare și privatizarea unor unități de asistență sanitară – condiția esențială pentru îmbunătățirea funcționării sistemului de sănătate din România. Se vor încuraja și sprijini inițiativele în sănătate din partea fundațiilor de profil, a diverselor clinici și așezăminte spitalicești organizate pe lângă biserici, iar prin descentralizare, se va susține transformarea spitalelor ineficiente sau imposibil de acreditat din lipsa personalului adecvat în spitale-cămin pentru îngrijirea persoanelor vârstnice sau cu dezabilități, în condițiile unor parteneriate transparente cu autoritățile administrative locale;

21. Finanțarea din bugetul de stat a serviciilor medicale esențiale : cele de urgență, a programelor de sănătate, a serviciilor preventive, a compensării unor medicamente esențiale;

22. Stimularea infuziei de capital privat și/sau public, prin concesiuni, externalizări, parteneriate public – private, toate acestea cu atragerea și implicarea autorităților administrative locale și prin accesarea de către acestea a diverselor linii de finanțare externă;

23. Asigurarea nevoilor imediate de sănătate ale categoriilor de cetățeni cu nevoi speciale în cadrul programele naționale de sănătate care vor fi regândite pentru afecțiunile cronice ale vârstnicilor, pentru susținerea creșterii și dezvoltării sănătoase a copiilor și adolescenților, pentru prevenirea prin vaccinare a diverselor bolilor cu grad ridicat de risc;

24. Obligativitatea introducerii și utilizării cardului de asigurat, prin informatizarea completă a sistemului de sănătate: pacienți, spitale, cabinete, medici de familie și ambulator, farmacii, laboratoare de furnizare de servicii medicale de bază sau conexe;

25. Creșterea eficienței în gestionarea serviciilor de sănătate pe tipuri de asistență:

- Asistența medicală primară și ambulatoriu de specialitate: stabilirea procedurilor de actualizare a listei de medicamente în conformitate cu necesitățile de tratament ale populației și ale medicinei bazate pe dovezi; definitivarea protocoalelor de practică în scopul uniformizării accesului la același tip de diagnostic și tratament pentru aceleași nevoi de sănătate la nivelul întregii țări ;
- Asistența medicală secundară : întocmirea planului național pentru necesarul de paturi de spital în colaborare cu autoritățile publice locale ; creșterea ponderii spitalizării de zi, scăderea spitalizării continue pentru afecțiunile care pot fi tratate în ambulator în vederea creșterii confortului pacienților și integrarea mai rapidă a acestora în societate ; reguli de bună practică pentru specialități medicale/chirurgicale stabilite împreună cu societățile profesionale pentru stabilirea condițiilor legale de asigurare a actului medical în vederea creșterii siguranței pacientului; îmbunătățirea procedurilor de stabilire a necesarului de finanțare și control al cheltuielilor spitalelor ; creșterea eficienței protocoalelor de practică spitalicească; management profesionist de spital;
- Asistență medicală terțiară : dezvoltarea și perfecționarea managementului Programelor Naționale de Sănătate; Realizarea de Rețele integrate de management al bolilor cronice (ex. cancer, boli cardiovasculare, diabet) prin introducerea unui sistem de urmărire și intervenție specializată în caz de nevoie.

Statul trebuie să își asume în mod obligatoriu și transparent un procent din buget care să asigure funcționarea realistă a sistemului sanitar;

8. SISTEMUL DE PENSII

Toate sistemele de pensii, oricare ar fi tipul lor de organizare, sunt supuse presiunii reformelor în principal din cauze naturale: îmbătrânirea populației concomitent cu reducerea natalității și creșterea duratei medii de viață. În numele sustenabilității acestor sisteme, care au implicații deosebite asupra finanțelor publice naționale, se vehiculează fie necesitatea creșterii vârstei de pensionare sau restrângerea condițiilor de retragere anticipată din activitate fie, dimpotrivă, scăderea vârstei de intrare pe piața muncii.

Sistemele de pensii de tip pay-as-you-go (PAYG), bazate pe solidaritatea dintre generații, se confruntă cu probleme și deficite financiare din ce în ce mai acute. Toate aceste fenomene, fie că sunt de esență demografică sau fiscală se răsfrâng în reducerea ratei de dependență (respectiv creșterea relativă a numărului de pensionari în raport cu numărul de contribuabili). Asemenea evoluții se manifestă în majoritatea țărilor lumii.

În Uniunea Europeană, schimbările demografice vor remodela întreaga societate. Se estimează că, în țările europene, între anii 2010-2050, se va modifica fundamental structura populației pe grupe de vârstă, în sensul îmbătrânirii. Cei cu vârste de peste 65 de ani vor reprezenta în anul 2050 peste 30% din totalul populației, față de 17% în prezent, în timp ce ponderea populației de până la 24 de ani, se va reduce în același interval de timp, de la 30% la 23%. Acest proces de îmbătrânire a populației este similar în multe alte țări, dezvoltate sau aflate în dezvoltare.

Realitatea din România arată că riscurile sistemului preponderent redistributiv au început să se resimtă și asupra generațiilor tinere și active. Astfel, atâta vreme cât plata pensiilor depinde de echilibrul raportului dintre numărul de angajați și cei retrași din activitate (pe baza principiului solidarității dintre generații) riscurile sunt proporționale cu cele demografice, de migrație, economice etc.; cu cât mai multe riscuri cu atât mai multe motive pentru reformarea acestor sisteme. Se dovedește că sistemul actual nu numai că sacrifică generația viitoare prin punerea sub semnul întrebării a cuantumului pensiei ce o vor primi, ci și generația actuală care se zbate la limita suportabilului. Impunerea forțată a principiului solidarității nu reprezintă soluția pentru viitor.

Ca și celelalte țări foste socialiste, România a intrat în perioada de tranziție cu un sistem de pensii PAYG în care pensionarii sunt plătiți din contribuțiile salariaților actuali, iar cuantumul pensiilor este legat de nivelul venitului (cu perioade de contribuții minime), dar nu direct relaționat de contribuția totală (în special cazul perioadelor asimilate: stagiul militar, studiile superioare). Guvernul a reacționat prin creșterea ratei de contribuție și reducerea valorii pensiei. Din 1990, rata a crescut mai mult de două ori (de la 17% la 35%). România are acum una din cele mai ridicate rate de contribuție socială în raport cu celelalte economii în tranziție. Pe de alta parte valoarea reală a pensiei a scăzut, cea mai mică rată fiind în 1997, 49,7% din pensia reală existentă în 1990, ca putere de cumpărare, iar rata de înlocuire a ajuns la un minim de 35% în 1995 față de 44,6% în 1990. Dintr-o analiza a CN Cartel Alfa făcută

În octombrie 2009 rezulta faptul ca la 1 leu contribuit, se primește o pensie 0,25 de bani, adică un randament nominal de -75%.

Partidul Național Liberal este convins că sustenabilitatea unui sistem de pensii ține de aplicarea principiului contributivității, prin acumulare, și al responsabilității individuale.

Permanenta recalculare a pensiilor nu a făcut decât să prelungească agonia sistemului public de pensii.

Reforma de căpătâi a sistemului de pensii impune dezvoltarea unui sistem durabil de conturi individuale de economisire pentru pensii publice, care să preia ca pondere un procent tot mai mare din venitul de înlocuire și totodată din venitul total al asigurărilor sociale ale asiguratului.

Funcția definitivă a Guvernului este aceea de a asigura, pe de o parte, un sistem eficient de colectare a contribuțiilor și, pe de altă parte, o instituție de supraveghere a pieței eficiente și competente.

Reducerea și îmbătrânirea populației înseamnă presiuni financiare tot mai mari pe umerii bugetului public de pensii, care trebuie să susțină, cu tot mai puțini contribuitori (salariați și plătitori de contribuții sociale), un număr tot mai mare de beneficiari (pensionari din sistemul public).

Rezolvarea dezechilibrelor sistemului public de pensii necesită dezvoltarea imperativă a sistemului pensiilor bazat pe principiul contributivității, prin care fiecare român va economisi pentru propriul viitor, banii fiind investiți pe termen lung, în loc să fie cheltuiți imediat. Participanții sunt proprietarii contului personal în care își economisesc banii de pensie; concurența dintre administratorii fondurilor de pensii asigură eficiența sistemului, adică randamente sporite la investițiile pe termen lung susținute cu banii participanților. Nu în ultimul rând, acest sistem cultivă responsabilitatea individuală, spiritul de prevedere și economisirea, cu rezultate pozitive asupra performanței economice generale.

Sistemul pensiilor publice administrat în regim asemănător celui investițional privat, este garantat de stat, și presupune o perioadă de aproximativ 18 ani de implementare, pentru a acoperi toate generațiile aflate în plată/care vor intra în plată, potrivit principiului actual bazat pe susținerea inter-generațională.

În prezent, tot mai multe guverne recurg la soluția pensiilor private pentru a-și reforma sistemul public de pensii. Modelul pensiilor ocupaționale, foarte răspândit în Europa de Vest, este adoptat și de Statele Unite ale Americii, dar și de multe alte țări. La nivel global, activele totale ale fondurilor de pensii private erau de circa 20-25 de mii de miliarde (trilioane) de euro, la finele anului 2008. Numărul celor care economisesc pentru bătrânețe în diverse scheme de pensii private a ajuns, în prezent, să depășească un miliard de persoane. În 2008 în România au fost virate la Pilonul II 206.3 mil euro de la 4.031.421 participanți, locul 2 în Europa Centrală și de Est ca număr (după Polonia) dar ca sumă suntem în urmă (0,4% din ponderea Europei Centrale și de Est) iar la Pilonul III suma a fost mult mai mică: 21 mil euro de la 150.745 participanți.

Acesta este contextul în care, în spiritul viziunii liberale, Guvernul a introdus în 2007 sistemul de pensii private, potrivit unui model testat și recomandat de către Banca

Mondială. Sistemul de pensii private multipilon este compus din pilonul II – obligatoriu și pilonul III – facultativ. În prezent, zeci de țări din întreaga lume au adoptat sisteme de pensii multipilon asemănătoare, pe construcția recomandată de Banca Mondială. În regiunea Europei Centrale și de Est, 11 state au adoptat modelul de pensii private de tip multipilon. Reforma pensiilor a început în regiune în 1994, întâi cu pilonul III de pensii private facultative și apoi cu pilonul II de pensii private obligatorii.

Desăvârșirea reformei sistemului de pensii necesită, în viziunea Partidului Național Liberal, câteva măsuri clare:

1. Trecerea treptată de la sistemul solidarității între generații (plata pensiilor din contribuția angajaților) la principiul contributivității. Acest principiu presupune acumularea contribuției la asigurări sociale în conturi personale, administrate o parte de stat și o parte în sistem privat (de ex. pilonul II de pensii). În perioada de trecere la noul sistem, trebuie asigurată corelarea valorii punctului de pensie cu salariul mediu pe economie prin păstrarea raportului de 45% dintre valoarea unui punct de pensie și salariul mediu;

2. Scăderea sistematică a cotelor de contribuție de asigurări sociale, până la înjumătățirea lor în decurs de câțiva ani. Pe termen lung, în funcție de performanțele sistemului de pensii private, poate fi luată în considerare o reducere continuă a contribuțiilor la sistemul public de pensii precum și posibilitatea individului de a alege modalitățile de participare.

Toți cei care au contribuit la sistemul public pot rămâne în acest sistem, urmând să primească pensia stabilită de Sistemul Asigurărilor Sociale. Pilonul I de pensii va funcționa până se va plăti ultima pensie a celor care au contribuit la vechiul sistem;

3. Utilizarea, în perioada de tranziție a sistemului de pensii, a anumitor măsuri de atenuare a costurilor reformei, cum ar fi: degrevarea bugetului asigurărilor sociale de stat de cheltuieli care pot fi suportate din alte surse de finanțare; îmbunătățirea ratei de dependență, prin creșterea progresivă a numărului de contribuabili și prin descurajarea pensionării anticipate, în vederea realizării unui echilibru între posibilitățile sistemului și nivelul de atractivitate a unei astfel de pensii și alinierii la legislația europeană în domeniu;

4. Dezvoltarea susținută a pilonului II pe principiile economice ale contributivității și ale administrării private a conturilor individuale de economisire pentru pensie. Numai treptat, pensiile private obligatorii, cunoscute ca pilonul II al sistemului de asigurări sociale, vor fi depășite de un sistem de pensii private voluntare, în care rolul statului nu va mai fi acela de a colecta contribuțiile și a le redirecționa către fondurile de pensii. Fiecare angajat va fi în măsură să își stabilească procentul de contribuție, urmând ca angajatorul să-l rețină și să-l vireze în contul individual al angajatului, deschis la fondul de pensii la care a subscris. Nivelul contribuției la fondul de pensii nu trebuie, însă, să fie mai mic decât un nivel minimal stabilit prin lege;

5. Reglementarea stimulativă a pieței asigurărilor sociale și a fondurilor de pensii. Intrarea pe piața asigurărilor sociale a unor noi fonduri trebuie să fie una liberă, însă reglementată stimulativ și transparent: condiționalitatea unui capital minim fiind corelată cu numărul de membri contribuitori. De asemenea, fiecare angajat poate schimba fondul de pensii de maxim două ori pe an. Se impune eliminarea restricțiilor existente în prezent cu privire la structura portofoliului de investiții, fiecare fond de pensii putând să-și gestioneze liber capitalul, în vederea maximizării randamentului operațional;

6. Crearea cadrului legal de garantare a nivelului pensiei, redevență a pilonului II de pensii;

7. Sustinerea schemelor de pensii facultative, prin eliminarea plafonului de impozitare la sumele peste valoarea actuală (200 euro/salariat) angajatorilor care contribuie la un astfel de sistem pentru salariații proprii.

Tabloul reformării sistemului de pensii este mai larg și are implicații financiare deosebite. Principalele elemente enumerate mai sus arată, însă, că este nevoie de o reformare fermă pentru a putea asigura pensii decente pensionarilor actuali și, mai presus de toate, siguranța de mâine a copiilor și tinerilor noștri. Această viziune conduce la trecerea de la impunerea principiului „solidarității inter-generaționale” la afirmarea responsabilității individuale. Numai așa vom transforma solidaritatea forțată dintre generații, într-o solidaritate reală.

9. MUNCA ȘI COEZIUNEA SOCIALĂ

Piața muncii și sistemele de protecție socială se găsesc în fața unor profunde reforme instituționale. Globalizarea, criza economică, reforma statului și schimbările structurale din mai toate economiile lumii impun, mai devreme sau mai târziu, adoptarea unei autentice filozofii liberale în domeniul pieței muncii și al mecanismelor de protecție socială. În prezent, până și cele mai dezvoltate economii ale lumii își recunosc provocările în planul reformelor menite să atenueze, pe de o parte, rigiditatea instituțională și legislativă ce domină relațiile de muncă iar, pe de altă parte, caracterul statal și centralizat al sistemelor de protecție socială. Provocările ocupării forței de muncă pot fi sintetizate prin muncă decentă, activități economice sustenabile, securitate socială și coeziune socială, în condițiile crizei economice care a lovit nu doar Europa, ci lumea întreagă.

În România, în lipsa ducerii la bun sfârșit a reformelor structurale de liberalizare, piața muncii este împovărată cu diverse constrângeri instituționale și legislative, care îngreunează valorificarea eficientă a competențelor umane și, în același timp, reduc viteza de reacție a economiei la oportunitățile de dezvoltare.

În continuare, după cum arată datele statistice și contrar exigențelor concurențiale ale economiei de piață, statul este principalul angajator, raportul dintre numărul de angajați la stat față de cei din sectorul privat este de 1,3 la 1. De asemenea, salariul mediu în sectorul public a ajuns să rivalizeze – și uneori pe bună dreptate – cu nivelul mediu al salarizării din sectorul privat. În prezent, dintr-o populație totală de 22 de milioane de persoane, 11 milioane sunt asistate, sub diferite forme, de stat. Aceasta nu se mai poate numi “protecție socială”, ci dependență de stat – capcana clasică a subdezvoltării.

În aceste condiții, însăși coeziunea socială poate ajunge în imposibilitate de manifestare, odată ce recunoaștem că politicile de coeziune economică și socială sunt printre cele mai importante politici ale Uniunii Europene în privința consolidării creșterii economice, a competitivității și a ocupării forței de muncă. Necesitatea de a asigura resurse umane bine pregătite și competitive pe piața europeană a muncii apare din înțelegerea faptului că avantajele competitivității, care stau la baza creșterii economice, nu pot asigura o dezvoltare durabilă pe termen lung, având în vedere presiunile crescute ale procesului de globalizare și introducerea continuă a

noilor tehnologii.

PNL consideră că numai o forță de muncă flexibilă și superior calificată va putea să valorifice modificările permanente înregistrate pe piața muncii.

De aceea, este nevoie de soluții și politici liberale, care să însemne de fapt schimbarea profundă a filozofiei publice în materie de muncă și coeziune socială. Liberalizarea sustenabilă a pieței muncii, în spiritul mecanismelor concurențiale ale capitalismului, este menită să genereze muncă decentă, stabilitate, flexibilitate, responsabilitate individuală și protecție socială competitivă. România are nevoie, pe piața muncii, de un sistem de stimulente care să recompenseze în primul rând performanța dar și experiența nu atât simpla vechime în muncă. Astăzi, prioritatea economică în România este protejarea locurilor de muncă viabile și încurajarea inițiativei private, creatoare de noi slujbe pentru români. Prelungirea crizei înseamnă șomeri în plus, adică sărăcie și costuri sociale pentru toți. Trebuie să fim conștienți că, după criza economică, vine peste România un val de probleme sociale. Șomaj, sărăcie, lipsă de perspective.

Locurile de muncă bine-plătite sunt consecința acumulării de capital și a unui mediu instituțional favorabil libertății economice. Acesta presupune taxe scăzute, bariere non-tarifare minime, inflație scăzută și un mediu de afaceri competitiv. Companiile ineficiente trebuie lăsate să dispară, pentru ca alte companii, mai eficiente, să apară. Costurile generate de acest proces, pe termen scurt, sunt compensate de creșterea prosperității pe termen mediu și lung.

9.1. Piața muncii

Ținând cont și de calitatea României de stat membru al Uniunii Europene, PNL va urmări îmbunătățirea cadrului legislativ existent și adaptarea acestuia la necesitățile pieței muncii. În acest context, se impune urmărirea anumitor ținte strategice:

7.Armonizarea Codului Muncii cu noile realități, mult mai dinamice, ale pieței muncii prin promovarea simultană a două categorii de obiective legate de conceptul de flexisecuritate:

- Creșterea flexibilității relațiilor de muncă simultan cu asigurarea unui echilibru între partenerii contractuali prin protejarea ocupării forței de muncă și mobilitatea forței de muncă;

- Creșterea capacității de adaptare a resurselor umane la schimbările de ordin tehnologic și la dinamica locurilor de muncă prin asigurarea accesului la servicii de informare, consiliere și calificare/recalificare profesională, inclusiv pentru dezvoltarea carierei;

8.Dezvoltarea spiritului antreprenorial, în special din partea tinerilor;

9.Creșterea calității condițiilor de muncă prin sprijinul acordat angajatorilor pentru investiții în tehnologii noi (cu grad redus de poluare și grad redus de expunere la accidente de muncă și boli profesionale); impunerea implementării cerințelor minime de securitate și sănătate în muncă; promovarea muncii decente, întreprinderii sustenabile și a coeziunii sociale prin dialogul social;

10.Susținerea prin programele sectoriale a obiectivelor promovate de Fondul Social

European:

- Creșterea adaptabilității forței de muncă și întreprinzătorilor, prin promovarea învățării pe tot parcursul vieții și prin stimularea investițiilor în capitalul uman; dezvoltarea capitalului uman prin reformarea sistemelor educaționale și de pregătire profesională, precum și a activităților de legătură între instituțiile de educație superioară, cercetare, centre tehnologice și întreprinderi;

- Îmbunătățirea accesului la angajare și integrarea durabilă pe piața muncii a celor care caută un loc de muncă și a persoanelor temporar inactive; consolidarea includerii sociale a persoanelor dezavantajate, cu scopul asigurării integrării durabile și combaterii tuturor formelor de discriminare de pe piața muncii;

- Promovarea parteneriatelor, acordurilor și a inițiativelor comune prin crearea unor legături între partenerii sociali și organizațiile non- guvernamentale, la nivel transnațional, național, regional și local.

11.Crearea cardului de asigurat în sistemul asigurărilor sociale, elementul de bază al sistemului integrat unic de asigurări sociale (ghișeu unic electronic), oferind posibilitatea controlului din birou, în vederea reducerii fenomenului evaziunii fiscale și al muncii la negru, reducerea costurilor angajatorilor și a barierelor administrative;

12.Creșterea atractivității muncii pe piața albă prin acordarea de stimulente financiare angajatorilor inclusiv pentru pregătirea angajaților, reducerea birocrăției, flexibilizarea relațiilor de muncă, prin adaptarea Codului Muncii și a legislației muncii la situația economică actuală și realizarea unui cadru legal pentru munca prestată ocazional;

13.Finalizarea Strategiei pentru sănătate și securitate în muncă a României (restantă de acquis comunitar) în vederea reducerii accidentelor de muncă și bolilor profesionale;

14.Sustinerea angajatorilor în vederea introducerii tehnologiilor prietenoase cu sănătatea și siguranța salariaților în sistem bonus-malus la asigurările de accidente de muncă și boli profesionale, precum și co-plata din acest buget a 1/3 din costul acestor tehnologii;

15.Întărirea dialogului social prin:

- Îmbunătățirea cadrului legal privind legislația acordurilor colective de muncă și a conflictelor de muncă și a legii patronatelor;

- Întărirea și promovarea activităților comisiilor de dialog social de la nivelul prefecturilor dar și cele ale administrației centrale, stabilind domenii în care este necesar acordul și nu doar consultarea partenerilor sociali;

În același timp, în contextul unei autentice viziuni liberale, PNL va căuta să adapteze într-un mod critic imperativele „modelului social european” la specificul și nevoile dezvoltării României.

Este necesară găsirea unui echilibru între nevoia de protecție socială și flexibilitatea pe piața muncii pentru a evita trecerea de la un deficit social la un exces social. Legiferarea excesivă și colaterală dreptului muncii poate împovăra progresul economic și chiar submina coeziunea socială. În opinia PNL, șomajul este consecința unei piețe a muncii anchilozată de propriile suprareglementări, de un protecționism

al locurilor de muncă ce contravine chiar principiului libertății contractuale, de o povară fiscală ce poate ruina stimulentele activității antreprenoriale. Iată de ce este necesară regândirea filozofiei contractului colectiv de muncă în conformitate cu logica economică și juridică a libertății contractuale din sfera proprietății private. Negocierile economice reale pe piața muncii necesită respectarea și aplicarea contractelor în conformitate cu principiile statului de drept.

PNL susține aplicarea corectă, pe piața muncii, a principiului contractual al „legii părților”, ceea ce ar trebui să elimine orice îngrădire administrativă a dreptului la muncă.

9.2. Ocuparea forței de muncă

Ocuparea forței de muncă rămâne pentru PNL un pilon important în proiectarea politicilor economice și pentru care se urmăresc o serie de obiective:

16. Creșterea ratei de activitate, a ocupării forței de muncă, prin:

- Îmbunătățirea perspectivelor de ocupare ale grupurilor vulnerabile simultan cu acordarea unor stimulente financiare întreprinderilor care angajează persoane aparținând acestor grupuri; scutirea de la plata CAS-ului (pe o perioadă de 6 luni) a angajatorilor care angajează persoane ce se află în șomaj, cu obligația păstrării raporturilor de muncă cel puțin 12 luni;

- Scutirea de taxe și impozite, inclusiv contribuția la sistemul asigurărilor de șomaj, investitorilor în mediul rural care asigură locuri de muncă pe o perioadă de minim 12 luni (perioada minima de contribuție pentru a fi beneficiar de șomaj); acordarea unei indemnizații de formare profesională pentru persoanele din mediul rural la nivelul salariului minim pe economie, dacă acestea sunt înscrise și finalizează un program de formare profesională pentru adulți, pe durata participării la respectivul curs;

- Creșterea atractivității muncii pe piața albă prin acordarea de stimulente financiare angajatorilor, reducerea birocratiei, flexibilizarea relațiilor de muncă și realizarea unui cadru legal pentru munca prestată ocazional.

17. Reducerea ratei șomajului în rândul tinerilor în condițiile asigurării unei tranziții facile de la școală la piața muncii pentru tinerii absolvenți și tinerii șomeri prin intermediul serviciilor de informare și consiliere privind cariera; adaptarea curriculei educaționale la noile cerințe de calificări; încurajarea mecanismelor de stagiatură și practică în întreprinderi, prin acordarea de deductibilitati acestora;

18. Egalitate de șanse - promovarea politicii de gen în strânsă legătură cu principiile promovate de Uniunea Europeană;

19. Incluziune și asistență socială prin focalizarea acordării venitului minim garantat categoriilor celor mai defavorizate situate în prima decilă de venituri; descurajarea dependenței de măsurile de asistență socială;

20. Promovarea „incluziunii active” a grupurilor vulnerabile, combinând politicile de integrare pe piața muncii, cu acordarea unui venit suficient și cu dezvoltarea unui sistem stimulativ de servicii sociale (dezvoltarea sectorului de economie socială);

21. Servicii de consiliere privind drepturile angajaților și angajatorilor oferite de AJOFM și ITM;

22. Introducerea în programa școlară a clasei a VIII-a a unor cunoștințe generale de dreptul muncii și asigurărilor sociale ;

23. Reevaluarea legislației salarizării unitare pentru personalul bugetar;

9.3. Sistemul de protecție socială

În privința sistemului de protecție socială, PNL își conturează viziunea pornind de la recunoașterea faptului că dezvoltarea economică sustenabilă pe baze concurențiale a României este cea mai sigură cale de creștere a nivelului de trai și pentru categoriile sărace ale populației. Este necesar ca, în România, statul să nu mai perpetueze mentalitatea de asistat prin utilizarea politicilor de protecție socială și să se treacă la o abordare pro-activă care să cultive munca, inițiativa, responsabilitatea personală și spiritul antreprenorial. Lipsa voinței politice de a recunoaște că singurii care au dreptul necondiționat la protecție socială sunt copiii și persoanele cu dizabilități a favorizat „hazardul moral” în rândul beneficiarilor redistribuirii. Aceste evoluții au avut efecte economice negative (reducerea ratelor de economisire) iar efectele inter-generații ale redistribuirii publice au modificat comportamentele individuale și planurile de viață pe termen lung, astfel încât generația tânără pare a adopta tipare comportamentale menite mai degrabă să maximizeze șansele de obținere a ajutoarelor publice.

Pentru PNL, obiectivul general este reforma sistemului de protecție socială prin transformarea lui din unul pasiv în unul proactiv. Pentru aceasta, principalele măsuri și rezultate așteptate ar fi:

24. Schimbarea accentului de pe asistența acordată individului pe construirea măsurilor de protecție socială în jurul protecției familiei, prin reducerea numărului de beneficiari de prestații financiare directe și, în același timp, prin creșterea gradului de securitate socială.

Pentru politica liberală, opțiunea pentru familie nu exclude opțiunea pentru carieră. Se urmărește îmbunătățirea calității vieții prin creșterea calității serviciilor oferite familiei (condiții pentru reîntoarcerea pe piața muncii a femeilor cu copii sub 7 ani, dezvoltarea serviciilor educaționale și supraveghere de la învățământul preșcolar și îngrijire la programe after-school) simultan cu stimularea angajatorilor pentru dezvoltarea acestor servicii folosite de proprii salariați;

25. Realizarea Strategiei pentru persoanele vârstnice;

26. Crearea cadrului legal de finanțare a sistemului creșelor și grădinițelor prin bonurile valorice acordate de angajatori (tichetele de creșă);

27. Oferirea bonusurilor angajatorilor care sprijină voluntariatul angajaților prin plata la nivelul salariului minim din bugetul asigurărilor sociale de șomaj pentru perioadele în care salariații realizează activități de voluntariat în folosul grupurilor vulnerabile;

28. Dezvoltarea serviciilor sociale în paralel cu reducerea volumului prestațiilor financiare directe (acordate în cash beneficiarilor), ceea ce necesită creșterea calității serviciilor prestate fără a crește efortul bugetar din partea statului, crearea de locuri

de muncă și prin aceasta sistemul de servicii sociale se transformă din consumator de fonduri în “plătitor de taxe”, diversificarea serviciilor pentru familie funcție de nevoile beneficiarilor (copii, persoane cu dizabilități, vârstnici);

În viziunea PNL este necesară o trecere de la principiul acordării prestațiilor financiare cu caracter universal la acordarea acestora pe baza evaluării nevoilor. Prestațiile financiare vor avea un quantum stabilit la nivel central însă vor fi mai flexibile prin stabilirea criteriilor suplimentare la nivel local, în funcție de evaluările profesioniștilor (forma de acordare să poată fi decisă de autoritatea locală)

29.Descentralizarea bugetelor aferente serviciilor sociale și prestațiilor financiare către autoritățile locale, pentru creșterea flexibilității în accesarea fondurilor comunitare;

30.Dezvoltarea unor mecanisme locale prin care comunitatea să decidă cu privire la propriile nevoi (reconstruirea ideii de comunitate și implicarea acesteia în rezolvarea propriilor probleme – reconstruirea spiritului comunitar), cu rezultatul creșterii coeziunii sociale și implicarea mai activă a comunităților locale în rezolvarea problemelor lor; promovarea dezvoltării serviciilor sociale în funcție de nevoile locale (nu sunt unități administrative obligatorii prin lege, ci sunt servicii oferite de profesioniști, decise de primar în funcție de nevoile identificate ale comunității) prin: (1) alocarea fondurilor din bugetul central către autoritățile locale pe baza unor proiecte de dezvoltare a serviciilor sociale conform nevoilor identificate; (2) sprijinirea autorităților locale în identificarea priorităților și elaborarea acestor proiecte de dezvoltare;

31.Externalizarea serviciilor de evaluare, monitorizare, stabilire a măsurilor și drepturilor financiare către profesiile liberale din domeniu (ex. asistenți sociali, psihologi), cu scopul modificării percepției publice cu privire la statul paternalist, prin eliminarea intervenției directe din partea reprezentanților statului; profesionalizarea serviciilor sociale (prin oferirea acestora de către profesioniști nu de către funcționari publici), ceea ce va conduce la creșterea calității serviciilor sociale acordate în domeniul public sau privat.

În domeniul muncii și protecției sociale PNL vizează schimbarea concepției paternaliste prin care guvernul se afirmă în viața socială. Redistribuirea veniturilor și a averii în societate, prin diverse scheme de asistență socială, nu trebuie să reprezinte un scop în sine, ci mijlocul discret prin care statul doar facilitează valorificarea de noi oportunități de dezvoltare la nivel individual.

10. AGRICULTURA ȘI DEZVOLTAREA RURALĂ

România poate dezvolta o politică agricolă pe măsura potențialului său natural și uman, dacă va găsi căile și mijloacele prin care să îmbine constrângerile comunitare cu nevoile specifice naționale, în vederea dezvoltării agriculturii în general și a spațiului rural în special.

România dispune de 14,7 milioane hectare teren agricol, cu o caracteristică esențială a activității agricole – vulnerabilitatea, cu trei componente: una globală (schimbările climatice), una individuală precum cea funciară (reconstituirea proprietății) și una de organizare structurală (numărul și dimensiunea exploatațiilor).

În aceste condiții, agricultura României poate fi competitivă pe piața europeană și cu atât mai mult pe piața mondială, dacă se vor lua o serie de măsuri pe termen scurt, mediu și lung care să includă patru priorități majore:

- gestionarea resurselor naturale implicate în procesul agricol;
- restructurarea economică a sectorului agricol;
- organizarea eficientă a infrastructurii aferente activității agricole;
- crearea unui sistem deschis de finanțare orientat către creșterea competitivității.

La prioritățile din domeniul agricol, se adaugă cele care privesc dezvoltarea rurală (zona rurală acoperă 90% din teritoriul țării, cuprinzând 45% din populație, respectiv 9,7 milioane de locuitori) și anume dezvoltarea infrastructurii și creșterea ponderii/diversificarea activității de servicii, în scopul reducerii riscurilor demografice.

În ceea ce privește gestionarea resurselor naturale, Partidul Național Liberal consideră că, în contextul schimbărilor climatice manifestate tot mai pregnant în ultimul deceniu, este nevoie ca promovarea legislației privind agricultura și dezvoltarea rurală să se bazeze pe principiul importanței sociale și al gestionării durabile a solului și apei.

Orientarea agriculturii către competitivitate implică atingerea unor obiective orizontale care să creeze sau să corecteze procesele instituțional/financiare, dar și a unor obiective verticale, prin care activitățile agricole să fie corelate cu dezvoltarea rurală.

Obiective în domeniul legislației agricole:

1. Actualizarea legislației cu privire la protecția și gestionarea resurselor regenerabile:

- promovarea și susținerea financiară a sistemelor/practicilor de agricultură durabilă;
- sprijin pentru agricultura ecologică, produsele tradiționale, sectorul piscicol, precum și promovarea unui management eficient;
- promovarea siturilor agricole precum pășunile de înaltă valoare naturală.

2. Elaborarea unui pachet de măsuri legate de proiecție și execuție bugetară multianuală pentru capitolul "Sprijin pentru producătorii agricoli" – element strategic determinant pentru asigurarea unei predictibilități și stabilități sub formă de plăți directe complementare la subvențiile europene.

3. Crearea cadrului legal pentru producătorii agricoli care produc pentru piață, constând într-o politică fiscală stimulative. Avem în vedere orientarea subvențiilor și a sprijinului financiar pentru agricultură, facilități fiscale și financiare pentru instalarea tinerilor fermieri, încurajarea cultivării terenurilor prin politica de taxe, impozite și acordarea subvențiilor, penalizarea pentru terenurile nelucrate.

4. Reducerea progresivă a accizei la motorină pentru compensarea parțială a

diferenței de subvenții între fermierii români și cei din alte state membre ale Uniunii Europene, ca unul dintre principalele instrumente de sprijin direct către producătorii agricoli, în condițiile în care în ultima perioadă costurile de producție s-au majorat în mod semnificativ, din cauza creșterii prețului carburanților pe piața mondială.

5. Măsuri de stimulare a comasării funciare, cum ar fi renta viageră, pensionarea timpurie, instalarea tinerilor fermieri, politica de impozitare, susținerea regrupării voluntare a terenurilor agricole, în concordanță cu reglementările comunitare și conform experienței europene în acest domeniu, precum și susținerea creării unui credit funciar pentru achiziția terenului agricol de către producători, cu posibilitatea de a garanta creditul cu terenul achiziționat.

6. Reglementarea piețelor țărănești pentru promovarea produselor ecologice și tradiționale. Susținerea și promovarea sloganului „O localitate – un produs” și promovarea consumului de produse proaspete din zonele de producție, pentru a reduce costurile și poluarea mediului.

7. Măsuri de stimulare a organizării piețelor, prin facilitarea accesului grupurilor de producători la comerțul organizat și prin stimularea piețelor orășenești de vânzare directă de la producător.

8. Promovarea unui pachet de măsuri pentru stimularea inițiativei private în domeniul agriculturii și al industriei alimentare, cu scopul de a transforma agricultura dintr-o activitate de subzistență într-una economică și de a integra țăranul la sistemul de piață, prin:

- evitarea fiscalizării excesive a domeniilor în care România își poate dezvolta rapid potențialul;

- implementarea, pentru populația vârstnică sau aproape de pensionare a unui sistem de pensii cu beneficii mai mari, cu condiția ca terenul agricol să fie adus ca aport în natură la capitalul unor societăți agricole;

- scutirea de impozit pe profit a fermierilor care desfac produse printr-o formă de organizare;

- întărirea controlului asupra segmentelor de piață unde există practici neconcurențiale și evaziune fiscală.

9. Promovarea industriei alimentare, cu atât mai mult cu cât producătorii români beneficiază de o paletă semnificativă și diversificată de resurse.

Obiective în domeniul organizării instituționale a agriculturii:

10. Încheierea tranziției cu privire la organizarea instituțională a structurilor publice la nivel central, în scopul reducerii birocrăției și al eficientizării activității de implementare a politicilor publice. Este nevoie de informatizarea largă a agriculturii pentru eficientizarea activității și reducerea costurilor, atât la nivelul fermierilor cât și la nivelul specialiștilor din agricultură.

11. Descentralizarea administrației și simplificarea legislației în domeniul agriculturii și dezvoltării rurale, în scopul eficientizării activității; transferul unor responsabilități care nu provin din exercitarea prerogativelor de putere publică înspre Camerele pentru agricultură și dezvoltare rurală. În aceste condiții, angajații din sistemul public vor furniza servicii de specialitate fermierilor și vor reprezenta interfața dintre stat și fermieri pe cele două planuri esențiale: consiliere, consultanță și formare profesională pentru fermieri, pe de o parte și finanțare și control la nivelul administrației publice centrale și/sau locale, pe de altă parte.

O astfel de abordare va da valoare expertizei specialiștilor din agricultură (ingineri agronomi, zootehniști, horticultori etc), care vor funcționa pe principiul similar medicilor de familie, devenind adevăratul responsabil și gestionar al progresului în agricultură.

Obiective în domeniul agriculturii și dezvoltării rurale:

12. Definitivarea sistemului de baze de date spațiale ale proprietăților, în scopul organizării structurale, al creșterii eficienței activității agricole și al randamentului finanțării fermelor agricole ; realizarea cadastrului general pentru toate proprietățile din mediul rural și intabularea gratuită în Cartea Funciară.

13. Promovarea unei politici de creștere a calității resursei umane în agricultură și industrie alimentară, prin revigorarea și consolidarea învățământului agricol, formarea profesională continuă a fermierilor și specialiștilor din agricultură, promovarea valorilor și a tinerilor fermieri/specialiști, revigorarea cercetării agricole prin finanțarea domeniilor prioritare, protejarea și garantarea patrimoniului științific, ca domeniu de interes național.

14. Dezvoltarea infrastructurii sistemelor de prelucrare și stocare a recoltei, prin instituirea pieței de gros/burse cu o platformă de tranzacționare ce va reglementa problema prețului de referință ; Crearea unui program național care să cuprindă construirea de depozite pentru producătorii de legume și fructe și trecerea depozitelor ce se află în patrimoniul ADS, Stațiuni de cercetare dezvoltare sau AVAS, în patrimoniul Grupurilor sau Organizațiilor de producători.

În ceea ce privește finanțarea agriculturii, principiul de referință trebuie să fie orientarea către creșterea competitivității :

15. Eficientizarea activității pentru atragerea fondurilor europene destinate plăților directe pe suprafața (SAPS), investiții în agricultură, prin Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) și Programul Operațional pentru Pescuit (POP). Toate acestea se vor realiza în concordanță cu Politica Agricolă Comună (PAC), având în vedere contextul actual european și condițiile naturale specifice (oportunitățile) României în aceste domenii.

16. Promovarea intereselor agriculturii românești în negocierile cu Comisia Europeană pentru acele direcții sau nevoi strategice în contextul european: obținerea de compensații care să contrabalanseze dezavantajul economic creat de diferența nivelului plăților directe dintre vechile și noile state membre.

17. Facilitarea accesului producătorilor agricoli la sisteme de creditare și asigurare, prin instituții financiare și nefinanciare cu definirea sistemului de credit agricol, prin care producătorii să poată beneficia de sistemul de garantare existent, care va fi extins la posibilitatea de a utiliza viitoarea recoltă ca element de garanție; simultan se va îmbunătăți accesul producătorilor la produsele de asigurare al acestor companii, la fondul de contragarantare instituit pe baza unui fond național împotriva calamităților.

18. Alocarea sistemelor de ajutor direct pentru agricultori și a altor sisteme de sprijin în agricultură, condiționată de asigurarea unor beneficii publice (servicii de mediu,

sănătate publică, siguranță alimentară etc.).

19. Dezvoltarea de programe sectoriale, astfel:

Sectorul lapte

- program de înnoire și ridicare a calității genetice a șeptelului de animale, pentru creșterea productivității în ferme;
- creșterea calității laptelui, pentru a corespunde normelor europene;
- organizarea colectării laptelui în comune, prin încurajarea parteneriatului public - privat;
- valorificarea produselor lactate cu sprijinul formelor asociative;
- promovarea produselor de nișă pe piața internă și externă, prin crearea de facilități și prin participarea la târguri și expoziții ;
- crearea „Programului național de susținere a pieței laptelui”, prin care se pot înființa unități de procesare de până la 1000 t/zi ;
- susținerea reconversiei fermierilor ce trec de la producția de lapte la cea de carne și susținerea de investiții pentru crearea unor unități de abatorizare de dimensiuni mici și mijlocii.

Sectorul legume-fructe

- program de reconversie/replantare de plantații pomicole pe zone geografice;
- stimularea creării și consolidării grupurilor de producători și asigurarea, prin bugetul multianual, a programului de investiții pentru grupurile de producători;
- accesul producătorilor la piețele de gros, pentru dezvoltarea producției de legume și fructe specializate.

Sectorul cereale/oleaginoase

- stimularea investițiilor producătorilor în silozuri - capacități de stocare individuale și de grup, pentru asigurarea unui preț mai bun pentru producători și a unei mai bune aprovizionări a pieței cu cereale;
- organizarea sistemului de certificate de depozit, pentru asigurarea unei valori de tranzacționare a producției de cereale și oleaginoase;
- crearea Fondului de Garantare a Certificatelor de Depozit și organizarea mecanismului de licențiere și control al depozitelor, pentru asigurarea funcționalității sistemului de certificate de depozit;
- în parteneriat cu Bursa Română de Mărfuri, organizarea sistemului de tranzacționare a certificatelor de depozit pe bursă.

Sectorul carne (ovine, bovine, porcine, pasăre)

- program de ameliorare rase și producție, pentru accelerarea procesului de specializare în rase de carne și rase de lapte, și creșterea productivității;
- dezvoltarea centrelor de sacrificare a animalelor la nivel local prin parteneriat public-privat, pentru deschiderea accesului la piață pentru producătorii mici și mijlocii din toate zonele agricole ale României.

Sectorul viticol

- program de reconversie/replantare, prin susținerea din fonduri europene;
- înființarea de pepiniere viticole, cu precădere prin susținerea înmulțirii soiurilor românești valoroase și cu potențial de piață și organizarea micilor producători din zonele viticole consacrate;
- dezvoltarea unei politici de promovare a vinurilor pe piața internă și externă.

Produse ecologice si traditionale

- dezvoltarea unei strategii de producție și promovare a consumului produselor ecologice si tradiționale;
- promovarea pe piața europeană a unui brand pentru produsele ecologice și tradiționale românești.

Obiective în domeniul îmbunătățirilor funciare:

20. Promovarea legislației cu privire la sistemul de irigații, care se va baza pe principiul importanței sociale a apei și care va stabili limitele intervenției statului în asigurarea resursei de apă pentru diverse utilizări în agricultură, condițiile parteneriatelor public-privat, măsurile obligatorii ce vor fi adoptate de către administrațiile publice locale, firme și fermieri privați, pentru gestionarea durabilă a resurselor de apă.

21. Reabilitarea sistemelor de irigații existente, viabile economic și transferarea responsabilității asupra acestora către Organizațiile Utilizatorilor de Apă pentru Irigații (OUAI) din zonă ; demararea marilor programe de asigurare cu apă ;

22. Adoptarea de tehnologii moderne precum irigarea prin picurare și utilizarea energiilor alternative pentru pomparea apei, cu scopul reducerii costurilor pentru utilizatorii sistemelor de irigații.

Obiective în domeniul sanitar veterinar și al siguranței alimentare:

23. Instituirea unui Program național privind strategia sanitar- veterinară pe o durată

de minimum 5 ani, în baza unui studiu medical în context național, european și transfrontalier, pentru protecția sănătății publice și a sănătății animale, care să stea la baza dezvoltării mediului economic (zootehnie, industria farmaceutică și industria alimentară de procesare).

24. Armonizarea politicilor de creștere a animalelor în strânsă corelare cu Programul național de supraveghere a bolilor, în vederea sporirii numărului de exploatații și ferme profesionale, care să aibă ca rezultat creșterea numărului de animale la nivel național.

25. Întărirea capacității administrative și profesionale a ANSVSA și a structurilor teritoriale (DSVSA) și înființarea unui Centru Național de formare profesională medicală veterinară continuă și crearea premizelor dezvoltării cercetării medicale veterinare.

26. Susținerea înființării și dotării cabinetelor medicale veterinare, prin atragerea de fonduri europene și prin obținerea de facilități fiscale pentru medicii veterinari de liberă practică stabiliți în mediul rural, iar pentru zonele izolate sau greu accesibile (Delta Dunării și zona montană) angajarea medicilor veterinari de către stat, astfel încât să se poată asigura managementul crizelor legate de unele boli la animale.

27. Asigurarea finanțării activităților privind sănătatea animalelor, siguranța alimentară și protecția consumatorului astfel încât, pe de o parte, produsele românești să poată intra cât mai rapid pe piața unică și, pe de altă parte, cetățenii României să beneficieze de garanția sănătății.

Obiective în domeniul silviculturii:

28. Finalizarea aplicării legilor privind reconstituirea drepturilor de proprietate asupra pădurilor, prin urgentarea punerii în posesie a celor îndreptățiți.

29. Creșterea suprafeței de pădure, prin readucerea în circuitul productiv prin împădurire a terenurilor agricole degradate, având în vedere faptul că în fondul funciar agricol există circa 2 milioane ha terenuri degradate. De asemenea, creșterea suprafeței de pădure se va realiza și prin înființarea sistemului național de perdele forestiere de protecție, numai în sudul țării fiind necesare peste 50 mii ha.

30. Urgentarea inventarierii fondului forestier național, în vederea stabilirii de politici forestiere reale și coerente pentru următorii 20-30 de ani;

31. Extinderea rețelei de drumuri forestiere, în vederea asigurării unei accesibilități corespunzătoare care să permită gestionarea durabilă a fondului forestier.

32. Întărirea capacității administrative a autorității competente în domeniul silviculturii, prin punerea în aplicare a prevederilor Codului Silvic în privința asigurării cu personal de specialitate, pentru buna gestionare a fondului forestier; menținerea integrității fondului forestier prin întărirea controlului statului asupra fondului forestier național, în scopul respectării regimului silvic și al reducerii tăierilor ilegale.

33. Promovarea lucrărilor de amenajare a bazinelor hidrografice torențiale în complex, cu participarea financiară a tuturor deținătorilor folosințelor din bazinul hidrografic.

11. INFRASTRUCTURA ȘI TRANSPORTURILE

Domeniul transporturilor din România are nevoie de o abordare integrată în care decizia politică, managementul administrativ și finanțarea să urmărească aceleași obiective: solidaritate teritorială, accesibilitate, evitarea suprapunerilor și reducerea aglomerării. Politicile publice trebuie să corespundă principiilor dezvoltării durabile și să cuprindă toate aspectele precum infrastructura, tehnologia, mijloacele de transport, economia transporturilor, sistemul de reglementări, participarea la decizie a celor interesați și protejarea mediului înconjurător.

Politica națională în domeniul transporturilor trebuie analizată în contextul strategiei "Europa 2020", al documentelor "Cartea Albă" și "Cartea Verde", și mai ales, în contextul viitoarei politici TEN-T (Rețeaua Transeuropeană de Transport) și al politicilor comune privind transporturile (CTP), toate emise de UE. Nu putem vorbi de o economie de succes fără existența unui bun sistem de transport și de aceea considerăm că România se află în fața unor provocări majore și trebuie să fie responsabilă față de viitorul său .

Prioritățile pe termen scurt și mediu pentru domeniul infrastructurii și transporturilor sunt legate de simplificarea instituțională, reducerea semnificativă a birocrăției, promovarea legislației privind parteneriatul public privat și privatizarea, mai ales în domeniul serviciilor. O provocare pentru viitorul apropiat o reprezintă asumarea unor decizii strategice cu privire la structura pe tipuri de transport în România în contextul creșterii numărului de factori ce țin de calitatea mediului și a necesității unor soluții eficiente pentru descongestionarea traficului auto în condițiile asigurării unei capacități de transport optime pentru marfă și călători, dar și pentru protejarea și dezvoltarea infrastructurii actuale.

Politica în domeniul transporturilor reprezintă una dintre cele mai importante politici comunitare de sprijin pentru integrarea economiilor statelor membre în piața unică. În anul 2010 se încheie o perioadă de zece ani, prevăzută în Cartea albă (2001), în care s-au jalonat politicile comunitare în domeniul transporturilor. Astăzi se vorbește despre necesitatea elaborării unei noi viziuni pentru un orizont de timp de 40 de ani. Cea mai relevantă componentă a politicii din domeniul transporturilor rămâne cea legată de realizarea rețelei trans-europene de transport (Trans-European Transport Network -TEN-T) pentru care începând cu anul 1996 s-au cheltuit 400 de miliarde de euro din care aproximativ o treime din surse comunitare și pentru care, în anul 2004 s-a stabilit că vor mai fi necesare încă 500 miliarde de euro. Imensa miză a dezvoltării structurii de transport, utilizând suportul numit TEN-T devine relevantă și pentru România.

Dezvoltarea TEN-T presupune interconectarea și interoperabilitatea rețelelor naționale de transport precum și accesul la acestea. Obiectivul Programului TEN-T vizează finanțarea proiectelor (studii și lucrări) în domeniul transporturilor (aerian, naval, rutier, feroviar) care se adresează extinderii și modernizării rețelei trans-europene de transport.

Imensa miză a dezvoltării structurii de transport utilizând suportul numit TEN-T devine relevantă și pentru România, care, nefiind stat membru în anul 2004, nu și-a putut susține propriile opțiuni cu privire la cele două verticale ale acestei politici: dezvoltarea și modernizarea rețelelor existente și stabilirea de culoare specifice noi, între puncte de interes economic relevant (dintre cele zece coridoare pan-europene de transport, România este traversată de coridoarele IV și IX precum și de coridorul

VII, cel fluvial). Aceste coridoare europene sunt de tip multimodal, deoarece au în componență atât infrastructură rutieră și feroviară, cât și porturi fluviale și maritime ca noduri și centre de colectare și distribuție între modurile de transport. Iată de ce astăzi, când Comisia Europeană pune în discuție evoluția celor două componente ale TEN-T, România trebuie să își pregătească răspunsul care să îi permită justificarea noilor sale priorități.

Dezvoltarea TEN-T în România se face prin Programul Operațional Sectorial „Transport” 2007-2013. Acesta este un instrument strategic elaborat pe baza obiectivelor Cadrelor Naționale Strategice de Referință care stabilește prioritățile, obiectivele și alocarea financiară pentru dezvoltarea sectorului de transporturi din România cu ajutor comunitar, în perioada 2007 - 2013.

Bugetul total al POS Transport pentru perioada 2007-2013 este de 5,7 mld. Euro, din care 4,5 mld. Euro sunt fonduri UE, ceea ce reprezintă aproximativ 23% din alocare. Programul este finanțat din Fondul de Coeziune și din FEDR și se implementează prin intermediul a patru Axe Prioritare, care însumează un număr de 12 DMI (domenii majore de intervenție).

Instrumentele structurale reprezintă una dintre cele mai mari oportunități pentru România de a remedia deficiențele de dezvoltare socio-economică, de a moderniza economia și societatea, de a crește nivelul de calitate a vieții și implicit, de a reduce decalajele de dezvoltare față de restul Uniunii Europene. Mai mult decât atât, pe fondul constrângerilor bugetare generate de criza economică și financiară, instrumentele structurale reprezintă o sursă de finanțare nerambursabilă semnificativă și extrem de convenabilă. Prin urmare, obiectivul natural al României este acela de a asigura un nivel cât mai înalt de absorbție al acestor fonduri până la finalul perioadei de programare 2007-2013.

În acest context, este nevoie de o maximă luciditate deoarece analiza deciziilor politice luate în ultimii 20 de ani arată că, în cea mai mare parte, România și-a proiectat politicile publice în domeniul transporturilor atât în contrast cu cele ale Uniunii Europene dar și în contrast cu propriile interese pe termen lung. Efectul evident constă în faptul că în cadrul balanței serviciilor, transporturile contribuie cu un surplus nesemnificativ. Aceasta se observă cel mai clar pentru domeniile transportului feroviar și al celui rutier. În ceea ce privește transportul pe calea ferată, acesta a suferit o concurență neloială din partea celui auto, care a fost favorizat de politici publice, pierzând în 15 ani o pondere în cadrul transportului, pe care alte țări au resimțit-o în 40-50 de ani. În ceea ce privește transportul rutier, acesta a avut întâietate, iar în cadrul său, componenta de autostrăzi care, ca și drumurile noi au avut întotdeauna un impact electoral major, deși efectul lor economic a fost discutabil în raport cu întreținerea și repararea (raportul fiind de 1:3). Considerăm necesară mențiunea că resursele financiare folosite pentru întreținerea sau dezvoltarea transportului feroviar nu produc rezultate atât de vizibile. Aceste resurse conduc la atingerea unor obiective cum ar fi siguranța, capacitatea de transport, protecția mediului și efectele sociale. Astfel, a existat un interes tot mai redus pentru a finanța sistemul feroviar. Experiența altor țări europene, cum ar fi cazul Marii Britanii, a arătat că subfinanțarea cronică a sistemului feroviar timp de 20-30 de ani, încurajată de analize economice simpliste asupra bugetului sistemului feroviar, a condus la efecte nocive și greu de înlăturat. Astfel, după ce s-a ajuns la o reducere drastică a siguranței pe calea ferată engleză, după anul 2004 au fost necesare eforturi deosebite pentru revenirea siguranței feroviare în limitele normale. Cu toate acestea, România evoluează încă în contrast cu celelalte state membre UE, unde ponderea transportului auto scade, spre deosebire de țara noastră în care aceasta crește, fiind absolut necesară punerea în acord cu tendințele și obiectivele stabilite la

nivelul UE. De asemenea, România nu are un operator de transport intermodal de anvergură internațională, ceea ce semnifică, din nou, întârzierea așezării țării noastre în tendințele transportului european.

Deși România deține o infrastructură de transport comparabilă cu a oricărui stat membru al UE și chiar în unele cazuri, superioară mediei (cazul transportului prin conducte) caracteristica principală a acestei rețele este slaba calitate. Din cca. 16.000 km de drumuri naționale și 35.000 km de drumuri județene doar cca. 25% dintre drumurile naționale și 15% dintre drumurile județene sunt în stare bună sau foarte bună. În ceea ce privește transportul pe calea ferată din cei 10777 km doar cca. 37% sunt electrificați. În transportul aerian România are un singur aeroport cu trafic de pasageri cuprins în categoria 1-5 mil. călători dar, deși numărul de aterizări și decolări este ridicat, valoric se înregistrează venituri mici deoarece majoritatea operatorilor sunt străini. În ceea ce privește transportul fluvial acesta a scăzut dramatic atât din cauze transfrontaliere cât și din cauza stării infrastructurii portuare.

PNL consideră că domeniul transporturilor în România, are nevoie de o abordare integrată și în care decizia politică, managementul administrativ și finanțarea să urmărească aceleași obiective.

PNL consideră că în domeniul transporturilor trebuie elaborate politici publice care să corespundă principiilor dezvoltării durabile și să cuprindă toate aspectele precum infrastructura, tehnologia, mijloacele de transport, economia transporturilor, sistemul de reglementări, participarea la decizie a celor interesați și protejarea mediului înconjurător.

În ceea ce privește infrastructura, Partidul Național Liberal consideră că prioritizarea investițiilor în domeniul transporturilor trebuie să se bazeze pe principii solidarității teritoriale, accesibilității, evitării suprapunerilor și reducerii aglomerării, libera circulație a mărfurilor și a persoanelor.

1. Construirea principalelor patru axe autostradale strategice ale României: 1- autostrada Nădlac – Arad – Timișoara – Sibiu – Făgăraș; 2- autostrada Oradea – Cluj- Napoca – Brașov – București – Constanța; 3- autostrada Târgu Mureș – Iași; autostrada Pașcani – Bacău – Focșani – Ploiești) în strânsă legătură cu strategia construcției de autostrăzi vor fi realizate coridoarele de legătură cu acestea prin intermediul drumurilor europene și naționale analizate din punct de vedere al tipurilor de coridoare cu trafic intens și în concordanță cu definirea poliilor de dezvoltare și aferente regiunilor de dezvoltare. Se va acorda prioritate și rezolvării conflictelor de trafic din jurul marilor aglomerări urbane precum și creșterii mobilității urbane cu accent pe transportul în comun. Construcția de autostrăzi în România, ca în oricare alt stat, reprezintă o necesitate dovedită ca eficientă. Ca urmare, principala resursă financiară pentru autostrăzi trebuie să devină cea privată și abia în subsidiar cea publică. Astfel, fondurile publice se vor orienta spre nevoile rețelei de drumuri naționale, județene și locale. Infrastructura rutieră națională va fi dezvoltată și modernizată ținând cont de fluxurile de transport actuale și viitoare, permițând creșterea accesului la regiunile industrializate și centrele urbane și, în general, la nodurile de transport importante, deviind traficul din centrele urbane. Operațiunile vor îmbunătăți gradul de accesibilitate inter-regională și vor sprijini dezvoltarea regională în România prin facilitarea traficului și prin promovarea utilizării de furnizori și materii prime locale în regiunile industrializate, prin facilitarea accesului forței de muncă la aceste zone și prin facilitarea accesului populației rurale la servicii, inclusiv servicii medicale. Conectarea drumurilor județene, prevăzute a se reabilita prin POR, la rețeaua drumurilor naționale și la rețeaua TEN, are implicații asupra dezvoltării regionale, atrăgând în circuitul economic zone cu o dezvoltare structurală deficitară.

În acest sens, investițiile se vor concentra îndeosebi în acele zone unde caracteristicile topografice, evoluțiile istorice și economice, au împiedicat o dezvoltare adecvată a infrastructurii de transport. Aceste rețele de drumuri vor contribui, pe termen mediu, la creșterea fluxurilor de capital, a mobilității forței de muncă, a accesibilității spre și în interiorul țării, determinând o dezvoltare durabilă a acesteia și evident, crearea de noi oportunități de muncă, inclusiv în zonele rurale.

2. Realizarea unui sistem feroviar modern și durabil în scopul creșterii vitezei de transport; modernizarea și dezvoltarea infrastructurii feroviare pentru finalizarea coridoarelor de transport europene; investiții pentru facilitățile aferente transportului intermodal rutier și maritim de călători și combinat de marfă, ca factori definitorii în strategia de protecție a mediului și descongestionare a șoselelor; creșterea gradului de siguranță și confort în vederea atragerii unui număr suplimentar de călători pe calea ferată. Având în vedere că transportul feroviar de marfă tinde să își crească cota de piață prin creșterea gradului de atractivitate și competitivitate, în special prin comparație cu transportul rutier, prin asigurarea unei viteze sporite și a unor servicii de calitate mai bună, modernizarea și dezvoltarea infrastructurii feroviare urmărește inter-operabilizarea acesteia de-a lungul Axei Prioritare TEN-T .

3. Investiții prioritare pentru promovarea aeroporturilor regionale și asocierea acestora la grupurile aeroportuare mari (Timișoara, Iași, Constanța); îmbunătățirea infrastructurii, a siguranței și securității, creșterea calității serviciilor, dezvoltarea centrelor logistice, dezvoltarea rețelei de aeroporturi din estul țării în perspectiva intensificării traficului spre spațiul țărilor vecine, stimularea intrării pe piață a operatorilor din domeniu și a autonomiei aeroportuare. Este necesar ca România să beneficieze la rândul său de avantajele pieței libere, principiul Open Sky, pentru a penetra piața internă a UE. Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii de transport aerian urmărește sporirea eficienței și atractivității pentru călători și creșterea gradului de utilizare a capacităților existente, precum și conexiuni eficiente cu principalele aeroporturi internaționale, contribuind astfel la promovarea dezvoltării regionale. Obiectivul major al unei politici de dezvoltare a infrastructurii transportului aerian, este acela de a se asigura faptul că investițiile pe termen lung maximizează beneficiile așteptate de societate într-un mod durabil. Necesitatea construirii de noi capacități, poziția geografică a acestora, trebuie coordonată cu cerințele pieții, astfel încât să poată fi asigurată o infrastructură adecvată. Piețele eficiente oferă semnale precise care impun ca în procesul de luare a deciziilor să fie consultați dezvoltatorii din sectorul privat, operatorii de aeroport, companiile aeriene, astfel încât efectul economic și social să fie unul pozitiv.

4. Modernizarea/dezvoltarea infrastructurii de transport naval, asigurarea siguranței traficului, concomitent cu consolidarea porturilor ca centre logistice intermodale : realizarea graduală a proiectelor pe Coridorul VII ce contribuie la asigurarea condițiilor de navigație pe tot parcursul anului pe Dunăre, pe canalele navigabile Dunăre – Marea Neagră și Poarta Albă – Midia Năvodari; promovarea folosirii transportului pe căile navigabile interioare, în special a Canalului București-Dunăre; dezvoltarea portului Constanța ca principal punct de legătură al Europei cu Asia și includerea sa în rețeaua de autostrăzi maritime; stimularea siguranței și eficienței ambientale a transportului naval; dezvoltarea infrastructurii de transport naval în vederea realizării de terminale specializate; dezvoltarea traficului naval de mărfuri prin reducerea taxelor de navigație și portuare; stimularea preluării de către transportul naval în cât mai mare măsură a traficului rutier și feroviar de mărfuri; elaborarea unui cadru legislativ atractiv pentru armatori și operatori pentru a fi înmatriculat sub pavilion român un număr cât mai mare de nave; dezvoltarea și perfecționarea sistemului de învățământ specific pentru pregătirea personalului navigant maritim și fluvial; reorganizarea instituțiilor din domeniu, în conformitate cu legislația europeană; transformarea regiilor autonome în societăți pe acțiuni în

vederea privatizării sau asocierii cu investitori români sau străini; trecerea porturilor maritime și fluviale în administrarea autorităților locale în condițiile stabilirii unei politici tarifare unitare.

5. Susținerea rutelor românești prioritare în cadrul noilor recomandări aferente TEN-T și susținerea actualei structuri a acestei politici. România are nevoie de extinderea rețelei de transport în zona estică și centrală, susținând în acest fel și importanța coridoarelor către spațiul ex-sovietic și în special către Moldova. Este nevoie atât de întărirea rețelei de transport cât și de promovarea unor proiecte specifice cu impact economic relevant între destinații strategice.

6. Revigorarea rețelei interne de transport prin conductă și racordarea acesteia la rețelele europene transfrontaliere având în vedere avantajul comparativ al acestui domeniu, relativ la infrastructura celorlalte state membre ale UE din vecinătate (3350 km față de maximum 2278 km în Polonia). Transportul prin conducte poate deveni, prin poziția geografică a României, o activitate economică cu profitabilitate ridicată.

7. Promovarea variantelor de transport cu impact redus asupra mediului: transportul electric, cel care utilizează biocombustibili în scopul scăderii emisiilor de CO₂; schimbarea ponderii transportului auto în favoarea celui feroviar și promovarea transportului naval; încurajarea proiectelor care urmăresc tranziția spre transportul bazat pe hidrogen drept combustibil fie utilizat direct fie utilizat prin intermediul pilelor de combustie.

În ceea ce privește utilizarea tehnologiei, PNL consideră că aceasta este singura cale prin care poate crește siguranța în transporturi și calitatea serviciilor.

8. Promovarea intensivă a sistemelor de transport inteligente (ITS) care urmăresc înglobarea ansamblului tehnologiilor pentru facilitarea interacțiunii directe dintre mijloacele de transport și infrastructură. Dezvoltarea acestor tehnologii reprezintă pasul înainte spre preluarea de date, organizarea, analiza, utilizarea și transmiterea acestora în scopul optimizării transportului de suprafață și în consecință a creșterii eficienței sistemelor de transport.

Din punct de vedere al finanțării în domeniul transporturilor, PNL consideră că sunt necesare reforme în domeniul instituțional și al achizițiilor publice pentru reducerea intervalului de timp de la aprobarea proiectului până la finalizarea acestuia precum și pentru protejarea infrastructurii construite.

9. Restructurarea instituțională și redimensionarea administrativă în domeniul transporturilor, în scopul eliminării suprapunerii de responsabilități decizionale, simplificării și automatizării procedurilor, reducerii costurilor; externalizarea și privatizarea serviciilor (asigurarea, cu prioritate, a independenței operatorului de supraveghere a infrastructurii construite).

10. Promovarea unui pachet de legi cu privire la investițiile în infrastructură și transporturi prin care se va reglementa parteneriatul public-privat, în vederea stabilirii condițiilor specifice prin care se vor realiza investițiile în infrastructură și transporturi. Legea va fi elaborată în concordanță, în mod special, cu legislația achizițiilor publice și a concesiunilor și va simplifica procedurile de expropriere, ridicare arheologică, execuție, exploatare, accesul constructorilor la resursele necesare execuției (timpuri pentru deschiderea balastierelor și carierelor pentru materialele de construcții, condiții de concesiune a terenurilor anexe etc.).

11. Asigurarea finanțării pentru proiectele de investiții din transporturi, se va realiza prin intermediul resurselor bugetare centrale și locale¹¹ private, precum și din fonduri europene pentru care se vor negocia noi rute de transport față de cele pe care România le-a acceptat în perioada de preaderare. Pentru cazul investițiilor mari -cazul autostrăzilor- în care raportul cost-beneficiu este evident, este nevoie să se

opteze pentru finanțare privată, orientându-se astfel resursele publice către obiectivele drumurilor naționale, județene și locale.

12. Prioritizarea investițiilor pentru domeniul infrastructurii și transporturilor astfel încât să se țină seama de obiectivele dezvoltării echilibrate pentru întreg teritoriul național. Alături de infrastructura de transport este nevoie de asigurarea resurselor pentru dezvoltarea sistemului de apărare împotriva inundațiilor, reabilitarea sistemelor de alimentare cu apă și canalizare, a stațiilor de tratare a apei potabile și stațiilor de epurare a apelor uzate, precum și dezvoltarea și modernizarea infrastructurii localităților prin programe pentru construcția de locuințe, creșterea siguranței și confortului termic al construcțiilor în vederea asigurării protecției vieții, proprietății și a mediului. De asemenea se are în vedere dezvoltarea infrastructurii corespunzătoare industriei IT și de comunicații, sistemul de irigații și îmbunătățiri funciare, pentru care finanțarea va fi realizată prin intermediul instituțiilor specializate.

Pentru România, alături de viziunea cu privire la dezvoltarea infrastructurii transporturilor, este esențial să existe o viziune clară cu privire la modul în care va evolua infrastructura de comunicații pentru a asigura accesul tuturor cetățenilor interesați, la spațiul digital. Orice întârziere din acest punct de vedere va duce la noi decalaje de dezvoltare economică dar mai ales individuală.

Din păcate, România este astăzi un stat în care se manifestă o „barieră digitală” creată, ca întotdeauna, între zonele dezvoltate și cele sărace, între oraș și sat. Doar 53% dintre români au acces la internet (din care 42% au peste 18 ani) chiar dacă acesta nu este accesat prin conexiuni de mare viteză. Dintre aceștia doar jumătate beneficiază de acest serviciu acasă și încă mai puțini dețin conexiuni broadband fără de care viteza de accesare a informațiilor în prezent este ca și inexistentă.

PNL consideră ca prioritate absolută accesul la informație pentru dezvoltare. Accesul la internet va permite ieșirea din sfera limitării informaționale, regionale, interetnice sau sociale, ceea ce va duce nu numai la o nouă economie și la o emancipare individuală ci și la o nouă etapă în dezvoltarea democratică a societății.

Promovarea unei noi economii în România este condiționată de accelerarea a trei procese simultan: dezvoltarea infrastructurii fizice, clarificarea infrastructurii instituționale, creșterea accesibilității.

13. Promovarea măsurilor de introducere a rețelei broadband. Puterea publică în parteneriat cu industria vor trebui să finanțeze Rețeaua Națională Broadband (RNB) prin consolidarea rețelelor metropolitane și în paralel dezvoltarea infrastructurilor de acces broadband în zonele rurale, prin utilizarea intensivă a tehnologiilor moderne fără fir (wireless) în condiții ridicate de calitate/preț. RNB va trebui să acopere integral zonele urbane și 50% din zonele rurale până în 2015 și va crea cca. 150.000 de locuri de muncă în sectorul de dezvoltare și suport, infrastructura și peste 50.000 de locuri de muncă în sectorul de servicii.

14. Concentrarea instituțională și clarificarea responsabilităților publice în domeniile în care puterea publică este furnizor sau intermediar de informații publice (e-administrație, e-licitație, generalizarea sistemelor aferente semnăturii electronice etc.). Este necesară reglementarea gradului maxim de acces în sistemele de informare a publicului și creșterea transparenței.

15. Crearea unui Centru Virtual Național de Cunoaștere Digitală care, sub forma unui

holding instituțional, va fundamenta noile politici publice, apte să răspundă la cerințele pieței muncii și va proiecta viitoare activități și profesii anticipate prin evoluția societății cunoașterii. Centrul va avea un rol deosebit în promovarea egalității de șanse în ceea ce privește accesul la educație și va conține Librăria Digitală Interactivă a României, care trebuie să servească oricărui roman din orice colț al țării și nu numai, în orice moment.

16. Promovarea platformei digitale pentru democrație care să permită fiecărui cetățean să se implice în procesele de consultare publică, fie la nivel local fie național, să asigure votul la distanță și să reducă timpul de răspuns al rezultatelor votului.

În scopul fundamentării unei noi economii, Partidul Național Liberal propune următoarele obiective în domeniul amenajării teritoriului, construcțiilor civile și a lucrărilor publice:

17. Dezvoltarea echilibrată și policentrică a sistemului urban, precum și realizarea parteneriatului între zonele urbane și rurale.

18. Dezvoltarea unui sistem integrat de transport și comunicații ca suport pentru formarea și expansiunea sistemului urban de tip policentric și pentru a realiza pe această cale o integrare a regiunilor de dezvoltare economică în spațiul economic și politic european.

19. Alinierea domeniului amenajării teritoriului și urbanismului la cerințele dezvoltării spațiale durabile, prin derularea de proiecte/programe privind definitivarea planurilor de dezvoltare durabilă a teritoriului național și armonizarea cu programele și strategiile de integrare europeană, ținând cont de conservarea și dezvoltarea moștenirii culturale și naturale.

20. Cooperarea cu structurile instituționale ale Uniunii Europene în domeniul amenajării teritoriului, urbanismului și habitatului în vederea racordării acestui domeniu la conceptele și practicile europene și mondiale prin promovarea programelor de cooperare transfrontalieră și a rețelelor transnaționale.

În mod concret, PNL susține necesitatea continuării unor proiecte concrete din perspectiva amenajării teritoriului național, a construcțiilor civile și a lucrărilor publice, precum încurajarea construcției de locuințe sociale, construirea locuințelor pentru tineri, continuarea programului de locuințe sociale pentru chiriașii evacuați, reabilitarea termică a blocurilor de locuințe, construirea de noi săli de sport, noi bazine de înot, de sedii pentru așezăminte culturale de drept public, în localitățile unde nu există astfel de instituții, în mediul rural și mic urban.

Complementar față de aceste obiective asumate, este necesară înnoirea cadrului legislativ în baza căruia se construiesc toate obiectivele civile, lucrările publice, precum și proiectele de infrastructură. Astfel, PNL consideră necesară impunerea unei noi ordini juridice în domeniu, prin rescrierea, armonizarea și actualizarea domeniilor legislative cu aplicabilitate dificilă.

Necesitatea unui nou sistem legislativ în domeniul amenajării teritoriului, este binevenită în contextul în care există numeroase acte normative adoptate în grabă, la începutul anilor 90, multe dintre acestea având reglementări desuete. Totodată, există și numeroase reglementări comunitare, transpuse în grabă, care se suprapun

și se contrazic cu dispozițiile existente în legislația internă.

În consecință, Partidul Național Liberal consideră că este obligatorie o armonizare și o actualizare a legislației în următoarele domenii de interes: autorizarea lucrărilor de construcții; calitatea și disciplina în construcții; amenajarea teritoriului și urbanismul; legislația monumentelor istorice și a clădirilor de patrimoniu; exproprierilor în cauze de interes public; parteneriatul public privat.

12. MEDIUL

Importanța gestionării problematicei mediului și resurselor naturale la nivelul comunității europene este susținută astăzi prin cel puțin trei argumente: continuitatea și creșterea gradului de cuprindere al Programelor de acțiune pentru mediu ajunse acum la cel de-al șaselea, aferent perioadei 2002-2012 (de la abordarea sectorială a primelor două, la corelarea cu obiectivele pieței unice a următoarelor două și, în fine, la tratarea holistică privind dezvoltarea durabilă a ultimelor două), alocarea pentru proiectele de mediu a 30% din fondurile de coeziune (totalul lor fiind de 347 miliarde euro) în intervalul 2007-2013 și adoptarea pachetului Energie și schimbări climatice (2008) poate cea mai importantă tentativă de schimbare a paradigmei de dezvoltare economică a Uniunii Europene după instituirea comunității. Este cert că astăzi, la nivel european, problematica mediului se discută în contextul dezvoltării durabile care propune o viziune pe termen lung în care creșterea economică, coeziunea socială și protecția mediului sunt strâns legate. Mai mult, se urmărește introducerea obiectivelor Strategiei Lisabona în Strategia de dezvoltare durabilă a UE dovedind astfel că nevoia de competitivitate nu este incompatibilă cu obiectivele care privesc gestionarea sustenabilă a resurselor naturale, protejarea factorilor de mediu, producția, consumul și transportul durabil, etc. Pe de altă parte însă, problematica mediului riscă să devină un domeniu supra-reglementat la nivel european ceea ce poate crea dificultăți în proiectarea politicilor naționale.

Summitul de la Copenhaga din decembrie 2009, deși a durat 12 zile și a adunat peste 15.000 de delegați reprezentând 193 de state, iar 120 de președinți și șefi de guvern au dat greutate întâlnirii, a eșuat în adoptarea unor hotărâri de nivelul celor pe care și le-a propus. UE își menține la acest moment angajamentul anterior, de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră cu 20% față de momentul de referință (1990 și 1989 pentru România), cu precizarea că procentul poate urca până la 30% (dacă celelalte țări dezvoltate iau măsuri similare, iar țările în curs de dezvoltare își aduc și ele contribuția). Impactul la nivel național al acestor decizii trebuie evaluat și făcut public de către ministerul de resort, împreună cu mecanismele de răspuns.

Întâlnirile viitoare ale miniștrilor mediului sunt ocazii la care România trebuie să participe atât la luarea deciziilor cât și la administrarea efectelor. Ministerul Mediului român trebuie să prezinte public mandatul cu care participă la aceste întâlniri precum și rezultatele obținute deoarece efectele sunt de natură a afecta întreaga societate nu doar mediul economic.

În ceea ce privește România, problematica mediului reprezintă unul dintre cele mai dificile domenii pentru care conformarea la reglementările europene a trecut de faza armonizării legislative și a intrat în cea mult mai dificilă, a implementării, ceea ce solicită un necesar pentru investiții de cca. 30 miliarde euro până în anul 2018 numai în ceea ce privește perioadele de tranziție. În plus, pentru perioada următoare, prioritatea României trebuie să fie pregătirea economiei pentru transpunerea legislativă a pachetului Energie și schimbări climatice în care UE s-a angajat să

reducă emisiile de gaze cu efect de seră cu 20%, să promoveze energiile regenerabile care să reprezinte 20% din consumul de energie a statelor membre, să crească eficiența energetică cu 20% și să aducă procentul de biocombustibil la 10% din totalul combustibilului utilizat, toate aceste ținte fiind gândite pentru orizontul anului 2020.

Valorificarea surplusului unităților de cantități de emisii atribuite (1 AAU = 1 tona CO2 echivalent) de care România dispune în surplus trebuie urgentată. Beneficiile financiare rezultate trebuie să constituie baza pentru investiții durabile de mediu (proiecte pentru reducerea emisiilor), care să ofere și pe viitor o poziție privilegiată României, din acest punct de vedere.

Considerăm că investițiile în cercetare, creșterea suprafeței și calității fondului forestier, inclusiv a perdelelor de protecție, dezvoltarea de capacități de producție pentru energie din surse regenerabile, sunt domenii prioritare.

Deasemenea, sumele rezultate trebuie să ajute la finanțarea în cel mai scurt timp a unui studiu de impact privitor la schimbările climatice la nivel național, care să reprezinte baza pentru luarea deciziilor în toate direcțiile majore de dezvoltare ulterioare (în agricultură, turism, asigurarea resurselor de apă, protecția împotriva calamităților, etc.).

PNL consideră că în noul context european și mondial, evoluția în domeniul mediului trebuie să ia în considerare schimbarea de paradigmă a dezvoltării în care viziunea clasică a bunăstării societății evoluează către ideea de societate a bunăstării durabile.

În același timp, PNL consideră că deși viziunea prezentă asupra protejării mediului implică o puternică componentă de intervenție a statului, este necesară găsirea unui echilibru între măsurile fiscale orientate către conformare și cele de piață orientate către autoreglementare și co-reglementare.

Iată de ce, pe lângă consolidarea aplicării în legislația fiscală a principiilor conform cărora poluatorul plătește sau al prevenției ori precauției, este necesară construirea pârgurilor pentru crearea și dezvoltarea unei piețe a serviciilor de mediu, domeniu nou cu relevanță europeană, deci cu potențial de dezvoltare.

În viziunea PNL obiectivele fundamentale în domeniul mediului sunt:

- pe de o parte promovarea managementului mediului, ceea ce presupune gestionarea durabilă a resurselor regenerabile, precum și utilizarea responsabilă a celor neregenerabile, protejarea mediului alături de punerea în practică a Strategiei de dezvoltare durabilă,
- iar pe de altă parte introducerea capitalului natural în ecuația pieței atât prin considerarea producției și consumului durabil cât și prin promovarea de noi produse și servicii.

Ambele obiective arată că în contextul schimbărilor climatice, ale căror efecte pot fi resimțite asupra mediului dar și asupra populației, este necesară modificarea accentului de pe o dezvoltare extensivă la una calitativă[4].

În ceea ce privește managementul mediului, PNL consideră că trebuie să se țină

seama de dubla calitate a acestuia ca bazin de resurse și rezervor în care se depozitează deșeurile. Deoarece elementele mediului suportă externalitățile activității economice, trebuie găsit compromisul dintre aceste activități și interesul public în care este inclus și cel de mediu.

1. Elaborarea Planului Național de Mediu (Master Plan) care, pe baza analizei tuturor subdomeniilor precum și a domeniilor conexe, să prevadă variante de dezvoltare, strategii conforme de dezvoltare durabilă, programe, pachete integrate de proiecte, monitorizare, evaluare, adaptare și managementul integrat al problematicilor de mediu, prin intermediul cărui mediu să devină obiectiv orizontal și integrator pentru dezvoltarea tuturor domeniilor de activitate din România.

2. Gestionarea durabilă a resurselor de apă și utilizarea eficientă a potențialului acestora. Acestea sunt complementare deoarece în România râurile interioare se alimentează predominant din precipitații și mai puțin din izvoare subterane, ceea ce arată gradul înalt de dependență și vulnerabilitate față de schimbările climatice (sursa de apă utilizabilă în România este de 2660 m³/an/loc față de media de 4000 m³/an/loc în UE). Sunt necesare investiții pentru realizarea de lucrări hidrotehnice de anvergură care să redistribuie în timp și spațiu resursele hidrologice. Pentru aceasta trebuie redimensionate, în condițiile noilor concepte, bazinele hidrografice și lunca Dunării, pentru a face față fenomenelor meteo-hidrologice extreme (inundații, viituri rapide, alunecări de teren ori secete). În același timp, calitatea apei trebuie crescută deoarece din totalul resurselor de apă potențiale, doar 45,5% sunt utilizabile din cauza contaminării. Creșterea calității apei depinde într-o mare măsură de numărul de stații de tratare și epurare, capacitatea acestora și tehnologiile folosite atât la sursă cât și la captare. În contextul de mai sus, este necesar ca toate proiectele legate de utilizarea apei să fie integrate: alimentare cu apă-canalizare-epurare (33% din locuitorii satelor sunt conectați la sisteme de alimentare cu apă – față de 87% în UE – și 10% la sisteme de canalizare moderne). Siguranța alimentării cu apă trebuie extinsă la activitățile agricole unde aceasta se suprapune peste siguranța alimentară.

3. Finanțarea investițiilor pentru refacerea calității infrastructurii capitalului natural în special în ceea ce privește fondul funciar cu destinație agricolă și forestieră (care reprezintă 61,7%, respectiv 27% din totalul fondului funciar). Obiectivele principale sunt orientate către combaterea degradării solului (52% din totalul solurilor au fertilitate redusă sau foarte redusă, 20,7% fertilitate moderată și 27% fertilitate ridicată și foarte ridicată) care pierde anual 1,5 milioane tone humus; reducerea riscului de eroziune (care afectează peste 40% din sistemele de producție agricolă) și a deșertificării precum și stabilizarea solurilor cu risc de alunecări de teren; clarificarea limitelor de utilizare a pesticidelor și îngrășămintelor; stabilirea unui cadru legal pentru utilizarea organismelor modificate genetic.

4. Reducerea gradului de poluare a aerului prin măsuri de îmbunătățire a tehnologiilor din domeniile energiei, transporturilor, agriculturii și sectorului rezidențial: reducerea intensității carbonului în economie prin recompensarea investițiilor timpurii în tehnologii de mediu și implementarea sistemului comunitar revizuit de comercializare a cotelor de emisie de gaze cu efect de seră (EU ETS); implicarea autorităților locale în elaborarea strategiilor și a măsurilor pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră (GES) în mediul urban; promovarea producției de energie din surse regenerabile (prin acordarea de facilități fiscale investitorilor, cofinanțări din Fondul de Mediu, mărirea capacității de absorbție de către SEN a energiei provenite din astfel de surse), stimularea investițiilor în îmbunătățirea eficienței energetice pe întregul lanț: resurse-producție-distribuție-consum și încurajarea proiectelor privind stocarea geologică a dioxidului de carbon; reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră provenite din transport fără a afecta mobilitatea cetățenilor prin promovarea transferului intermodal, taxarea autovehiculelor în funcție de emisiile de CO₂, promovarea biocarburanților; creșterea

eficacității energetice a patrimoniului imobiliar prin investiții precedate de audituri energetice; elaborarea unui cod de bune practici privind reducerea emisiilor de carbon și metan în agricultură, promovarea agriculturii ecologice și a măsurilor de agro-mediu. Deasemenea, renaturarea Deltei și a luncii Dunării constituie o prioritate strategică pentru România.

5. Protejarea biodiversității și reconstrucția ecologică, în scopul de a păstra patrimoniul genetic și a putea determina modul în care ecosistemele pot răspunde la modificările cauzate de schimbările climatice și intervenția umană (siturile Natura 2000 ocupă 17,8% din teritoriul țării). Insistăm pentru punerea în funcțiune a Agenției naționale de arii protejate pe baza Natura 2000, finalizarea cadastrului pentru toate ariile protejate și a bazei de date privind speciile și habitatele de interes comunitar. Pentru România, păstrarea compoziției și structurii ecologice semnifică nu numai posibilitatea de utilizare cu randament ridicat a potențialului bio-productiv dar și garanții cu privire la sănătatea publică. Trebuie create instrumentele financiare pentru acordarea de compensații proprietarilor care dețin suprafețe aferente siturilor naturale.

Gestionarea durabilă a fondului forestier al României, inițierea și demararea Programului Național de Împăduriri și a Sistemului Național de Perdele Forestiere de Protecție în România, creșterea suprafeței împădurite cu cel puțin 2,5% din suprafața României.

6. Creșterea gradului de prelucrare a deșeurilor și folosirea acestora ca resursă energetică. Prioritatea reducerii impactului negativ al deșeurilor (mai ales al celor greu degradabile) implică investiții urgente în sisteme de colectare selectivă, selecția primară și secundară, utilizarea de noi materiale pentru ambalare, reciclabile, re folosibile sau biodegradabile, dezvoltarea industriei de reciclare, reducerea volumului reziduurilor din depozitele controlate prin noi tehnologii de tratare, soluționarea problemei deșeurilor la nivel rural (doar 49% din populația României beneficiază de servicii de salubritate), continuarea și intensificarea acțiunilor (informare, educare, conștientizare, stimulare) pentru atingerea obiectivului de colectare a cel puțin 4 kg deșeuri electrice și electronice, continuarea acțiunilor de valorificare și reciclare a vehiculelor uzate și scoase din uz, promovarea unor măsuri de reciclare a deșeurilor la nivelul utilizatorului, pentru reducerea impactului acestora asupra mediului.

7. Promovarea unui sistem integrat de management al mediului, în scopul controlului permanent al calității aerului, apei și solului (inclusiv pentru zona transfrontalieră) precum și corelarea acestui sistem cu instrumentele de intervenție în caz de calamitate conform hărților de risc prin implementarea de sisteme integrate de măsurare și monitorizare a factorilor de mediu (comandă control și avertizare - SIMMCCA);

8. Introducerea în programele de dezvoltare economico-socială a obiectivelor conținute în Strategia de dezvoltare durabilă a României (SDDR), în care sunt conținute cele șapte domenii prioritare și cele două domenii trans-sectoriale: schimbările climatice și energia curată, transportul durabil, producția și consumul durabil, conservarea și gestionarea resurselor naturale, sănătatea publică, incluziunea socială, demografia și migrația, sărăcia globală și sfidările dezvoltării durabile, respectiv educația și formarea profesională și cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovarea. SDDR poate fi considerat drept un document de orientare a dezvoltării economice al UE în care sunt conținute nu doar obiective ci și tendințe ale evoluției politicilor comunitare; asigurarea coeziunii teritoriale prin planificarea spațială în care trebuie considerate efectele consolidării poliilor de dezvoltare.

Coordonarea SDDR cu Planul Național de Mediu (Master Plan) și Planului de

Dezvoltare Durabilă a României precum și cu PNR respectiv PNDR 2007 – 2013;
Elaborarea viitorului PNR respectiv PNDR 2014 – 2020 în strânsă legătură cu SDDR;

Din punct de vedere economic schimbarea paradigmei de dezvoltare prin includerea mediului în proiectarea politicilor publice implică decuplarea creșterii economice de scăderea calității mediului. Din punct de vedere practic, acest lucru se poate realiza utilizând două pârghii: cea fiscală și cea a conversiei tehnologice.

9. Formularea unei strategii unitare pentru taxarea în domeniul mediului prin stabilirea categoriei de taxe referitoare la poluare pe baza utilizării principiului „poluatorul plătește”, consolidarea taxelor pe produs în sectoarele primare (pesticidele în agricultură, accizele pentru combustibili), impozitarea diferențiată corespunzătoare consumului individual, stabilirea de impozite indirecte pentru produse cu impact mai mare asupra mediului etc.; introducerea treptată în bilanțul firmelor a capitolelor corespunzătoare eficienței utilizării resurselor (energie, apă, surse ne/regenerabile, etc.);

10. Promovarea unei politici integrate a produselor și serviciilor prin achiziții publice ecologice și utilizarea fondurilor comunitare pentru promovarea proiectelor de mediu, promovarea legislației parteneriatului public-privat, internalizarea treptată a costurilor de mediu și etichetarea produselor, serviciilor și lucrărilor (eticheta „eco”), în mod accelerat, cu prioritate a celor de proveniență românească; promovarea producției și consumului durabile prin reducerea impactului asupra mediului în toate etapele ciclului de viață al produselor, susținerea activităților de cercetare și inovare, finanțarea campaniilor de constientizare și de educare a cetățenilor pentru reducerea consumului, cuprinderea în curricula școlară a disciplinelor legate de protejarea mediului;

11. Pregătirea economiei românești pentru transpunerea pachetului Energie și schimbări climatice aprobat în anul 2008 și prin care domeniile energetic, transporturi, agricultură și rezidențial vor crea noi solicitări pentru reducerea consumurilor dar și oportunități pentru noi produse și servicii. Rolul României în cadrul UE nu mai trebuie să fie unul pasiv. Participarea la luarea deciziilor, evaluarea impactului deciziilor europene la nivel național și urmărirea interesului național în negocierea acestora, trebuie să devină o practică continuă a reprezentanților României în instituțiile europene. Instrumentele financiare promise de UE ca efect al summitului de la Copenhaga, dincolo de angajamentele pe care le presupun din partea României, trebuie să se constituie și în oportunități pentru firmele românești.

12. Dezvoltarea durabilă a ariilor urbane este de mult timp un principiu și un deziderat. Din păcate mai puțin este și o practică. Actualul model de dezvoltare reprezintă în mod evident o problemă ale cărei costuri le simțim direct (de exemplu problemele multiple cauzate de poluarea din urban) sau le plătim fără să știm (de exemplu costurile energetice mărite din cauza insulelor de căldură ce se creează în urban). Din aceste motive dorim să promovăm în privința modelului de dezvoltare a ariilor urbanizate câteva principii, care deși se găsesc în legislație, nu se transpun și în politicile guvernamentale sau ale autorităților locale

- creșterea eficienței energetice (atât a clădirilor cât și a unităților economice care își desfășoară activitatea în urban)
- prezervarea și creșterea suprafeței spațiilor verzi, pentru ca urmărind un calendar rezonabil, să se ajungă la respectarea obiectivelor în domeniu (26 mp/locuitor)

- dezvoltarea în jurul marilor zone urbane a unor spații verzi complexe formate atât din arii împădurite cât și luciu de apă
- relocarea operatorilor economici generatori de noxe, zgomot și pulberi din urban în periurban
- creșterea ponderii transportului în comun (mai ales prin formele sale mai puțin poluante – transport electric)
- promovarea și facilitarea mijloacelor de transport „verzi” (biciclete, autovehicule electrice etc.)
- promovarea agriculturii periurbane
- conștientizarea și educația populației și a operatorilor economici privind colectarea selectivă și reciclarea deșeurilor

13. Întărirea parteneriatului cu organizațiile neguvernamentale, mai ales prin intensificarea procesului de educare, conștientizare și participare a cetățenilor și comunităților la luarea deciziilor cu impact de mediu. Este necesară mediatizarea mai puternică a subiectelor de mediu (pentru conștientizare și educare): schimbări climatice, poluanți organici persistenti, hidrocarburi, metale grele, substanțe de sinteză greu degradabile, OMG.

13. APĂRAREA NAȚIONALĂ

Garanțiile de securitate, fără precedent în istoria României, generate de apartenența noastră la NATO, urmată în 2007 de obținerea statutului de membru al Uniunii Europene, au determinat adoptarea unor noi reperi conceptuale în ceea ce privește planificarea apărării. Astfel, pe dimensiune temporală vorbim despre saltul de la proiecții anuale la proiecții multianuale iar în ceea ce privește natura, compoziția și eficiența operațională a structurii de forțe, înregistrăm tranziția de la forțe teritoriale la forțe expediționare.

Obiectivele politicii de apărare sunt:

1. Dezvoltarea capacităților de apărare credibile. Este necesară continuarea procesului de modernizare echilibrată a structurii de forțe în scopul realizării unor capacități operaționale eficiente, cu grad ridicat de interoperabilitate și de autosusținere în teatrele de operații. Acest obiectiv determină creșterea relevanței și predictibilității strategice a României în cadrul NATO și contribuie în mod substanțial la re consolidarea spiritului de corp social solidar, a demnității Armatei României, afectată de subfinanțare cronică, politizare excesivă și repetate diminuări salariale;
2. Consolidarea profilului României în cadrul NATO și a UE. Partidul Național Liberal va promova cu consecvență consolidarea unor relații transatlantice stabile, pentru menținerea credibilității strategice și coeziunii NATO, precum și extinderea stabilității și democrației pe întreg continentul european. Pe primul plan punem onorarea

angajamentelor asumate de țara noastră față de aliați pentru implementarea capabilităților militare solicitate de Obiectivele Forței, asigurarea contribuției la Forța de Răspuns a NATO și dezvoltarea inițiativelor Alianței de creștere a capacității de transport aerian strategic și reducerea deficitului de elicoptere de atac și de transport în teatrele de operații. În cadrul UE, România își va îndeplini obligațiile asumate sub auspiciile Politicii de Securitate și Apărare a UE, acordând o atenție prioritară îndeplinirii Obiectivului Global 2010. Îndeplinirea angajamentelor asumate în cadrul Grupurilor de Luptă ale Uniunii și participarea la programele derulate de Agenția Europeană de Apărare reprezintă priorități ale perioadei următoare.

3. Creșterea eficienței mecanismelor de exercitare a controlului democratic civil asupra armatei. Partidul Național Liberal va consolida raporturi de lucru și organizatorice la nivelul Ministerului Apărării Naționale care să pună în prim-plan standardele democratice în domeniu. Participarea mai activă a membrilor comisiilor de specialitate la momentele de decizie ale procesului de planificare a apărării, evaluarea execuției bugetare, monitorizarea periodică a capacității operaționale a Armatei României, evaluarea gradului de interoperabilitate al forțelor noastre cu cele aliate în teatrele de operațiuni sunt obligatorii pentru atingerea acestui obiectiv. Nu în ultimul rând suntem preocupați de condițiile de muncă din unități, de starea de spirit a personalului și de problemele sociale cu care se confruntă militarii, civilii din Armată și familiile acestora.

4. Promovarea securității și stabilității regionale

5. Participarea la combaterea terorismului internațional. România va continua să fie un participant activ la eforturile internaționale în domeniul prevenirii și combaterii terorismului, inclusiv prin participarea la operațiuni sub egida organizațiilor internaționale de securitate și a proliferării armelor de distrugere în masă.

6. Creșterea competitivității organismului militar pe piața forței de muncă. Partidul Național Liberal asumă revizuirea cadrului legal pentru prelungirea vârstei de pensionare a personalului care îndeplinește condițiile de sănătate pentru a funcționa în cadrul structurilor active ale Ministerului Apărării Naționale. Reforma trebuie să vizeze în principal structurile centrale și operaționale ale armatei.

Pentru îndeplinirea obiectivelor politicii de apărare trebuie avute în vedere atât obligațiile României cât și constrângerile de orice natură. Realizarea, întreținerea și planificarea capabilităților militare crează probleme legate de bugetarea acestui domeniu, accesul și bătălia pentru resurse în societățile democratice și în momente de criză, dar și o dezbatere privind nevoile reale ale Armatei române pentru desfășurarea operațiunilor angajate peste hotare dar și a angajamentelor luate inclusiv cu dotarea forțelor armate.

România nu-și poate permite astăzi să facă eroarea strategică de a ignora anumite amenințări prezente la efectuarea revistei apărării și de a evita planificarea și bugetarea capabilităților necesare doar de dragul economiei și pe baza motivației existenței crizei economice.

Contextul internațional actual impune o justă cumpănire a raportului dintre apărare teritorială și forțele expediționare: ultimele ajută la creșterea prestigiului și profilului strategic, ajută la pregătirea trupelor în operațiuni reale, dar atenția nu trebuie deturnată complet de la necesitățile Armatei Române pentru apărarea frontierelor NATO și UE.

Pentru cheltuieli de apărare echilibrate și sustenabile, propunem crearea unor pachete de argumente prin care să se demonstreze că noile achiziții pot fi o componentă de relansare economică, că investițiile prin prezența noastră peste

hotare au relevanță și de natură economică în contracte de reconstrucție dar și formule negociate de partajare proporțională a infrastructurii desfășurate pe teren, în misiunile externe, fără a neglija misiunile interne. Probând o alocare eficace a resurselor și o cheltuie eficientă a bugetului alocat, organismul militar și decidenții din domeniul politicilor de înzestrare au argumente solide pentru acces la resursele necesare.

Pentru o mai bună bugetare și finanțare a Apărării, PNL optează pentru o creștere graduală a volumului resurselor alocate pentru finanțarea apărării pe măsura reducerii arhitecturii birocratice guvernamentale exagerate și a depășirii efectelor crizei economico-financiare. Suplimentar vom susține necesitatea creșterii volumului surselor extrabugetare pentru finanțarea efortului de înzestrare prin:

7. Creșterea volumului resurselor alocate Armatei inclusiv prin credite garantate guvernamentale
8. Eliberarea unor resurse prin redimensionarea MApN ca urmare a Re-evaluării strategice a apărării
9. Trecerea infrastructurii în exces a Ministerului Apărării Naționale din domeniul public în domeniul privat al statului, sub administrarea MApN, și scoaterea ei la vânzare prin licitație publică
10. Promovarea unui sistem de achiziții în domeniul apărării care să contribuie la relansarea economică națională.

Pentru o funcționarea eficace a programelor Armatei sunt necesare:

- o mai mare disciplină în respectarea nivelului general al alocărilor bugetare și cheltuielilor pentru Armată, cu scopul de a nu pierde rezultatele reformei la nivelul personalului și a nu reveni la formulele de a ne descurca în condițiile absenței elementelor fundamentale la nivelul forțelor interne: carburant, gloanțe, etc.
- Încercarea de formulare a unor răspunsuri integrate pentru obiectivele stabilite, implicând totodată instituțiile militare, ale diplomației și de securitate.
- Management eficace și cheltuirea eficientă a bugetului. Sustenabilitatea sectorului de apărare în raport cu economia care îl susține.
- Solvența profilului strategic național. Obiective realiste care să pună de acord ambițiile și aspirațiile leadershipului cu resursele.
- Creșterea procentajului de forțe desfășurabile rapid în interiorul armatei. Misiunile externe trebuie privite ca antrenament în condiții de luptă pentru toate categoriile de forțe care să poată reacționa în cazul unei misiuni de apărare a teritoriului.
- Capacitatea armatei de a lucra și interacționa operativ cu trupele interne - jandarmerie, trupe speciale - cu capacitățile pentru urgențe civile și pompieri, cu administrația civilă locală și cu instituțiile de apărare a legii - poliție, justiție - precum și dobândirea capacității de desfășurare integrată pentru stabilirea autorității în zone desemnate.
- achiziții cu o valoare de transfer tehnologic mai pronunțată și achiziționarea de armamente la nivelul unei jumătăți de generație tehnologică mai evoluată.
- un nivel mai înalt de sofisticare la nivelul tacticilor și al armamentelor proporțional cu poziția geografică și cu nevoile economiei emergente post-tranziție.

La capitolul de dezvoltare a capabilităților de nișă, pe lângă intelligence militar, propunem dezvoltarea la nivel integrat, a capabilităților de gestionare a crizelor la nivelul instituțiilor și decidenților politici, componentă a bunei guvernări.

România își poate dezvolta capabilități unice legate de capacitatea de trimitere și administrare a unui PRT-Provincial Reconstruction Team în Afghanistan și antrenarea resurselor și interoperabilității între diferitele agenții pentru capacitatea de reconstrucție într-o arie determinată cu:

- interoperabilitate completă civil-militară și cu administrația locală existentă și cea implementată, de sprijin.
- cooperarea eficace interagenției, antrenarea și pregătirea pentru a putea desfășura în orice moment o asemenea capabilitate într-o zonă ne-administrabilă de tip stat eșuat sau pentru stabilirea într-o zonă determinată, în timp real, a unei autorități ad interim.

Principiile dominante ale activității militare rămân:

- controlul și nu ingerința politică în Armată
- depolitizarea numirilor în Armată
- responsabilitatea decidenților politici pentru obiective și resurse
- responsabilitatea decidenților militari pentru planificare, programare, bugetare, evaluare și execuția misiunilor
- controlul civil, financiar, juridic asupra Armatei, care dublează responsabilitatea de execuție a corpului militar.
- Refuzul de ordin și sesizarea autorităților competente în cazul exclusiv al încălcării drepturilor omului prin aplicarea ordinului superiorului

În același context, este necesară reconfigurarea pachetelor sociale și veniturilor personalului Apărării în scopul creșterii atractivității pentru cariera militară, proporțional cu gradul ridicat de risc al profesiei militare și limitările activităților complementare a personalului armatei. Deasemenea, este necesară inițierea unor programe speciale de asistență pentru familiile personalului dislocat în teatre de operațiuni militare.

14. RELAȚIILE EXTERNE ȘI AFACERILE EUROPENE

14.1. Relațiile externe

1. În ceea ce privește Profilul strategic al României, considerăm că țara noastră este

un jucător de echipă, cu valoare adăugată. România nu are resursele necesare sau capacitatea, dar nici nu își propune în acest moment poziții excepționale sau roluri nerealiste de lider regional. În schimb țara noastră poate fi un bun jucător de echipă – fie că se numește NATO, UE, OSCE, etc – poate aduce aliaților și partenerilor săi, precum și celorlalte state din comunitatea internațională, valoarea sa adăugată pentru atingerea obiectivelor majore globale, instituționale, regionale. Valoarea adăugată vine și de la dezvoltarea unor capacități de nișă pentru care avem aptitudini, acestea fiind interesante pentru aliații și partenerii noștri.

2. Valori, principii și interese. Fundamentul raportării la parteneri și la diferitele politici publice în domeniul securității, apărării și politicii externe este suma de valori ce constituie miezul instituțiilor europene și euro-atlantice. În ceea ce privește relațiile cu statele terțe, România își propune să fie un partener loial și credibil pledând pentru valorile în care crede. În aceeași măsură, abordează pragmatic și realist implementarea acestor valori respectând cultura și particularitățile partenerilor săi, principiile cooperării internaționale și interesele naționale, armonizate cu cele ale aliaților și partenerilor, atunci când acestea sunt formulate.

3. Mai puține declarații, mai multă acțiune. Nu de puține ori, țara noastră a plătit tribut pentru excesul de declarații publice care nu răspundeau unui imperativ al transparenței politicilor publice din domeniu, ci făceau parte din politici de vizibilitate și imagine ale protagoniștilor implicați în aceste categorii de politici. Considerăm că declarațiile trebuie să apară la momentul oportun și să aibă echilibrul necesar pentru a nu antrena costuri suplimentare sau a bloca aplicarea politicilor publice în acest domeniu, periclitând până și atingerea obiectivelor stabilite. Considerăm că eficacitatea unei politici coerente externe, de securitate și apărare, constă și în maximizarea acțiunii în domeniu, a faptelor aferente acestor politici publice, și mai puțin a discursurilor fără conținut.

4. Abordarea integrată: politică externă, de securitate și apărare. Suntem adepții abordării integrate a politicii externe, de securitate și apărare. Este atât un model european, cât și o soluție în contextul crizei economice și financiare pe care o traversăm, care obligă la cumpătare bugetară, ponderabilitate în cheltuirea resurselor și eficacitate în atingerea obiectivelor. Abordarea integrată a acestor domenii, coagularea complementară a soluțiilor diferitelor instituții din această sferă, atingerea obiectivelor stabilite, sunt soluții de economisire a resurselor în contextul unui mediu internațional din ce în ce mai complicat care reclamă mai multă acțiune cu mai puține resurse.

5. Aspectele securității: România își dezvoltă capacitățile de securitate pe baza formulei de definire a securității având la bază Școala Europeană de la Copenhaga, cu 5 aspecte, definiție acceptată încă din 1991, la summitul de la Roma, în cadrul Conceptului Strategic al NATO. Astfel, atunci când definim securitatea, facem referire în același timp la următoarele componente: securitatea militară, securitatea politică, securitatea economică, securitatea socială, securitatea mediului.

De asemenea, România abordează securitatea având în vedere trei niveluri complementare: securitatea națională, securitatea societală, securitatea umană și a individului (siguranță)

Noi considerăm că accentul și dezvoltarea strategiilor trebuie să vizeze o abordare de jos în sus:

- nivelul individual, al cetățeanului alegător și contribuabil

- nivelul societal, al comunității cu identitate și coeziune
- nivelul național, nivelul statului ca produs normativ, instituțional și funcțional

Considerăm primordial pentru viitor, abordarea temeinică și responsabilă a noilor tipuri de securitate, aferente noilor riscuri și amenințări ale celui de-al treilea deceniu de după căderea zidului Berlinului: securitatea energetică, securitatea cibernetică, protecția infrastructurii critice, protecția infrastructurii informatice critice, securitatea apei, securitatea hranei-alimentare.

Nu în ultimul rând, la baza securității sta resursa umană – demografie, pregătire, capacitatea creatoare, forță de muncă vizionară și realistă- care-și vede viitorul legat de România și de calitatea de român. Deoarece România este limitată în ceea ce privește resursa umană, aceasta trebuie să conceapă un program de atragere a resurselor calificate din alte state, iar fiecare om trebuie să-și găsească încadrarea potrivită în societate, conform capacităților, calităților, aspirațiilor, realizărilor, meritelor și experienței personale.

La nivel european, în competiția cu sectorul privat, sectorul public riscă să piardă capacități umane și individuale importante, din cauza lipsei unui sistem adecvat de identificare a resurselor, de sprijinire a dezvoltărilor individuale, de așezare la locul potrivit a calităților și capacităților proprii, aspirațiilor și voinței de a învăța continuu și de a progresa. Această lipsă trebuie compensată adecvat pentru a putea promova persoanele potrivite și cele mai pregătite în funcțiile publice de toate gradele și nivelele, pe criteriul profesionalismului și expertizei individuale.

Opțiunea de securitate pentru România

România a ales, în urmă cu aproape două decenii, orientarea strategică a securității sale. Din acest punct de vedere, securitatea României se bazează pe trei piloni majori:

- Parteneriatul Strategic cu Statele Unite (semnat în 1997)
- Calitatea de membru în Alianța Tratatului Nord Atlantic – NATO.
- Calitatea de membru al Uniunii Europene

Parteneriatul Strategic cu SUA. Suntem pe deplin conștienți de faptul că Statele Unite nu reprezintă forța care va veni să soluționeze problemele de securitate ale României. Însă, Parteneriatul Strategic este un instrument esențial pentru dezvoltarea capacităților proprii și valorificarea experienței și expertizei SUA în acest domeniu. Valorificarea maximă a Parteneriatului Strategic necesită următorii pași:

6. Relansarea relației cu SUA – atât prin conținut, sobrietate și realism, cât și prin seriozitate, consecvență și respectarea angajamentelor asumate;

7. Adăugarea conținutului de transfer tehnologic. România este situată într-o zonă geografică ce reclamă ca investițiile în domeniul armamentelor să vizeze o jumătate de generație tehnologică, cât și un câștig la nivelul transferului de tehnologie cu utilitate militară și economică. Această necesitate poate fi transpusă într-o prioritate a

Parteneriatului Strategic;

8. Valorificarea cooperării în cadrul facilităților militare comune. Prezența acestor facilități trebuie valorificată cu eficiență maximă din punctul de vedere al transferului și câștigului de expertiză în administrarea operațiunilor bugetare, a achizițiilor și a funcționării integrate la nivel civil-militar. Valoarea adăugată poate fi dobândită de Armata română în cooperarea directă pe teritoriul român, așa cum s-a întâmplat în cazul operațiunilor militare externe la care am participat;

9. Introducerea noii dimensiuni a calității educației vocaționale. Această dimensiune trebuie inclusă în Parteneriatul Strategic, iar dezvoltarea să reprezinte transferul de know how, organizare, administrare și curiculă în domenii de bază ale pregătirii și instruirii în domenii de vîrf, prin construirea acestor capacități în România la standardele mondiale cele mai înalte.

NATO reprezintă o alianță politico-militară cuprinzătoare, cea mai importantă la nivel global, care oferă posibilități majore de consultare cu aliații în domeniul securității, o apărare comună în fața oricărui atac extern și o capacitate unică de descurajare a oricărei operațiuni împotriva României. Însă nu putem cere NATO să acopere irațional toate categoriile de amenințări și riscuri. O privire realistă ne arată că Alianța beneficiază de capacități unice, dar are resurse limitate și capacitatea de interveni global, dar nu-și poate asuma responsabilitatea în ceea ce privește nevoia mondială de securitate.

România trebuie să facă pasul decisiv pentru a-și valorifica locul, capacitățile și contribuțiile în operațiunile externe din cadrul NATO. Din acest punct de vedere, putem să formulăm câteva obiective realiste:

10. Reprezentarea echilibrată, proporțională, la toate nivelele de decizie și execuție, a ofițerilor și civililor români, alături de ceilalți aliați;

11. Crearea unor capacități de nișă, la nivel militar, operațional, diplomatic și de servicii de informații, ca valori adăugate utile alianței și recunoscute ca atare;

12. Respectarea strictă, completă și la timp a angajamentelor luate la nivelul Alianței, în contextul pre-aderării și perioadei de parteneriat, procesului de aderare dar și ulterior, în timpul funcționării ca membru cu drepturi depline.

UE. Calitatea de membru al Uniunii Europene a intervenit relativ târziu, și este marcată de câteva elemente de diferențiere față de celelalte state membre. UE este și un pion important de securitate, cu capacități restrânse și incipiente la nivel militar și strategic, dar cu uriașe capacități la nivelul securității soft. Uniunea Europeană nu poate interveni în chestiunile de securitate din țară, însă mecanismele de coeziune, solidaritate și principiile de funcționare ale politicii comunitare – inclusiv cele de politică externă, apărare și securitate – au rolul lor relevant în arhitectura de securitate a României.

Valorificarea statutului de membru al UE are câteva priorități majore:

13. Eliminarea diferențelor formale specifice statutului de țară nou intrată în alianță în ultimul val: clauze de salvagardare, mecanism de verificare și cooperare, repartizarea echitabilă a pozițiilor la nivelul instituțiilor Uniunii. Acești pași trebuie făcuți nu prin lobby și presiuni, ci prin respectarea angajamentelor asumate, cât și prin funcționalitatea corectă a mecanismelor instituționale și normative ale României;

14. Desenarea profilului de stat membru în UE, adaptat aspirațiilor, capacității

politice, resurselor și ambițiilor echilibrate ale României, a intereselor sale primordiale la nivelul unor politici europene și regiuni geografice de proximitate;

15. Asumarea unor deprinderi europene la nivelul tuturor politicilor publice interne ale României.

Asumarea și integrarea valorilor europene la nivelul comportamentului întregii societăți, în primul rând la nivelul politicienilor, formatorilor de opinie, experților și specialiștilor, al corpului didactic și auxiliar din educație, al mass media și al funcționarilor publici.

Excluderea naturală, la nivelul grupurilor profesionale și al opiniei publice și a persoanelor ce încalcă aceste norme;

16. Dezvoltarea abilităților de construire a alianțelor flexibile necesare promovării eficiente a intereselor României cu relevanță europeană;

17. Îndeplinirea criteriilor Schengen și ridicarea limitărilor și derogărilor la libera circulație a cetățenilor români. Aplicarea completă și fără restricții a dreptului neîngrădit la muncă al resortisanților români la nivelul tuturor statelor Uniunii Europene, în condiții egale. Recunoașterea studiilor și diplomelor și eliminarea barierelor administrative în vederea pregătirii și remunerării corespunzătoare la locul de muncă, la nivelul UE;

18. Repartizarea echitabilă, potrivit nevoilor stringente, a fondurilor din politicile de combatere a crizei, cu precădere la statele cele mai expuse și respectarea strictă a principiilor competiției în special în ceea ce privește produsele statelor cele mai vulnerabile pe piața europeană.

Instrumente de securitate tradiționale indispensabile

În noul context internațional, cu efecte secundare ale procesului de globalizare și multiplicare a amenințărilor și riscurilor la adresa securității naționale, cu provocări majore în perspectiva viitorilor 10 ani, cu instabilitate cronică și multiplicare a actorilor non-statali intrați pe piața securității globale, România trebuie să-și consolideze profilul și instrumentele de securitate. Acest lucru este posibil utilizând la maxim toate organizațiile și instituțiile ce aduc elemente suplimentare și concură la securitatea internațională. În acest sens, nu ne permitem să pierdem valoarea adăugată a ONU și OSCE sau a altor organizații care sînt depozitare ale instrumentelor de control al armamentelor nucleare și convenționale, dar și a Tratatelor de neproliferare sau reducere a armelor de toate categoriile.

Instrumente de securitate complementare noi

În noul context regional, o valoare adăugată relevantă poate veni din desemnarea, negocierea și realizarea unui parteneriat strategic Suedia-Polonia-România-Turcia, pe dimensiunea cooperativă NATO-UE, care poate deveni un instrument important, adăugat celor existente, pentru creșterea eficacității gestionării relației la Răsărit.

La nivel global, o valoare adăugată consistentă pentru aliații și partenerii noștri, poate fi re consolidarea relației bilaterale cu noii actori globali emergenți relevanți China, India, Brazilia, Africa de Sud, pe baza relațiilor tradiționale bune ale României cu aceste state.

Politica Externă a României. Obiective, capacități, resurse.

Diplomația, noile capacități umane, creativitatea și erudiția în politica externă au dat naștere la cea mai recentă capabilitate a politicii externe, de securitate și apărare a României. Realizările noii generații de diplomați în cadrul procesului de la Haga împotriva Ucrainei este cea mai recentă și elocventă dovadă a unei valori adăugate a României. Know how-ul și consultanța ce poate fi acordată pe baza experienței dobândite și a prestigiului de care se bucură această echipă trebuie valorificate la cel mai înalt nivel în relațiile bilaterale și multilaterale ale țării noastre.

Ca și componentă a abordării integrate a obiectivelor de politică externă, securitate și apărare ale României, diplomația și politica externă pot fi o variantă de utilizare eficace a resurselor care, gândită în ponderi potrivite subiectului abordat, pot face ca România să poată atinge obiectivul de a face mai mult cu mai puțin în timpul acestei crize economice. Abordarea integrată a tuturor obiectivelor din această sferă, poate permite alocări rezonabile și cumpănite de resurse pe cele trei dimensiuni, iar rezultatul acțiunii conjugate și sinergice să fie atingerea obiectivelor stabilite realist și rezonabil cu eficiență maximă.

Politica externă. Temele de relaționare cu actori terți

Politica externă a României a fost programată pentru a acoperi întreaga lume, toate azimuturile geografice, pe baza unei rețete tradiționale extinse care cuprind în mod egal toate dimensiunile unei reprezentanțe: politice, militare, economice, consulare. Li s-a adăugat, mai recent, dimensiunea reprezentanților pentru afaceri interne și servicii de informații, acolo unde a fost cazul.

În actualul context al raționalizării obiectivelor în funcție de resurse și calibrării ambițiilor în funcție de nevoi și interese directe, imediate, în contextul actualei crize economico-financiare, ținta politicii externe nu mai poate fi întreaga lume, ci trebuie calibrată la nivelul obiectivelor imediate și urgent stabilite.

În acest context, abordările, componența misiunilor și structura din centrala MAE, trebuie să reflecte corect și exact dimensiunile și temele de relaționare ale României cu pionii terți. În consecință, am identificat următoarele direcții și teme:

Relațiile la Răsărit: Rusia, Republica Moldova, Ucraina.

România a avut o serie de rezerve, limite și frustrări, totodată, pentru abordarea politicii la Răsărit. Această dimensiune trebuie recâștigată și prioritizată atât prin calitatea și eficiența personalului implicat, cât și prin capacitatea de a genera valoare adăugată aliaților și partenerilor României.

19. Relația cu Federația Rusă trebuie reconstruită cu ingeniozitate și rețineră, având la bază o consultare permanentă cu aliații și partenerii noștri, fără gesturi și angajamente ce pot afecta eșafodajul de securitate al României;

20. România susține suveranitatea, independența reală și integritatea teritorială a Republicii Moldova și vede relația bilaterală întemeiată pe principiile parteneriatului special și identității comune, a drumului spre Uniunea Europeană consistent în reforme și realist în așteptări. De asemenea, România trebuie să încurajeze Republica Moldova astfel încât să-și identifice o soluție de securitate realistă, sustenabilă și potrivită aspirațiilor sale de consolidare a statalității;

21. Relația cu Ucraina trebuie să se bazeze pe sprijinul constant și asistența pentru reforme, democratizarea și europenizarea sistemului normativ și instituțional, dar și

pe reforme consistente ale sectorului de securitate și îndeplinirea criteriilor politice și tehnice de integrare în NATO.

În abordarea substanțială și coerentă a politicii la Răsărit, România poate valorifica parteneriatul UE-NATO pe relația Suedia-Polonia-România-Turcia, state interesate de această dimensiune, cu greutate specifică și relevanță considerabilă și care pot juca împreună un rol esențial în proiectarea unor politici comune la nivelul UE și NATO.

Marea Neagră, Caucazul de Sud și Asia Centrală. Securitatea Energetică

Marea Neagră rămâne o zonă de un real interes strategic prin prisma poziției geografice, dar și a rolului pe care-l poate juca în transportul de hidrocarburi și resurse energetice, în asigurarea securității energetice a României și contribuția substanțială, pe această dimensiune, la nivelul UE. Coordonatele și instrumentele sunt multiple, în ciuda rezervelor și blocajelor unor state riverane. Inventivitatea și capacitatea de inovare a abordărilor cu geometrie variabilă sunt șansa României de a aduce o valoare adăugată importantă, pe această dimensiune, aliaților și partenerilor săi.

Relațiile, pe această dimensiune, se disting în trei grupe:

22. Parteneriat strategic cu Turcia. Relația cu Turcia trebuie reconstruită pe baza relației militare excelente și a susținerii aspirațiilor europene ale Ankarei. România recunoaște rolul major al Turciei la Marea Neagră, în stabilizarea Orientului Mijlociu Extins, în cadrul NATO – a doua armată a Alianței – și ca model de stat musulman sunit secular modern. Parteneriatul trebuie să reafirme principiile fundamentale europene și să fie dezvoltat indiferent de prezența la guvernare în Turcia a unei puteri politice sau alta;

23. Relația cu statele caucaziene este relevantă în ceea ce privește securitatea energetică, capacitatea de producție și tranzit și poziția geografică. România susține suveranitatea, independența și integritatea teritorială a celor trei state caucaziene. Georgia este de importanță majoră strategică pentru comunitatea euro-atlantică, pierderea orientării democratice și pro-occidentale a Georgiei însemnând pierderea Mării Negre și a culuarului de tranzit Asia Centrală-UE. Azerbaidjanul este stat pivotal relevant în producția și tranzitul din surse și pe rute alternative ale hidrocarburilor, iar relația României cu Armenia a fost de la început foarte bună;

24. Relația cu statele din Asia Centrală trebuie reluată, Kazahstanul jucând un rol major de echilibru în regiune, fiind relevant prin prisma investiției în cel de-al doilea producător de petrol din România. Turkmenistanul are rezerve de hidrocarburi neexplorate și neexploatate, cu relevanță deosebită în echilibrul energetic global, iar Uzbekistanul este vecin imediat al Afghanistanului, jucând un rol relevant în securitatea regiunii, cât și în tranzitul forțelor și rezervelor către trupele din Afghanistan și controlul traficului de droguri spre Europa. Resursele energetice din regiune sînt majore, iar aportul la proiectele alternative de producție și transport cruciale.

Vecinătate apropiată sau strategică. Diplomatie economică

25. Balcanii de Vest sunt o regiune de instabilitate relativă și fragilitate statală în vecinătatea României. Primirea cât mai rapidă a Macedoniei în NATO prin deblocarea afacerii numelui, relația strategică, democratizarea și europeanizarea Serbiei și

antrenarea în Parteneriatul individual cu Alianța, dar și angajarea într-o soluție solidă de consens fezabilă și sustenabilă în relația cu regiunea Kosovo, sunt obligatorii. România poate recunoaște Kosovo doar după ce această structură politică va fi recunoscută de către Belgrad. În concluzie, România susține o soluție realistă și sustenabilă la fragilitatea statală și la lipsa de coeziune societală în Bosnia Herzegovina;

26. Orientul Mijlociu – este o zonă tradițională a relațiilor foarte bune ale României cu toate părțile implicate. Aici decența, echilibrul și rezerva în a aborda problemele delicate, se poate dovedi esențială pentru capacitatea noastră de susținere a comunităților de români din toate statele din zonă. Trebuie valorificate la maximum relațiile tradiționale și capacitatea de a aduce valoarea adăugată în sistemul complicat al soluționării dosarelor din regiune;

27. Asia și Africa – Abordarea selectivă a acestor relații trebuie făcută prin prisma capabilităților și relațiilor României cu aceste state, a valorii adăugate pe care o pot aduce economiei românești, partenerilor și aliaților.

Referitor la toate aceste aspecte trebuie formulate abordări stabile, conduse cu o diplomatie economică eficientă.

Politica față de românii de pretutindeni: revizuirea temei.

România are constituțional responsabilități față de resortisanții săi oriunde s-ar afla. Tendința de a aborda astăzi subiectul românilor de pretutindeni, a produs deja aberații instituționale, efecte secundare costisitoare și chiar tensiuni cu vecinii. România nu-și permite construirea în afara țării, în misiuni diplomatice, a unui guvern pentru cele 3-4 milioane de români aflați peste hotare, majoritatea refuzând relația cu țara de baștină. Administrația și politicile publice se aplică în București și la nivelul administrațiilor statelor unde concetățenii noștri au ales să se stabilească.

Abordarea globală și comunitară poate crea dificultăți și da naștere la incapacitatea de a interveni în cazurile punctuale ce necesită asistența statului român. Misiunile diplomatice își pierd sau își diluează rolul de reprezentare și aplicare a politicilor bilaterale, iar consulatele riscă să se transforme în firme de avocatură sau antreprize de pompe funebre pentru concetățenii noștri.

Modul în care vedem abordarea acestei teme este la nivel bilateral, cu statul gazdă – comunitar când e vorba de state europene – fapt ce nu semnifică excluderea intervențiilor prompte în cazul exceselor, manifestărilor xenofobe sau dirijate controlat pe criterii etnice. Principiile noii abordări propuse sunt:

28. Loialitate față de statul gazdă;

29. Utilizarea relației bilaterale pentru a sprijini crearea de către statul gazdă a facilităților și cadrului de păstrare a identității culturale și lingvistice;

30. Sprijinirea resortisanților români în dobândirea de poziții politice în statul gazdă –

fapt ce ar determina soluționarea la acest nivel a problemelor și ar aduce avantaje reale pentru România în relația cu statul respectiv;

31. Utilizarea mecanismelor internaționale multilaterale pentru respectarea drepturilor minorităților în statul gazdă la nivelul standardelor europene.

Asistența pentru dezvoltare

Odată cu intrarea în UE, România are obligația de a furniza asistență pentru dezvoltare în state non-UE. Susținem prioritățile actuale ale asistenței pentru dezvoltare – Republica Moldova, Serbia, Georgia. Considerăm însă că România trebuie să-și asume rolul de a distribui direct, instituțional, cu țintă precisă, pentru susținerea politicilor proprii, ajutorul pentru dezvoltare. În acest sens trebuie înființată o Agenție specializată la nivelul MAE, dimensionată proporțional cu sumele administrate, care să gestioneze pe reguli europene proiectele ce se referă la asistența pentru dezvoltare.

Activitatea și serviciile de informații

Dezbateră publică de după 11 septembrie a vizat revenirea la o temă clasică ce obliga la opțiune și decizie politică: raportul dintre securitate și libertate. Această realitate marchează și astăzi dezbateră publică, iar poziția constantă a noastră a fost de a da prevalență libertăților individuale și drepturilor omului a căror îngrădire trebuie să fie o excepție. Această îngrădire trebuie făcută cu temei solid juridic și faptic, în condiții concret determinate, care să se judece de la caz la caz, pe criterii concrete și stricte, și care să evite arbitriul.

Noul mediu internațional de securitate instabil și turbulent, în care apar foarte des noi amenințări neanticipate și evenimente soldate cu pierderi de vieți omenești și tulburarea masivă a vieții normale a cetățenilor impune noi abordări ce presupun:

- avertizare timpurie;
- prevenirea conflictelor;
- decizie coerentă în momente de criză, întemeiată de informație reală, exactă și la timp;
- soluționarea competentă și rapidă a conflictelor;
- analiza și eliminarea cauzelor crizelor derulate;
- instituirea rapidă a sistemelor de adaptare din mers, pe baza evaluărilor solide și a lecțiilor învățate de la criza cu care tocmai ne-am confruntat.

În acest context, instituțiile serviciilor de informații au o relevanță majoră și un rol exact în apărarea drepturilor omului, a vieții și integrității concetățenilor noștri, a

exercitării neîngrădite a libertăților fundamentate constituțional. De aceea considerăm că o sinteză justă între maximizarea capabilităților și mijloacelor de intelligence, cât și apărarea și respectarea fără excepție a drepturilor și libertăților fiecărui om este posibilă și imperios necesară.

Dorim să asigurăm instituțiilor de securitate națională, inclusiv celor din sfera serviciilor de informații, toate instrumentele necesare atingerii scopurilor strategice de mai sus, cu condiția respectării unor criterii stricte - normative, regulamentare și de implementare - pentru limitarea libertăților individuale din rațiuni de securitate, cu caracter de excepție.

Pentru evitarea arbitrariului, dorim revizuirea consensuală și aplicarea critică a criteriilor de limitare a drepturilor individuale. Dorim și limitarea drastică a regulilor ce se raportează la invocarea "interesului național". Dezbaterea privind elementele care necesită subsumarea interesului național trebuie deschisă imediat în societate, la nivelul instituțiilor interesate și a Parlamentului României, care să tranșeze conținutul acestui concept.

Este necesară, de asemenea, adaptarea normelor, regulilor, structurilor de securitate la realitatea mediului internațional de securitate contemporan și amenințărilor, riscurilor și provocărilor existente. Obiectivul unui asemenea proces este diminuarea oportunităților de speculare a fisurilor instituțional-normative și limitarea oricăror încercări de valorificare a vulnerabilităților sistemului de securitate al României.

Obiectivele politicii în domeniu sunt:

- consolidarea și profesionalizarea controlului civil asupra instituțiilor care au responsabilități în domeniul securității naționale
- transformarea și adaptarea structurilor, normelor, misiunilor, instruirii pentru respectare strictă a principiilor democrației, eficienței, transparenței și mai ales non-partizanatului politic. Înlocuirea relațiilor instituționale cu cele personale între decident și furnizorul de informații, la orice nivel, trebuie condamnate cu fermitate.
- transformarea profundă a mecanismelor de proiectare, implementare, control și evaluare integrată a obiectivelor și cooperării instituționale între politica externă, de securitate și apărare
- creșterea gradului de expertiză a personalului ce realizează controlul democratic asupra instituțiilor cu responsabilități în domeniul securității naționale
- crearea unui sistem modern, eficient și participativ de proiectare, planificare și evaluare a politicii de securitate, cu aport substanțial de expertiză și control civil
- creșterea eficienței, sporirea responsabilității și optimizarea folosirii resurselor în combaterea noilor riscuri și amenințări la adresa securității naționale.

Coordonarea Politicii Externe, de securitate și de Apărare a României este atributul executiv fundamental al Președintelui României și reprezintă componenta cea mai importantă a activității Administrației prezidențiale.

14.2 Afacerile europene

Obiectivul strategic pentru România în parcursul european este adâncirea procesului de integrare simultan cu abordarea națională a problemelor care privesc dezvoltarea socio-economică durabilă a Uniunii Europene în context global. România trebuie să treacă de la etapa de conformare specifică perioadei de preaderare și postaderare imediată la faza de convergență în scopul influențării politicilor europene. Nu trebuie uitat însă, că România mai are astăzi, încă 55 de măsuri preaderare ce trebuie îndeplinite, majoritatea implicând resurse financiare semnificative. Pe plan intern, Tratatul de la Lisabona trebuie să ducă la o întărire a procesului de control al Parlamentului României asupra ansamblului afacerilor europene și o întărire a procesului de coordonare a acestora la nivelul Guvernului. Pe plan european, este nevoie de o racordare intensificată a membrilor Parlamentului European la prioritățile naționale evidențiate prin concluziile Consiliului European și prin evoluțiile la nivelul Comisiei Europene. În ceea ce privește reprezentarea României în forumurile europene, aceasta trebuie să respecte atribuțiile constituționale ale Guvernului respectiv ale Președinției. În contextul în care afacerile europene reprezintă, pentru un stat membru, afaceri interne iar politicile publice sunt atributul Guvernului, rezultă că responsabilitatea îndeplinirii angajamentelor naționale, în ceea ce privește transpunerea acestora, revine Primului Ministru. O prioritate pentru România rămâne pregătirea accelerată a resursei umane în domeniul afacerilor europene, promovarea către instituțiile europene a unor experți care să aducă valoare adăugată culturală și profesională acestor instituții și creșterea calității comunicării publice în domeniu.

Odată cu alegerea unui nou Parlament European și numirea noii Comisii Europene, România a intrat pentru prima dată, ca stat membru, într-un ciclu complet de evoluție al instituțiilor europene. Relevanța acestei realități constă în faptul că, odată cu validarea Tratatului de la Lisabona de către toate statele membre, cu tot ceea ce semnifică acesta ca evoluție politică și instituțională, aproape toate politicile relevante în care Comisia Europeană are competențe exclusive, și nu numai, vor suferi schimbări esențiale cu efect direct asupra viziunii bugetare pentru ciclul post 2013. În domeniul mediului dar și al energiei, pachetul Energie și schimbări climatice aprobat la sfârșitul anului 2008 va produce modificări importante în ceea ce privește economia emisiilor de gaze cu efect de seră, va modifica tehnologii în special în sectoarele energiei și industriei grele și va crea un nou cadru pentru apariția de noi produse și servicii. În politica agricolă comună, ca urmare a „controlului de sănătate”, este de așteptat să apară modificări în ponderea finanțării celor doi piloni accentuându-se importanța dezvoltării rurale. Pentru transporturi se va prezenta în anul 2010 o nouă viziune asupra culoarelor europene (TEN-T), accentuându-se importanța transportului fluvial. Pentru politica de coeziune introducerea, prin Tratatul de la Lisabona, a conceptului de coeziune teritorială va naște un nou tip de abordare cu privire la planificarea spațială și, bineînțeles, cu privire la noi tipuri de proiecte; politica de coeziune va rămâne un domeniu dificil de apărut de către CE în fața presiunii unor state membre care, ca și în cazul politicii comune agricole, ar dori o „naționalizare” mai accentuată a acestora. La rândul ei, politica industrială, deși nu se află între domeniile de competență exclusivă a CE, va beneficia de o atenție sporită mai ales datorită analizei la nivel comunitar din punctul de vedere al infrastructurii industriale și a diviziunii sale europene. Strategiile CE vor deveni din ce în ce mai exacte din punct de vedere al obiectivelor și al monitorizării progreselor și se va accentua responsabilitatea statelor membre de a-și respecta angajamentele. Din acest punct de vedere este de așteptat ca Strategia Lisabona să fie înglobată în

Strategia de dezvoltare durabilă a UE. Iată cum, chiar și printr-o trecere în revistă a câtorva dintre cele mai relevante evoluții viitoare, se observă nevoia ca România să treacă de la etapa de conformare specifică perioadei de pre-aderare și post-aderare imediată la faza de convergență în scopul influențării politicilor europene.

Criza economică a provocat în interiorul instituțiilor europene o stare de alertă ca răspuns la accentele protecționiste din discursul politic al unora dintre reprezentanții statelor membre. Pe fondul reducerii ritmului reformelor s-a redus și încrederea în rolul clasic de ancoră al Comisiei Europene. Multe dintre noile state membre, dependente de economiile vechilor state membre, au constatat, după două decenii de tranziție, care este efectul strategiilor de dezvoltare al anilor '90 bazate pe liberalizare și integrare accelerată. Etapa post-criză a Uniunii Europene ridică în fața statelor membre o dublă realitate: contracararea tendințelor protecționiste și promovarea unui nou set de obiective pe care cetățenii europeni să le accepte, astfel încât reformele să nu stagneze. Opiniile cele mai des întâlnite arată că principalele obiective imediate pentru Uniunea Europeană sunt: regândirea sistemului bancar începând cu ansamblul reglementărilor și punerea în discuție a unui nou mix economic cu trimitere la o nouă politică industrială în contextul pieței unice.

Partidul Național Liberal consideră că obiectivul strategic pentru România în parcursul european este adâncirea procesului de integrare simultan cu abordarea națională a problemelor care privesc dezvoltarea socio-economică durabilă a Uniunii Europene în context global.

Este evident că reformele care vor trebui realizate de către statele membre și bineînțeles de către România în perioada post-criză vor fi influențate de modul în care vor funcționa instituțiile europene și, la fel de important, de modul în care politicile europene vor fi înțelese, aplicate și mai ales influențate de către decidenții români.

Parlamentul European a căpătat noi responsabilități prin Tratatul de la Lisabona, document care a pus bazele unei viziuni complexe asupra dezvoltării UE în special prin statuarea unor evoluții instituționale. Creșterea puterii Parlamentului European prin extinderea procedurii de co-decizie îl aduce pe picior de egalitate cu Consiliul European, forul reprezentativ al statelor membre, în ceea ce privește adoptarea celei mai mari părți a legislației europene. Crește, de asemenea, rolul parlamentelor naționale care se vor pronunța în legătură cu oportunitatea unor măsuri naționale invocând principiul subsidiarității. Creșterea responsabilității parlamentarilor naționali va fi un argument cu privire la legitimitatea legislației comunitare. Iată de ce, calitatea prestației parlamentelor naționale este esențială iar colaborarea strânsă cu guvernele naționale devine obligatorie pentru promovarea intereselor proprii în context european. În România, însă, Parlamentul României își exercită rolul de control parlamentar asupra Guvernului în materia afacerilor europene doar în temeiul Constituției, neexistând o lege care să clarifice exact mecanismele prin care instituția legislativului poate urmări și amenda activitatea executivului. După intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, este esențial ca Parlamentul României să se aplece cu seriozitate asupra implicațiilor pe care abordarea pasivă de până acum o poate avea asupra procesului de legiferare la nivel european.

Consiliul European își găsește, în Tratatul de la Lisabona, recunoașterea fără a primi responsabilități noi. Acest for decizional, însă, va avea un președinte pentru a permite acomodarea punctelor de vedere dintre nivelul executiv și cel legislativ. La rândul său Consiliul de miniștri va beneficia de o viteză de decizie mai ridicată prin introducerea noului tip de vot cu majoritate calificată inclusiv prin extinderea domeniilor de aplicare. Iată de ce, pentru România este necesară o regândire a

sistemului de cooperare inter și intra-instituțională astfel încât prezența la reuniunile pregătitoare ale Consiliilor, și nu numai, să aibă un caracter anticipativ. Creșterea vitezei procesului decizional va fi o realitate la care România va trebui să răspundă prin creșterea rigurozității procesului de coordonare. Pe de altă parte, lecția ultimilor ani a arătat că nu dubla reprezentare a României prin Președintele țării și Prim Ministru la Consiliul European necesită o clarificare constituțională, ci modul în care fiecare instituție înțelege să își exercite pe plan național atribuțiile prezente în legea fundamentală.

Comisia Europeană va avea în continuare rolul de a promova interesul public european. Executivul european a avut în vedere, mai ales în ultimii cinci ani, o agendă a reformelor orientate către creșterea competitivității economiei statelor membre în context social. Ca obiectiv strategic pentru mandatul fostei Comisii Europene, Strategia Lisabona s-a aflat la originea Programelor Naționale de Reforme elaborate de către fiecare dintre statele membre, a căror respectare, însă, a fost un atribut mai mult național și mai puțin o asumare comună. Proiectul următor al Comisiei urmărește includerea obiectivelor Lisabona în Strategia de Dezvoltare Durabilă a Uniunii Europene obținând astfel un singur document care să includă explicit temele care definesc un model socio-economic ale cărui principii se apropie cel mai mult de nevoia de sustenabilitate sau, mai precis, de echilibrul dintre resurse și creștere economică pentru dezvoltare. Tratatul de la Lisabona întărește poziția președintelui Comisiei dar leagă în același timp nominalizarea acestuia de rezultatele alegerilor europarlamentare (în viitor). În plus, vocația globală a Uniunii Europene va crește prin înființarea poziției de Înalt Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politică de securitate. Nominalizarea președintelui și creșterea puterilor acestuia vor aduce mai multă legitimitate politicilor comunitare și întărirea vocii unice a instituției. Este de așteptat ca viitoarea CE să aibă de susținut o partitură dificilă fiind prinsă între prioritățile imediate post-criză ale statelor membre și nevoia de reforme fără de care UE nu va putea să își atingă obiectivul primordial, acela de actor global.

Politicile comunitare au primit, prin Tratatul de la Lisabona, o serie de referințe noi. Astfel, la cele patru libertăți fundamentale s-a adăugat cea a circulației cunoașterii și inovării ; în cadrul politicii regionale s-a definit conceptul de coeziune teritorială ; schimbările climatice și energia reprezintă, de asemenea priorități dar și premiere din punct de vedere al prezenței într-un astfel de document. De asemenea, clarificarea competențelor Uniunii Europene vis-à-vis de cele ale statelor membre sunt mai bine statuate în virtutea principiilor cooperării loiale, atribuirii, subsidiarității și proporționalității. În același timp, pentru fundamentarea politicilor viitoare precum și în relația cu statele membre, Comisia Europeană va trebui să țină seama de noi prevederi introduse de Tratatul de la Lisabona conform cărora piața internă se va baza pe o economie socială de piață care să tindă spre ocupare deplină și progres social. Iată de ce este nevoie de o dezbatere națională în ceea ce privește particularitățile unui model românesc pe care PNL îl integrează conceptului de stat liberal, fără ca această viziune să elimine, ci doar să reorienteze atributele statului social.

În ceea ce privește relația României, în principal a Guvernului, cu Comisia Europeană rămân multe de făcut atât pe plan intern cât și bilateral.

Una dintre problemele nerezolvate o reprezintă prezența cetățenilor români în structurile CE. Astăzi, Comisia Europeană are un număr de cca. 30.500 de angajați (funcționari, angajați temporari și contractuali). Pentru România au fost alocate un număr de 698 de locuri (care trebuie ocupate până în anul 2011; în intervalul 2009-2011 se vor recruta cca. 360 de români) dintre care 42 funcții de șefi de unitate (middle management), 9 de directori și o poziție de director general. Deși la prima

vedere ținta pentru ocuparea a mai mult de jumătate din pozițiile înalte a fost atinsă, din păcate, în prezent numai 12 poziții de șefi de unitate au fost ocupate (de fapt operaționale fiind mai puține) fără a mai discuta despre relevanța pozițiilor. O strategie excesiv de rezervată ca cea din prezent, nu mai reprezintă o soluție în contextul în care procesul decizional se va accelera iar în cele peste 1100 de grupuri de lucru ale CE se introduc noi teme de dezbatere. Pentru România prezența experților români în structurile Comisiei Europene este importantă deoarece aceștia vor contribui la o mai eficientă fundamentare a deciziilor tehnice, prin cunoașterea specificului românesc, ceea ce va permite reducerea timpului de negociere. Pe de altă parte este necesară o monitorizare mai atentă a activității personalului detașat din structurile guvernamentale la CE astfel încât să poată fi utilizate rapid datele publice cu privire la evoluțiile inițiativelor comunitare.

O altă problemă care trebuie clarificată este legată de calitatea procesului de coordonare a afacerilor europene intra și inter-instituțional la nivel național. Pentru România este esențială buna colaborare între Ministerul Afacerilor Externe și Departamentul pentru Afaceri Europene pe de o parte, și între acestea și Parlamentul României pe de altă parte. Astfel, trebuie depășită etapa actuală în care pregătirea pozițiilor țării noastre este doar rezultatul evaluărilor CE și să se treacă la o nouă etapă în care deciziile naționale să fie bazate pe studii (de impact) pregătite din timp, și care să reprezinte baza negocierilor. În acest fel se va depăși faza de conformare la politicile comunitare și atingerea obiectivului de convergență cu acestea. O astfel de abordare va permite partajarea atribuțiilor în procesul de coordonare între MAE, ca interlocutor de primă instanță al CE, și DAE ca și coordonator cu rol preponderent național și tehnic. În acest context Institutul European din România (aflat în coordonarea DAE) va trebui să devină o structură activă care să permită legătura cu expertiza națională în vederea fundamentării deciziilor guvernului. Ar fi o eroare dacă, în noul context european, coordonarea afacerilor europene ar rămâne doar o însumare sectorială a opiniilor instituțiilor cu atribuții în domeniu (în principal ministere).

O temă dificilă rămâne cea a comunicării cu publicul a problematicii europene. Această dificultate, recunoscută de toate statele membre, poate deveni un handicap cu ocazia transpunerii unor elemente de legislație comunitară în legislația internă. De aceea este important ca dialogul între guvern și societatea civilă să fie îmbunătățit. Mai mult, este necesar ca dialogul direct cu structurile europene să fie accentuat pentru o mai bună înțelegere a legislației, a inițiativelor sau a tendințelor din politicile comunitare (lipsa de comunicare este relevantă dacă observăm că, judecătorii români au adresat curții de la Luxemburg până în prezent doar 2 întrebări în scop de clarificare din care una nu a putut fi considerată în această categorie !).

România are nevoie să își contureze mai rapid profilul de țară în context european în funcție de potențialul său, de nevoile sale de dezvoltare și de rolul său politic în zonă.

[1] Scopul acestor obiective este, în esență pentru anul 2020, ca: cel puțin 95 % dintre copiii cu vârsta cuprinsă între 4 ani și vârsta pentru înscrierea obligatorie la școala primară ar trebui să beneficieze de educație preșcolară, proporția abandonului școlar timpuriu din sistemele de educație și formare ar trebui să fie sub 10 %, procentul persoanelor cu vârsta de 15 ani cu competențe scăzute de citire, matematică și științe exacte ar trebui să fie mai mic de 15 %, proporția persoanelor de 30-34 de ani care frecventează învățământul terțiar să fie de cel puțin 40 %, în medie cel puțin 15 % dintre adulți ar trebui să participe la programele de învățare de-a lungul vieții.

[2] În România, rata de participare a adulților (25-64 de ani) la educație și formare

profesională permanentă este de 11 ori mai mică decât nivelul mediu de participare așteptat de U.E. în 2010, iar progresul înregistrat față de 2000 este, de asemenea, nesemnificativ.

[3] În Germania, spre exemplu, părinților care aleg să-și trimită copiii la școli private le sunt eligibile pentru exonerări fiscale următoarele: cheltuieli cu cazarea copilului în campus, 30% din taxele școlare, cheltuieli legate de transport. Deducerea fiscală este de asemenea utilizată pentru cărți, materiale și transport în țări ca Franța, Grecia, Luxemburg, Belgia, Spania, Italia, Portugalia, Olanda.

[4] Chiar dacă scepticii invocă relativitatea teoriei schimbărilor climatice, comportamentul rămâne valabil aplicând principiul prevenției care justifică măsuri economice pentru reducerea supraexploatării resurselor.